

EL CENTRE AUTONOMICISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDUSTRIA ENTRE 1903 i 1923

- I I I -

A P E N D I X

POSICIÓ DE CATALUNYA DAVANT DEL PROBLEMA EUROPEU

"AMICS:

"Vaig parlar-vos l'altre dia de la necessitat que tot nacionalisme tingui una política internacional. Avui examinaré aquest tema, aplicant-lo al cas concret de Catalunya davant el conflicte present.

"Entenc que tot aquell que es dirigeix al públic té, en primer lloc, el deure d'ésser sincer. Per això jo, abans d'entrar avui en matèria, me crec en el cas de declarar davant de vosaltres el meu sentiment respecte de l'actual conflicte. Crec que això és necessari pel que després haig de dir-vos.

"Jo vos declaro amb tota franquesa que el meu sentiment personal és d'una fonda simpatia pels pobles aliats; la meua simpatia, la meua admiració, és per ells. Compréc perfectament que cada una de les nacions aliades té els seus defectes i que en la seva historia s'hi poden trobar tares, sobre tot en ço que es refereix als plets nacionalistes. També reconec les qualitats i els mèrits dels que estan en el camp contrari. Però així i tot, declaro que la meua simpatia és per a l'Anglaterra, la gran mestra del Dret constitucional i de la llibertat; és per a la França, poble que peca de vegades, però que sempre, en els grans moments de l'història, troba la manera de redimir-se dels seus pecats. La meua simpatia és per a Bèlgica, terra petita amb ànima gran, que avui ens demostra que per damunt les riqueses materials, dels interessos del comerç i de l'industria, hi ha la dignitat i la llibertat del poble.

"Alguns n'hi ha entre nosaltres que volen aparèixer neutrals, que volen ésser imparcials; jo opino que davant d'aquest plet no hi pot haver imparcialitat, sinó simplement justícia. Molts se creuen que ésser imparcials consisteix en no decantar-se a cap banda. La imparcialitat, en aquest cas, és una paraula buida; la paraula procedent i plena de sentit és aquesta: justícia.

"Aquesta mena d'imparcialitat és precisament la dels homes que mai es volen 'embolicar', d'aquells que no es volen posar malament amb ningú. Doncs el deure de justícia fa que de vegades ens vegem obligats a posar-nos malament amb algú, i a manifestar la propia opinió i fins a comprometre'ns. M'explico que hi hagi homes que no sentin en aquest cas, simpatia

es incondicionals, i que no les sentin perquè fins quan tenen simpaties per un grupu determinat conèixen i comprenen els seus defectes i perquè, al mateix temps, comprenen les qualitats i condicions del contrari. Però per dâmund de totes aquestes circumstancies cal tenir una convicció i - proclamar-la amb coratge.

"Es veritat que hi ha arguments per a decantar-se a l'una i a l'altra - banda, però és precis que nosaltres, en consciencia, malgrat de la contra dicció en els arguments de les dues bandes, prenguem partit. Procurem te nir un parer segur, perquè ja és sabut que en totes les causes hi ha un acusador i un defensor; que hi ha un que afirma i un altre que nega; si pel simple fet de la contradicció no hi pogués haver una opinió completa i determinada, aleshores els tribunals foren impossible. Hem d'escoltar els dos arguments, hem de tenir en compte la defensa i la acusació, però després de sentir-les no podem restar indiferents. Hem de formar el nos tre parer, hem de declarar-lo, hem de dar la sentencia.

"I dit això, com a observació preliminar, entraré de ple en ço que és la materia del meu tema.

"Realment, el sol enunciat d'aquest tema ja expressa el principi fonamen tal que aquesta nit vaig a sostenir. Diu el tema: 'Posició de Catalunya davant el conflicte europeu', és a dir, posició de Catalunya, de la na-- cionalitat catalana, de la patria nostra. Perquè jo crec que en aquest - plet, Catalunya té veu, encara que no tingui vot, perquè crec que Catalu nya ha de tenir un pensament propi, una política propia, una posició pro pia.

"I veig amb tristesa que, en aquests moments, aquesta posició propia de Catalunya no existeix. En realitat aquí hi ha la mateixa opinió que hi - ha a tot Espanya. Diversos homes eminents del catalanisme, l'un de la - dreta, l'altre de l'esquerra, han manifestat el séu parer respecte el - problema actual; però tots s'han ocupat de la posició d'Espanya; cap -- d'ells no ha parlat de la posició de Catalunya.

"Catalunya ha tingut sempre ideal propi i ànima propia, i per tant hem - de tenir avui un parer propi, no imitant el parer general d'Espanya, si - nó pensant pel nostre compte. No tenir parer propi és manifestar-nos com a provincians, perquè una provincia no cal que en tingui; però una naci - onalitat, sí que n'ha de tenir; i si no en té, és perquè ella mateixa - menyspreua la propia ànima. Precisament en el fet d'aquesta manca d'opi-

nió especial de Catalunya davant el problema europeu, jo hi veig una comprovació del fet que manca molt de camí a Catalunya per a arribar a tenir una consciència nacional.

"Avui Catalunya sembla que hagi renunciat el parer propi davant aquest conflicte, i opina de la mateixa manera que els diaris madrilenys, cosa que causa vera tristesa, ja que Catalunya, davant aquest conflicte, hauria d'opinar de la manera que li aconsellen els seus alts ideals. Fins en el cas que la nostra opinió catalana coincidís amb la opinió general espanyola, no hauriem de confondre'ns-hi. Catalunya ha d'aparèixer amb parer propi i pròpia personalitat davant d'aquest conflicte.

"No fa gaires dies que un escriptor eminent, En Miquel dels Sants Oliver, escrivia un article sobre la mancança de sentit internacional, que és una de les característiques del poble espanyol. Ell citava un cas, un exemple, que té gran aplicació a Catalunya. Parlava del cas d'aquests que sostenen el criteri que Espanya ha d'ésser completament neutral, fundant-se en que aleshores de la guerra dels Estats Units cap nació va donar ajuda a Espanya, i per tant ara tampoc Espanya ha d'ajudar a cap nació. Diu això la gent sense criteri i sense educació política, i en expressar-se així es demostra senzillament que un poble careix en absolut de sentit internacional. En aquests plets, l'ajuda d'un Estat a un altre sempre és fruit d'un tracte: una nació ofereix una cosa, un altra n'ofereix un altra. Quan una nació intervé a favor d'un altra és que hi està lligada per un tracte o que els seus interessos ho exigeixen. Ara bé: en el cas de la guerra del final del segle XIX, Espanya havia demanat auxili a cap nació? Hi havia cap nació que estés interessada en el pervindre d'Espanya o l'Amèrica? En aquest cas, es creia algú que les nacions estrangeres, tant solament per recordar-se de Sagunt i de Numancia, vindrien a auxiliar la pobre Espanya, que estava deixada de la mà de Déu? Això és desconèixer completament la política internacional.

"Però si això és absurd des del punt de mira espanyol, resulta un fet estupend que se sentin paraules com aquestes en boca de nacionalistes. Precisament va ser un antic catalanista qui va exposar en públic aquest argument de que Espanya havia d'ésser neutral perquè quan va sostenir la guerra amb els Estats Units cap nació no la va ajudar. És notable: alguns catalanistes i nacionalistes es mostren agraviats perquè cap nació no va ajudar a Espanya! Jo declaro que no puc explicar-me el ressentiment d'aquests catalanistes o nacionalistes.

"Encara que m'entristeixi dir-ho, la posició de Catalunya particular, -
propia, no existeix; aquí hi ha el mateix ambient que hi ha en general -
al restant de l'Estat espanyol. Nosaltres, com a catalans, hauríem de te-
nir problemes tan propis, tan nostres, que ens fecin mirar l'actual con-
flicte des d'un punt d'esguard essencialment, fonament català. Es evi-
dent que avui nosaltres som part d'Espanya i, per tant, és lògic que ens
afecti la seva posició; però hem de tindre també una posició propia, hem
de plantejar un problema especial per Catalunya.

"A nosaltres, com a catalans, se'ns plantegen aquests problemes i ens -
acontentem amb mirar la guerra provincianament, essent així que aquests
problemes catalans no són espanyols, i si nosaltres no ens cuidem, si -
nosaltres no els defensem, no podem esperar que ens els defensi ningú.

"Jo no m'explico, d'altra banda, que hi hagi catalanistes que es capfi-
quin pensant en Gibraltar. A Espanya hi ha molts, entre ells el senyor -
Vàzquez de Mella, que voldrien reivindicar aquest penyal; jo crec que -
els catalans tenim altres coses per reivindicar. Suposen alguns que amb
aquesta reconquesta Espanya fóra una gran potencia, i així el senyor Váz-
quez de Mella ho acaba de dir; però per ser gran potencia no n'hi ha --
prou amb un estret. Aquí tenim a Turquia, en la qual es troben els Darda-
nels i el Bòsfore, i malgrat dels estrets no arriba a ser una gran poten-
cia, ni arriba a ésser tan solament una potencia presentable, diguem-ho
així.

"Una de les coses que com a catalans ens interessa, és evidentment la -
qüestió de la neutralitat. Ja he dit que us parlaria amb franquesa, i -
amb franquesa us parlaré; personalment, jo no sóc partidari de la neutra-
litat. Comprenc que avui a Espanya no hi ha altra política que la d'és--
ser neutrals; crec, doncs, que Espanya ho ha d'ésser per força; però no
crec que aquesta sigui en realitat la política que li convindria seguir.

"No fa gaires dies que el senyor Maura feia una frase humorística al par-
lar amb els periodistes de la ruptura de la neutralitat. Ell deia: 'Es -
com si jo ara parlés de comprar aquest palau', i signà el palau reial, -
volent dir que Espanya no podia, encara que volgués, sortir de la seva -
neutralitat. No pot comprar el palau, això és cert. Però també és cert -
que aquest palau que avui no es pot comprar, s'ha pagat una pila de vega-
des. Amb els pre-supostos de guerra i marina d'Espanya n'hi ha per com-
prar tres palaus com aquest, i, no obstant, Espanya no és capaç de sos-
tenir ni una campanya per l'estil de la del Marroc.

" No negaré que l'ésser neutrals ara sigui una sort per a Espanya en el sentit d'estalviar-se el vessament de sang, però estic segur que si Espanya no ha anat ni va a la guerra, és per manca de possibilitat, i precisament això és l'origen d'aquest criteri de neutralitat nacional. Ve a ésser com si un esquerrat s'alegrés d'ésser-ho perquè no ha d'anar a la guerra.

"Avui existeix un sentiment hostil entre Portugal i Castella. Els castellans, amb uns quants chistes han volgut deixar en ridícol a Portugal retreient allò dels peus de cavall, i dels milers i milions de reis, i del portuguès que va caure al pou. La hostilitat entre portuguesos i castellans, avui és més forta que mai. Quina ha d'ésser la posició de Catalunya davant aquest plet? Jo crec que és la d'estar al costat de Portugal. No hi ha cap motiu perquè nosaltres, a Catalunya, ens deixem arrocegar per la premsa madrilenya, ni hi ha cap motiu perquè neguem la nostra simpatia als portuguesos. Molt al contrari. Al temps de la guerra dels Segadors, Catalunya i Portugal van lluitar alhora; al temps de la guerra de successió quan fins l'Austria havia abandonat als catalans, Portugal va ser fidel amb nosaltres i va anar al nostre costat fins el darrer moment. Aleshores fins es va proposar que el rei de Portugal fos rei de Catalunya.

"Catalunya, senyors, ha d'estar al costat dels portuguesos. Ells defensen la llur independència; i nosaltres, com a nacionalistes, els hem de defensar de la mateixa manera que ells ho van fer per nosaltres en altres èpoques. Si algún dia Portugal fos objecte d'una agressió per part de Castella, el deure de Catalunya fóra estar al costat de Portugal.

"Parlem ara d'una altra qüestió: de la qüestió de França. Hi ha alguns catalanistes que no miren amb simpatia a França perquè és una nació unitaria. En efecte, que és una nació unitaria. Però hem de tenir present que al costat del fet de la seva organització política hi ha el fet que el nacionalisme és una idea sortida de la França, és una idea francesa. Els primers homes que van defensar el principi de les nacionalitats, van ésser els homes de la Revolució francesa.

"Es un estudi molt curiós a fer, l'estudi dels orígens revolucionaris del nacionalisme. Un dels homes de la revolució francesa, el convencional Couthon, va fer un estudi complet de la qüestió catalana vista des del punt de mira nacionalista. En aquest estudi es defensà la creació -

d'una República catalana independent. El nacionalisme és una idea que ha nascut a França. Com a sentiment és universal, però com a pensament és francès.

"Encara hi ha un altre fet; i és que, en realitat, a França s'hi planteja avui un problema regionalista, però no problemes nacionalistes, perquè el cert és que a dins França no hi ha cap nacionalitat, com dins de la península ibèrica hi ha Catalunya, Basconia i Portugal. Jo no sé si un dia la Bretanya ascendiria a la categoria de nació, no sé si hi ascendiria la Provença; però el cert és que actualment no ho són. França és una nació unitaria, la qual cosa no vol dir que sigui antinacionalista.

"Un altre aspecte interessant és la qüestió del Rosselló. A l'altra banda del Pirineu hi ha una massa de la població catalana, tan catalana com nosaltres, que puja a uns 200 mil habitants. No es pot dubtar que un dels nostres anhels nacionalistes més enlairats, és arribar a una unitat de la raça catalana, actualment separada per unes fronteres artificials d'Estats i de províncies.

"Cada vegada que el Govern espanyol ha estat en relacions poc amicals amb França, hi ha hagut alguns que han parlat de la reconquesta del Rosselló per Espanya. Es més: quan en la darrera desena del segle XVIII va esclatar la guerra entre la França revolucionaria i l'Espanya, hi va haver aleshores molts catalans que defensaven la guerra perquè hi veien la possibilitat de reconquerir el Rosselló.

"No rebutjo l'ideal català d'arribar a l'unitat de nostra raça; però nego que pugui esdevenir realitat l'anexió del Rosselló a l'Espanya d'avui. En primer lloc, els rossellonesos no estan descontents de França, com els catalans ho estem d'Espanya. Si avui els catalans, en nom de l'unitat de raça, volguessin anar a reconquerir el Rosselló, no hi fórem rebuts com a germans, hi fórem rebuts com a enemics. I encara que nosaltres defensem el principi de les nacionalitats, no podem desconèixer la voluntat del poble, la voluntat dels seus habitants. I és innegable que la voluntat dels rossellonesos és pertànyer a la França. Contra aquesta voluntat no hi podríem res. A més, com podem avui nosaltres, nacionalistes catalans, anar com a lliberadors al Rosselló, si no ens hem pogut alliberar nosaltres mateixos? Què aconseguiríem amb l'incorporació del Rosselló a Espanya? Que hi hagués una província més? un governador civil més?

"No pot ésser el nostre ideal nacional el voler avui solucionar el pro--

blema del Rosselló amb la seva simple incorporació a Espanya. Els rosse-llonesos no hi guanyarien res, i des d'aquest punt de mira crec que no pot ésser ideal del catalanisme l'incorporació del Rosselló a Espanya. - Si és precis fer abaixar la frontera dels Pirineus perquè l'anexió sigui un fet, aleshores algú podria dir-nos que tanta distancia hi ha de Perpi-nyà a Barcelona com de Barcelona a Perpinyà.

"Nosaltres hem de manifestar la nostra cordial simpatia pels que lluiten avui per la llibertat de les nacions. Alguns diràn que França, Rússia i Anglaterra diuen que defensen la llibertat de les nacions, i no obstant han ofegat algunes nacionalitats. Uns recordaràn el cas de l'India, el de l'Egipte i el de l'Irlanda respecte a l'Anglaterra; el cas de Polònia i el de Finlàndia respecte Rússia. Cal dir que mirant detingudament les questions de l'India i d'Egipte des del punt de mira nacional, no es pot defensar que un poble més poderós tingui un absolut domini sobre les se- ves colonies; però haig de reconèixer, perquè és veritat, que tots els - mals que hagi pogut produir l'Anglaterra sobre l'India i sobre Egipte, - són molt més petits que els bens que hi ha produït, que hi ha portat. - L'India, abans de la dominació anglesa, estava en un nivell moral i eco- nòmic molt inferior a l'actual. Avui podrà dir-se que els indis són es- claus (el mot és exagerat) de l'Anglaterra; però aleshores eren esclaus d'ells mateixos, i el seu únic ofici era robar-se i matar-se els uns als altres. Anglaterra encara impera a l'India; mes el dia que hagi arribat l'hora de la seva llibertat, de la seva autonomia, li concedirà. Iestic segur que Anglaterra no voldria res més sinó que l'India estés en condi- cions per a tenir l'autonomia, com el Canadà, l'Australia i el Sud d'A- frica.

"Vegem el cas de Rússia, que és més complicat. No pot defensar-se de cap manera l'acció de Rússia damunt la Polònia i damunt de Finlàndia; però - fixeuvos en que avui Finlàndia està al costat dels aliats en lluita. Tenia una magnífica ocasió per a revoltar-se i no ho ha fet. Es més, -- feia temps que es parlava de que en cas de guerra internacional, Suecia intervindria contra Rússia per a reconquerir la Finlàndia. I els suecs - han hagut de renunciar a aquest pretext, perquè els finlandesos no han - aprovat aquesta intervenció. Els finlandesos esperen que si Rússia triom- fa al costat de França i al costat d'Anglaterra, encara que Rússia es re- sisteixi, França i Anglaterra la decidiran a retornar a Finlàndia la se- va llibertat.

"Respecte de Polònia, no tenim notícies suficients del que allí passa - perquè no arriben aquí. Però el meu coneixement del problema em permet - dir des d'ara que és verossímil que a principis de la guerra els polí-- tics de Polònia hagin lluitat amb entusiasme al costat de l'Àustria. De les tres parts en que Polònia va ésser dividida, la part austriaca, la - Galitzia, té una autonomia bastant completa, mentres que la Polònia prus - siana i la russa vivien terriblement oprimides. En els moments d'ara es comprèn que els polonesos galitzians se sentin agraits i alguns lluitin al costat dels austriacs; en canvi, és inverossímil que els polonesos - sentin simpaties per l'Alemanya. Es ben cert que Rússia vessava la sang dels polonesos, els martiritzava i els enviava a la Sibèria. En canvi, - l'Alemanya, per mitjà d'un sistema cruel, els prenía l'ànima, i els polo - nesos deien: 'Preferim que ens prenguin la sang que no pas que ens esclá - vitzin l'ànima.' Avui, doncs, es pot ben dir que el més gran enemic de - la Polònia no és Rússia, sinó Alemanya.

"Les simpaties dels nacionalistes europeus han d'anar al costat de la - Triple Intel·ligència, al costat de França, Rússia i Anglaterra.

"Cóm podem nosaltres, nacionalistes no solament de Catalunya, sinó també nacionalistes fóra de Catalunya, no seguir l'exemple general dels nacio - nalistes europeus? Com podem avui nosaltres estar al costat d'una força que si arribés a triomfar ofegaria per mólt temps els ideals nacionalis - tes?

"L'Alemanya només reconeix el nacionalisme quan es tracta de la pròpia - nacionalitat. Els alemanys estimen la llengua pròpia; però en canvi, -- quan aquesta llengua no és l'alemanya, ja no reconeixen el dret d'una al - tra llengua. Jo invito a tots els que amb un criteri de justícia vulguin examinar la qüestió, que estudiïn l'acció d'Alemanya damunt l'Alsàcia i Lorena, damunt la Polònia prussiana, damunt l'Eslewig, i es convenceràn que en el món no hi ha força més grossa contra el nacionalisme que la - força prussiana.

"Bismarck va dir que allí on el poder de Prússia estava en perill, ell - no reconeixia llei de cap mena.

"Hem de reconèixer que el triomf d'Alemanya fóra, en l'estat actual del món, la derrota més grossa del principi nacionalista. Tot el que s'ha - avançat, tot el que s'ha guanyat per la part de Rússia, per la part d'An - glaterra i per altres bandes on el nacionalisme ha arrelat durant els -

darrers cent anys, fóra perdut per una victòria alemanya. Així, doncs, - el nostre interès de catalans i el nostre interès de nacionalistes, en aquest moment és desitjar de tot cor el triomf de França, de Rússia i - d'Anglaterra; i si aquest desig no el té verament Espanya, com no el té de fet, el té Catalunya.

"I ara per acabar, vos faré, per dir-ho així, una recomanació. Tots sentim el desig de pau, tots veiem amb horror la guerra actual; però de vegades el pacifisme és un perill. No fa gaires dies que en un periòdic català de fóra de Barcelona llegia una frase que em va ferir l'ànima; i -- deia: 'Hem de demanar la pau, hem de voler la pau, sigui com sigui.' Es a dir, es voldria una pau que produiria en les nacions com Polònia i Alsàcia i Lorena un gran retrag en la causa del nacionalisme, una pau qual resultat fos deixar completament aixafada la Bèlgica i horriblement anquilada la Sèrbia? Jo haig de dir que d'aquest pacifisme no en sóc partidari, que pacifista d'aquesta mena no ho sóc, i els nostres avis de 1640 i 1714, pacifistes d'aquesta mena tampoc ho eren.

"Hem d'aixecar un gran crit de pau, però hem de tenir present que com - Roosevelt ha dit no fa gaire, una pau que avui no tornés a Bèlgica la seva llibertat, no fóra tal pau. Això vol dir que encara que la pau sigui un gran bé, per damunt de la pau hi ha la justícia. És trist vessar sang en un camp de batalla, però la horrible pau de l'esclavitud encara és - més trista.

"A aquells que aixequen el crit de pau a Espanya, els hauríem de contestar de Catalunya estant amb un crit més alt, el crit de justícia. Al veure la sang vessada per aquests pobles en la conquesta de la seva llibertat, no hem de perdre pel camí de l'esperança. Quan un poble no té llibertat, el menys que pot tenir és l'esperança de conquerir-la.

"Fem, doncs, de manera que a l'aixecar el nostre crit de justícia, que - al posar-nos al costat dels pobles que lluiten per la llibertat de les nacions, proclamem l'esperança en la nostra pròpia llibertat."

Conferència pronunciada al CADCI, el 31 d'octubre de 1914, per Antoni - Rovira i Virgili.

("Revista Anyal", 1915, p. 156-165)

LA MANCA DE TREBALL

"La Junta de Govern de la Secció permanent de Relació i Treball, atenta sempre a tot lo que afecta a nostre estament, no podia permaneixer inactiva en les actuals circumstancies de dolorosíssima transcendència no sols per als dependents de comerç sino per a tothom qui ha de guanyar-se el pa de cada dia.

"Des del començ de l'actual conflicte s'ha vingut preocupant aquesta Junta de la part del perjudici que li pot correspondre a la nostra classe i ha estat el criteri de la Junta (que no podia ser altre) el de fer tots els treballs necessaris per a aminorar aquest mal.

"Hem vist amb greu recança que diversos patrons, portats sens dubte pel pànic exagerat que plana sobre el comerç, despedeixen als seus dependents. La Secció de Socors Mutus d'aquest Centre ha degut pagar a varis de nostres companys subsidis per cessantia. Nostra Borsa de Treball se veu plena de demandes de col·locació que no pot complir per falta d'ofertes amb tot i estar en plena temporada.

"A l'objecte de buscar una solució o al menys un atenuant a la tristíssima situació creada per la guerra europea i que afecta a molts de nostres companys, aquesta Junta se reuní en sessió extraordinària el dia 9 del prop-passat octubre, acordant-se, entre altres extrems de menys interès, lo següent:

"1.er Enviar una carta a cada una de les entitats que representen a Barcelona una organització patronal demanant recomanin a sos associats no's deixin portar pel pànic i no despatxin a la dependència llur.

"2.^{on} Acudir a la informació oberta per la Junta d'Iniciatives per a exposar el criteri del Centre en lo relatiu a solucions de la crisi comercial, pregant a dit objecte a nostre delegat a Madrid, en Joan Seriffà, per a que assisteixi a la citada informació pública, manifestant nostra adhesió a les solucions ja proposades, com són: Port franc a Barcelona, línia directa de vapors a Orient, facilitats per als giros amb Amèrica i a l'ensem proposar-ne d'altres que creu la Secció serien en benefici de la dependència comercial.

"3.er Accedir a la demanda de la Comissió de Socors als obrers en vaga forçosa de que un delegat del Centre formi part integrant de dita Comis

sió.

"1 4.^{rt} Obrir un registre, per a aixís ajudar al treball d'estadística que parten a cap les autoritats locals, de tots els dependents que's - troben en vaga forçosa a causa del conflicte a qual fi prega a tots -- aquells de nostres companys que's troben en aquest cas se serveixin pas sar a inscriure's a les oficines del Centre, que estaràn obertes a les hores de costum: de 11 a 1 del matí, de 3 a 7 de la tarda i de 10 a 12 de la nit de tots els dies feiners."

("Acció", novembre de 1914, p. 7 i 8)

MEMORIA LLEGIDA A LA INAUGURACIÓ OFICIAL DEL DISPENSARI DEL CADCI, A CURA D'ERNEST BRETÓ I NOLLA, VOCAL DE LA JUNTA DE GOVERN DE LA SECCIÓ PERMANENT DE RELACIÓ I TREBALL, EL 11 DE MAIG DE 1915.

"DAMES:

"SENYORS:

"COMPANYS:

"Els meus companys de Junta de la Secció de Socors Mutus d'aquest Centre m'han imposat la tasca de parlar-vos en forma minuciosa, en forma de tallada, del Dispensari que oficialment estem inaugurant. No sóc pas certament ni el més mereixedor, ni tampoc el més apte per a dirigir-vos la paraula, car, home més fet a treballar que a enraonar, estic segur que ella respondrà més a la meva bona voluntat que a la solemnitat de l'acte. Sigui com vulgui, estimats senyors que per primera vegada visiteu nostra casa, i vosaltres també, antics amics que heu vingut a honrar aquest acte amb la vostra presència i que d'aprop aneu a apreciar lo que és una part de la nostra obra social, vos dic que acceptada la comanda, procuraré donar-vos a conèixer de la manera més clara que puga una de les nostres més importants creacions, una de les nostres obres més laborioses.

"Es el Dispensari una de les nostres organitzacions més importants per a l'obra intensament benèfica i de germanor que realitza entre els socis - els socis d'aquesta casa; també és una obra laboriosa, per l'esforç i el temps que ens ha calgut per a dur-la a terme, conforme veureu per la ressenya que tindrè el gust de fer-vos-en a continuació. Per ells comprendreu el per què avui ens hem reunit en sessió solemne per a festejar l'assoliment d'una idea, d'una obra, de la qual, si no fos per altra cosa, almenys tindriem el dret de estar-ne joiolosos per aquella vella dita de que una cosa com més afanys costa, més s'estima.

"Ara, oïu aquesta breu relació, i judiqueu.

"Com fou nascuda l'idea de dotar al Centre d'un Dispensari?—En la Junta de Govern d'aquesta Secció Permanent de Socors Mutus, hi ostentava el càrrec de Vicepresident l'any 1912, un home entusiasta i amant del Cen--

tre com el qui més, l'amic Cosme Illescas Carreras. Ell fou qui, vesllumant l'importancia grandíssima que un dia -no gaire llunyà- havia de tenir un ben montat Dispensari mèdic-quirúrgic en nostra entitat, donà l'idea de sa creació. No féu pas el buit la Junta a la pensada de l'Illescas, ans al contrari l'acolli amb entusiasme, fent-se-la seva.

"La nostra federació amb la 'Quinta de Salud La Alianza' ens dona dret a assistir al Dispensari que com a complement als serveis de Clínica funciona en aquella benemèrita entitat. Ell era una bona prova de la necessitat que els nostres socis sentien de poguer disposar de tal servei, -puix que hi acudien en nombre bastant important. Emperó, era ben evident que aquell servei no complia pas totes les nostres necessitats, ni les nostres conveniencies, ni tampoc les exigencies del medi ambient en que viu el dependent de comerç en general. Calia, doncs, crear l'organisme -acomodat a la nostra particular manera d'ésser, calia oferir a nostres consocis un bon servei facultatiu que els llevés la penosa impressió --dels llocs de beneficencia pública, i calia també que aquest servei els fos ofert en les seves hores vagaroses, en aquelles hores en que ni les ocupacions diaries ni l'empatx que tots sentim quan hem de demanar al nostre principal per a deixar la feina durant les hores de treball, ens privi de cercar el consell científic del metge, que essent molt senzill, pot evitar móltes vegades terribles mals.

"Ben convençuda la Junta de totes aquestes raons, emprenguérem bentost els treballs preliminars per a l'estudi de tan important problema, més en ell ja no'ns hi pogué acompanyar l'Illescas, retret per una llarga -malaltia que encara avui el té allunyat de nostres tasques. No quedà mancada, però, de capdill la nova causa; enfront de tots anava l'aleshores President de la Secció, nostre entusiasta, nostre enèrgic, nostre excellent amic don Antoni Caballer, qui ja per sempre fou l'ànima del projecte. Amb ell col.laboraren eficaçment els Vocals don Rafael Llinàs i don Josep Soldevila, formant ponencia i traçant un esboç de lo que en nostra casa devia ésser el Dispensari. Feina fou aquesta relativament fàcil, -més l'eterna qüestió, la qüestió econòmica, féu encallar bon xic l'estudi, car malgrat que en aquella època comptàvem ja amb un capital d'unes 40,000 pessetes, no creguérem convenient gravar aquest fons, amb les -despeses que ens ocasionaria el muntar un Dispensari que fes honor a --l'importancia que ja en aquella data havia assolit el Centre, i quin capital empleiat no podíem dir si algú dia ens mancaria per afrontar les

obligacions subsidiaries que els Estatuts de nostra mutualitat senyalen.

"En aquest estat arribem al mes de desembre de 1912, que la passa de la pigota, la terrible verola, alarmà molt justificadament tot Barcelona, i la Junta, sempre atenta a tot lo que pogués ésser l'interès o tan sols - la conveniència dels associats, organitzà un servei gratuït de vacuna. - Ben aviat es vegé el nostre local invadit per una multitud de socis que amb llurs famílies venien a rebre l'immunitat contra el terrible mal que menaçava la nostra salut i àdhuc la nostra vida. Fou un èxit esclatant. El doctor Girona, que aleshores era el metge de la Secció, no podia donar l'abast i tinguérem que acceptar el desinteressat concurs de nostres amics els doctors Bas i Coroleu. Alguns socis convertits en ajudants facilitavem la tasca dels tres metges, que treballaren sense descans una pla de nits arreu, vacunant en total unes 400 persones.

"L'acollida que els socis dispensaren al servei de vacuna fou per a nosaltres tota una revelació.

"Tornà a pendre còs l'idea del Dispensari, i decididament, toçudament, - ens encaminàrem a la seva consecució.

"Fidels a la nostra primitiva idea, en lloc de cercar els medis en el - fons social - que hauria estat ben fàcil - els volguérem trobar en les - economies que enteníem es podien fer en les despeses de la Secció. La fe - deració amb la 'Quinta de Salud La Alianza' ens costava 0'10 pessetes - per soci mensuals, resultant-nos en aquell temps una quota total també - mensual d'aprop unes 80 pessetes. Reputàrem excessiva aquesta quota, te - nint en compte que la 'Quinta' compta pels séus associats un promig de - malalts de un 1 %, i que an aquesta proporció en pocs casos hi hem arri - bat entre tots els socis malalts; mólt menys els havíem de tenir per a - la 'Quinta de Salud', on ja's comprén que dels tals sols devien anar-hi una minoria, com així era en efecte, car amb cinc anys de federació sols 12 dels nostres havien fet us d'aquella Clínica. Calia, per consegüent, cercar un estalvi per aquesta part, que no'l trobàrem en la propia 'Quin - ta L'Alianza', puix que allí hi ha una quota i un reglament iguals per a tots. No tinguérem més remei que cercar la substitució, que en condici - ons ventatjosíssimes trobàrem en la Clínica del doctor Soler i Roig per lo que respecta al servei de cirurgia. No trobàrem, però, medi de substi - tuir el servei clínic de medicina, més com siga que d'aquest servei gai - rebé ningú n'havia fet ús, venint a demostrar que nostres socis sols acu

dien a la clínica quan precisaven serveis quirúrgics implicadors d'estipendis superiors a les seves forces, creguerem no era obstacle prescindir de la clínica per malalties de medicina, i tirarem avant en nostre projecte.

"També havíem d'obtenir un petit estalvi per part del metje. El contracte que amb el doctor Girona i Trius, teníem fet, disposava la revisió del mateix a l'arribar a 500 socis, erem més de 800 i encara no s'havia revisat.

"Amb els estalvis que feiem per aquests conceptes, creguérem tenir la base econòmica de nostre projecte, i l'establiment del Dispensari fou proposat i acordat en la Junta General extraordinària de socis celebrada el 17 de maig de l'any 1913, l'idea del qual fou favorablement acollida per la generalitat dels socis. El plan econòmic fou objecte de llarga discussió, i els socis d'aquesta casa, sempre abnegats i posant sempre el seu entusiasme a tot allò que representa un avanç, a tot allò que representa un pas cap el gran ideal de millorament que és una de les raons que de viure té el nostre Centre, feren molt més de lo que la Junta els demanava. Els socis preferiren augmentar-se la quota en lo que significava la federació a l'Aliança, fent així la Secció un estalvi total d'aquesta despesa, a benefici de la nova branca, acordant-se ademés l'impost de 0'75 pessetes que com a dret d'entrada deurien satisfer tots els socis que de nou entressin a formar part de la Secció, i quin import íntegre anés destinat al foment del Dispensari.

"Com siga que la Secció pels seus fins mutuels reb una subvenció del Centre, s'acordà, a proposta de la Junta, estendre els serveis del Dispensari a tots els socis del Centre en general i llurs families, anc que imposant an els que no fossin socis de la Secció un arbitri de 0'10 per visita per a contribuir a les despeses d'entreteniment.

"Per a que'l Dispensari pogués ésser un fet des del moment, els socis concediren a la Junta el que pogués fer ús de 2,500 pessetes del fons mutual per a començar a instal·lar-lo, qual quantitat devía ésser totalment restituïda pels ingressos que successivament devien fer-se en concepte de Dispensari.

"El Dispensari, doncs, era un fet, i era ben evident que havíem sortejat els primers grans obstacles; ben aviat però topàrem amb un de ben cabdal: En quin lloc del Centre instal·larem el Dispensari? -Erem molts que intentàrem respondre aquesta pregunta, més ningú encertava una solució que

ens satisfés; el nostre vell estatge del carrer Comtal ens demostrava - una vegada més la necessitat d'empendre la volada cap al tant cobejat ca-
sal propi, i no hi hagué més recurs que sacrificar entretant la nostra -
secretaria i habilitar-la per a Dispensari, traslladant el nostre lloc -
de treball a un corredor anexe relativament ample que mal-trencàrem amb
embans de fusta, lloc aquest que servia ensems de Sala d'espera dels -
malalts.

"Un bon rentamans amb lluna, una cadira de reconeixements, un carret de
cures amb irrigadors, uns quants instruments de cirurgia i alguns efec--
tes de menys importancia, heu's aquí amb què s'inaugurà el Dispensari el
23 de juny de 1913, servit pel doctor Francesc Chacón, que tenia a son -
càrrec la consulta de medicina i cirurgia general, i el doctor Joaquim
Bas que hi tenia la de malalties de la pell i de l'infantesa. —Pel sep--
tembre del mateix any ampliàrem el quadre de metges amb el doctor Wifred
Coroleu, especialista per les malalties nervioses, amb el doctor Fran--
cesc Cavaller, oculista, i amb el doctor Josep Mre de Pouplana per l'espe-
cialitat de nas, gola i orelles. En el següent mes de octubre s'afegeix
la visita del doctor Josep Barella, especialista de vies respiratòries,
i en aquesta forma arribem al mes de febrer de l'any 1914, portant efec-
tuades unes 625 visites entre totes les especialitats. Partint d'aquesta
data, queden ampliats els serveis del Dispensari amb el de Dentista, en-
car que en forma condicional.

"La manca d'espai i la proximitat del trasllat a l'actual casal ens pri-
va d'instalar a casa l'especialitat d'odontologia, però, mercès a la -
bona voluntat del metge-dentista don Eugeni Bofill, ens és possible ofe-
rir als socis un servei en bones condicions econòmiques, en el consulto-
ri de dit senyor.

"En aquest punt l'èxit del Dispensari és meravellós; els companys i ses
famílies necessitant assistència facultativa, acudeixen en profusió --
atrets pels excel.lents serveis del Dispensari, veient-nos obligats a se-
nyalar un límit de malalts diari per determinades visites, doncs l'aglo-
meració feia que's termenessin a hores verdaderament intempestives. La -
vida del Dispensari queda interrompuda el mes d'Abril de l'any passat -
per la vinguda an aquest nou casal, havent-se fet unes 1,000 visites.

"Com la majoria de les dependències d'aquesta casa, el Dispensari estava
tant sols començat quan hi vinguérem, per lo que no's renuaren les visi-
tes fins el mes de juliol.

"De molt ens serví l'ensaig fet en la vella casa del carrer Comtal; les ensenyances que en la pràctica rebérem, guiaren força els nostres passos vers l'obra definitiva.

"Encara que l'obra feta fins avui no és definitiva ni molt menys -com ja vos diré més endavant- volguérem dotar el nou Dispensari de totes aquelles condicions de comoditat, d'higiene i de perfecció que'ls medis ens permetessin. Malgrat que a les condicions del local deguérem emmotllar -nostres desitjos, el Dispensari compta amb quatre habitacions: la sala d'espera, dues sales de consulta i un quartet que comunica amb les dues, en el qual hi ha la necessària instal·lació sanitària per al bon servei i netedat, això es: l'aiguamans pels metges, el vidoir per on desapareixen totes les brutícies, una ampla pica per a la neteja dels utensilis i ademés un bon armari per a material.

"També s'amplià l'instrumental quirúrgic amb diversos petits instruments, un nou irrigador per a l'especialitat de nas, gola i orelles, bullidors d'eines per ambdues sales, l'aparell elèctric de termo-cauteri, i l'importantíssim aparell també elèctric 'Pantostat' per a l'aplicació de les corrents galvànica, sinusoidal, faràdica, galvano-faràdica, massatge vibratori, tractament de l'obesitat, etc.

"Les dues sales de consulta i la d'espera foren amoblades amb còmode mobiliari de roure i faig, construït ad hoc, al qual hem afegit darrera--ment un moblet destinat a contenir l'esplèndida col·lecció de cristalls que, per a provar la vista, posseïx el Dispensari, junt amb altres instruments al servei de l'oculista.

"Degut a les importants despeses d'agencament del local, de compra de material i gastos de flúid elèctric, s'augmentà de 0'10 a 0'25 pessetes el preu de la visita als socis del Centre que no fossin de la Secció. - Pel demés, continuà essent absolutament gratuït.

"Reobert el Dispensari el primer de juliol, amb els nous elements, socis i famílies de socis vingueren bentost a proclamar amb la seva assiduitat, la seva excel·lència i a demostrar que'l Dispensari en el Centre ja no era una cosa més, sinó l'obra de cabdalíssima importància que havia l'amic Illescas concebut.

"Per a donar-ne una idea, sols diré que en els primers quatre mesos, o sigui fins a fi d'octubre, passaren de 700 les visites efectuades.

"Vist aquest resultat i que la concurrència creixia de dia en dia, tant

que'ls malalts depassaven el màxim possible de visitació diària en l'especialitat de medicina i cirurgia general, es tingué d'encarregar el doctor Bas una part d'aquesta visita, a fi d'auxiliar al doctor Chacón, que no podia dar l'abast.

"El mes de novembre de l'any passat s'inaugurà el servei de pedicur, a càrrec del cirurgià don Antoni Casals, per a quina visita adquirírem l'instrumental necessari. Fou acollida aquesta especialitat tant favorablement com les demés.

"Del mes de març d'enguany, el metge especialista d'enfermetats nervioses és don Josep Martínez, a causa de no haver pogut continuar desempenyant la mateixa nostre antic amic el doctor Coroleu.

"Encara una nova especialitat. Aquest mes inaugurarem una consulta de 'Puericultura' per a les senyores embarraçades i nens de pit, a càrrec del metge tocòleg, doctor Mias i Codina, havent ja adquirit la balança pesa-bebés. Considerant lo especial de la concorrencia an aquesta visita, el Dispensari s'obrirà per ella en hores de dia.

"Sols ens mancava rebre l'hermós silló de dentista, model de perfecció, que feia més de sis mesos teníem encarregat a una casa alemanya, i que la guerra europea impedia rebre. A la fi ha pogut arribar i fa ja una setmana que'l tenim en nostre poder a punt de funcionar, per lo que podrem tot seguit traslladar el servei de dentista a nostre propi estatge.

"Ja veieu, estimats senyors, per lo exposat, tot quant s'ha fet per a restablir la salut i curar les dolències físiques de totes menes que'ls nostres socis puguin patir; més, no s'atura aquí l'acció de nostre dispensari, no's concreta a curar: també ensenya a prevenir-se de fatals contingències, escampant arreu el savi consell per medi de conferències desenrotllades per nostres metges, que més que metges són per nosaltres uns veritables amics. Em plau fer constar que, mercès a l'entusiasme per ells demostrat, hem pogut fer lo que hem fet; ells s'han pres l'obra del Dispensari com a cosa pròpia, l'èxit obtingut an ells es deu en bona part; tinc com a íntima satisfacció el rendir-los-hi en nom de tots el nostre més fervent tribut d'estima i d'admiració.

"El total de visites fetes en el Dispensari des de la seva fundació es de 2,000 aproximadament.

"Y amb això donem per assolida, senyors, la nostra idea primitiva del Dispensari, i dic primitiva, perquè com he dit més endarrera, no volem

donar aquesta obra com definitiva. A mida que'ns hem anat endinçant, hem anat descobrint nous horitzons, noves prohiges s'han emparat de nosaltres, encara nous anhels d'expandiment, nous anhels de perfecció. Idees encara inconcretas floten vaporitzades en aquest ambient, esperant l'hora -no gaire lluny- de caure transformades en fresca pluja que vinga a saonar la terra, a fer créixer i a fer donar nous fruits encara més sabrosos an aquest immens camp de la mutualitat que amb tanta fè i amb tant d'amor conresem."

("Revista Anyal", 1915, p. 217-225)

MEMORIA DEL CONSELL DIRECTIU DEL CURS 1914-1915, A CURA DE RAFAEL PONS
I FERRERAS, SECRETARI GENERAL DEL CADCI

"CONSOCIS:

"Heu observat alguna vegada lo que són, com ixen i com acaben les tempestes d'estiu? Un núvol d'avançada, blanc, bonic, s'enlaira en l'horitzó; a mida que s'acosta, s'esfuma, donant pas a altre de negrós, ja menaçador; una densa foscor ve a acomboiar an aquest darrer; quan el tenim al damunt, se desfà en pluja, acompanyada de calamarça i tamborinada; sembla que tot hagi de quedar arrsat; sortosament dura poc temps, el precis per a que seguint son camí misteriós, la nuvolada malestruga desapareixi pel cantó oposat d'on havia aparegut; després, la vida -que durant tot - aquest temps semblava haver quedat sospesa- reprèn les seves manifestacions, amb major dalit que abans, com si volgués recuperar el temps perdut, i la terra -abeurant-se àvidament de l'aigua caiguda- s'engalana amb una nova esbransida de creixença, amb l'ufania de les plantes nètes de póls, amb les seves tonalitats més calentes que mai, tot rebent la besada xarrodrosa dels raigs de sol caldejats, que li donen nou halè.

"Doncs així mateix va començar el present any social en el Centre. Una -proposició idealíssima, captivadora a primera vista, fou aprovada per - gran majoria de socis en el Consell General ordinari d'ara fa un any; de terminades actuacions i conceptes emesos en el curs de la discussió, dels que'l Consell Directiu se'n sentí íntimament ferit, l'obligaren a considerar els fets anteriors com un veritable vot de censura a sa gestió; -vingueren les renunciés dels individus d'aquell Consell, que havien de -figurar en el d'enguany; vingueren també les d'altres individus pertanyents a la Comissió administrativa de l'Edifici social; vingué l'excitació propia d'aitals casos, i perquè explicar-me més? si ben segur que -tots vosaltres sabeu a lo que'm refereixo; si ben segur que, si no tots, la majoria de vosaltres vareu assistir an aquell Consell general extraordinari, celebrat al cap de pocs dies després dels fets esmentats, en el qual s'aprovà per unanimitat altra proposició, firmada per 726 socis, -per la que no s'admeteren les renunciés presentades, i se donà un ampli vot de confiança al Consell directiu tal com havia sigut elegit. Jo no'n parlaré més d'aquells fets; massa, com més prou, que se'n va parlar, en

el Centre i fàra del Centre, durant aquells dies. Jo sols us faré saber la corprenedora emoció de que ens sentírem dolçament invadits els que, - com jo, vàrem ésser objecte d'aquella magna renovació de poders i de simpaties, ratificada pel vot unànim de quasi la meitat de socis del Centre, que aquí es congregaren. Jo, finalment, us haig de dir que tot el Consell directiu en ple va participar d'aquells sentiments de mutua compenetració entre vosaltres i nosaltres, i del mateix modo que, després d'una tempesta d'estiu, la terra assadollada d'aigua se troba amb les forces renovades, i els arbres fructifiquen més abundantament, i les flors cuiten a badar-se, i tota la natura s'abranda de color i de poixança, així també nosaltres, tots els del Consell directiu, després de tanta prova d'afecte, ens trobàrem intensament reconfortats, i un gran dalit de noves empreses se'ns apoderà, i nostra imaginació s'enlairava entremig -- d'un vol d'idees, i nostre cor s'estremia amb l'ansia d'executar-les, i nostres braços haurien volgut poder bastir en una nit tot lo que mancava d'aquest casal, per a poder-vos-el oferir desseguida ja llest, a vosaltres, companys de causa, inspiradors nostres, en penyora d'eterna amicitat.

"Malhauradament, l'anyada no ha sigut gens propicia per a la realització de propòsits. No feia gaire que havíem prèss possessió de nostres càrrecs, quan esclatà el conflicte internacional que encara avui patim més o menys indirectament. I entre la confusió que regnà en els primers dies, un dubte ens tenia preòcupats, el de si nostre país se veuria arrocegat per la corrent de la lluita, en quin cas no cal dir les fatals conseqüències - que se'n haurien esdevingut pel Centre. Per això creguérem convenient - prevenir-les sense perdre temps, abans no'ns veiéssim obligats a queixar nos-en, i la mida que ens semblà preferible pendre, per a protegir els interessos del Centre, fou la de proposar als socis que, en cas d'ésser cridades a files les reserves del servei militar, els socis que no fossin cridats paguessin a prorrata les qüotes dels cridats. Aquesta proposició la férem mitjançant una circular endregada a tots els socis, devent fer constar que varen ésser mólts pocs, una ínfima quantitat, els qui no hi estigueren conformes. Fins ara és cert que les temences no -- s'han realitzat; no obstant, també és cert que'ls perills continuaran - subsistint del mateix modo fins que la pau sia un fet, per lo qual la - proposició de la circular queda en peu, en disposició d'ésser aplicada - el dia que, per dissort, n'hi hagi necessitat.

"De tots modes, el Centre no ha deixat, per això, de patir, per molts - conceptes, les conseqüències de la guerra. Justament aquesta esdevingué quan tenia lloc el Curs d'Expansió Comercial que's celebrava a Barcelo- - na. La Secció d'Educació i Instrucció, seguint la costum establerta en - els cursos anteriors havia enviat també al d'enguany un delegat de les - Escoles Mercantils Catalanes, i excuso dir-vos el goig que la Secció te- - nia per l'èxit amb que es desenrotllava el Curs, considerant la part -- principal que antics deixebles de les nostres escoles havien pres en sa organització. Tot estava preparat per a que'l darrer acte del Curs fos - una festa de caràcter genuïnament català, amb la qual el Centre devia ob- - sequiar als estrangers que assistien al Curs, però les falagueres espe- - rances que en ella s'havien posat quedaren esfumades, perquè no hi hagué lloc a celebrar-la.

"El veure's privada d'algun de sos professors més volguts i la manca de determinats llibres d'ensenyança, varen ésser altres tants conceptes -- pels que encara la mateixa Secció d'Educació i Instrucció ha tocat les - conseqüències de la guerra. Però allí on els seus efectes s'han deixat - sentir amb més intensitat, ha sigut en la Borsa del Treball. Varen ésser molts els dependents col.locats en cases estrangeres i d'exportació que quedaren en vaga per aital motiu, i per si aquest no fos prou, al cap de poc temps vingué el de l'insalubritat pública a agravar la mala situació general del comerç. Aleshores varen ésser els dependents del detall als qui tocà sofrir la ratxa de despedides. Entre una cosa i altra és perquè les ofertes de col.locació sols han sigut 64 durant l'any social. D'a-- questes, 44 han pogut ésser ateses satisfactoriament. Les demandes han - sigut en nombre de 160.

"Heu's aquí, doncs, un altre cas, el de l'insalubritat pública barceloni- - na, en el que'ns veierem obligats a fixar nostra atenció. I aquesta vega- - da sí que les resultes han sigut ben doloroses pel Centre. Una cinquante- - na de bons companys, alguns d'ells bastant antics, del Centre, han desa- - paregut per sempre més de nostre costat. Una bona part eren deixebles - de les classes. Aquestes varen tenir una sensible baixa d'assistents, - que no ha arribat a compensar-se en el restant de curs. El ressò de la - marfuga, que sols patiren certs barris de Barcelona, s'havia exagerat - tant a fòra, que quan va ésser acabada, el Consell Directiu se cregué en el deure d'enviar una carta a cada un de sos delegats a l'estranger, ex- - plicant-los el restabliment de la normalitat sanitària en nostra ciutat,

pregant-los-en la publicitat en el punt de llur residència. De tot això, la Secció de Socors Mutus és la que n'ha sortit més perjudicada, des del punt de vista financer, puix els subsidis que ha arribat a pagar en tot el temps que durà l'anormalitat, puja a l'important quantitat de tretze mil pessetes, quantitat que sense cap mena de dificultat va poder atendre amb els seus propis recursos, mercès a l'importància de les seves reserves. Amb aital motiu, la Secció ha donat una prova indiscutible de la seva eficàcia, puix no ha tingut d'acollir-se, ni de molt, a mides excepcionals, encaminades a eludir el pagament de subsidis, com tantes vegades han posat en pràctica altres germandats, justament en els moments que més precisa és la seva ajuda.

"Les anteriors trifulques, totes reunides, no han privat, per això, que'l Centre realitzés les seves acostumades tasques aprofitant totes les oportunitats que se li presenten per afirmar la seva personalitat. Tres gestions de la Secció de Relació i Treball he d'esmentar d'una manera especial per aquest concepte. Una ha sigut l'informació amb que va acudir a la Junta d'Iniciatives, constituïda amb motiu de la guerra. L'informació va ésser portada a cap per mediació de nostre delegat senyor Joan Serriñà. Altra va ésser l'informe emès sobre el projecte de llei regulant la jornada dels dependents, del qual ens hem declarat francament contraris, i el nostre parer l'hem publicat estampat en 6,000 fulles, que s'han repartit abundantment. La tercera gestió és la laboriosa empresa d'unió entre tots els obrers catalans, que ha dat per resultat la constitució d'un Comité d'Entitats obreres per a l'establiment de la Zona neutral al port de Barcelona, quin Comité ha realitzat una intensa tasca molt digna de tenir en compte.

"D'aquest modo el Centre no solament va adquirint relleu manifest, sinó que la seva fisonomia, com a entitat barcelonina, se consolida fins al punt, de que avui dia la seva cooperació és ja sol·licitada en un sens fi d'ocasions de la vida ciutadana. Per això s'ha dat el cas de que quan s'ha tractat d'organitzar unes festes de carnaval ben atractives, per a reanimar l'esperit popular, un xic decaigut per l'intranquilitat regnant, el nom del Centre ha sigut un dels primers en sonar, i nosaltres, després d'haver consultat el parer dels socis en una reunió convocada a l'efecte, ens creguérem en el deure d'acudir a la crida de la comissió municipal organitzadora del programa de festes, havent cridat molt l'atenció la carroça del Centre per l'originalitat de l'assumpte que en ella s'hi desenrotllava, i que, com recordarèu, consistia en la personificació glo

rificada del senyor Pepet, tenedor de llibres, tipu extret de l'obra --
'Aucells de fang', de l'humorístic artista En Santiago Rusiñol.

"Avui dia, el Centre ve a ésser l'eix on convergeixen bona part de les -
manifestacions patriòtiques catalanes. Ell és el que dona la modalitat -
de molts actes i festes que arriben a germinar i a prosperar mercès als
elements juvenils inestroncables d'aquesta casa. D'una d'aquestes mani--
festacions patriòtiques, que va iniciar-se alguns anys enrera, el Centre
fins ha arribat a constituir-se hereu de la comissió que en altre temps
havia funcionat. La Secció de Propaganda Autonomista va ésser la designa
da per a fer-se càrrec de l'herencia de dita Comissió, que no consistia
en altra cosa sinó en el deure de confeccionar una bandera catalana, per
a entregar-la a la municipalitat de Barcelona. L'activitat de la Secció
va ésser tan acertada, que la entrega de la bandera pogué coincidir amb
la data commemorativa del segon centenari dels fets de 1714, que tot bon
català ha de conèixer. Tots recordareu la solemnitat que revestí la ceri
monia d'aquell dia; el trasllat oficial de la bandera, des del nostre -
casal a la casa de la Ciutat; la manifestació popular que l'acompanyà du
rant el trajecte; l'acte de fer-ne entrega a l'Ajuntament, allí reunit -
en corporació, en l'històric Saló de Cent; i sobre tot, l'igament en el
mateix balcó de la façana gòtica, on és fama que fou tremolada la bande
ra de Santa Eulalia, un dia de trista recordança per a Catalunya. La jor
nada va ésser una festa pel catalanisme i un honor pel Centre. Però per
més patriòtics que eren els actes d'aquell dia, no varen pas ésser de -
l'agrado de tothom. Uns quants soldats que hi assistiren d'uniforme, va
ren ésser arrestats militarment, i encara que no tots ells eren socis -
del Centre, la Secció de Propaganda Autonomista -amb la cooperació de la
sempre benemèrita 'Associació Catalana de Beneficencia'- cuidà de fer--
los arribar, per igual, nostre conso d'alivi, en la forma més pràctica -
que va ésser possible. A més, els assistents al míting, celebrat en el -
Centre, a la nit del mateix dia, varen ésser obsequiats amb procediments
gens agradables per part de la policia, apostada al davant de nostre ca
sal. Finalment, nostre President, En Puig i Esteve, va ésser denunciat -
als tribunals, amb motiu de l'interpretació que'l fiscal donà a alguna -
de les frases contingudes en el parlament dirigit a l'alcalde en el mo--
ment d'oferir la bandera. El seu procés segueix encara, malgrat el de--
cret d'amnistia dictat entremig, i les insistents demandes d'inclusió -
que han instat totes les Joventuts del catalanisme.

"Ja veieu, doncs, que les contrarietats no han sigut poques ni xiques, - arribant a totes les Seccions del Centre. La de Sports i Excursions és - la que ha tingut una anyada més lliure de destorbs, circumstancia que ha sabut aprofitar destrament, impulsant una gran activitat a ses iniciati- ves habituals. A conseqüència de l'inauguració del nou gimnàs i de ses - magnífiques condicions higièniques, ha introduït aquest curs una notable ampliació en les hores de funcionament, admetent l'assistència als me-- nors de 15 anys fills de socis. En el Club de mar hi ha hagut un sensi-- ble augment d'embarcacions, augment que és molt extraordinari en relació amb el poc temps que's posseeix el Club. L'any sportístic del Centre ja ha sigut batejat per algú amb el nom de 'Curs de les Copes', pel nombre excepcional que se'n han corregut. No cal dir, doncs, que les regates - han sigut nombroses i an elles s'hi ha juntat enguany unes curses pedes- tres, que han despertat el general interès de nostres estaments sportís- tics, mereixent corals alabances de tots.

"A tot lo esmentat, encara falta afegir-hi la llista de conferències do- nades en nostre estatge social, quasi totes honorades amb nombrosa con-- correncia. Com a més dignes d'esment, notaré, en primer terme, la serie referent al Curs d'Expansió Comercial de Bucarest; després, el cicle so- bre diferents branques de la medicina pràctica, organitzat per la Sec-- ció de Socors Mutuels; el Parlament de Casp, la Diplomacia catalana, -- l'organització del Museu comercial, el Cooperativisme, el Teatre català, l'Orfeó català de Buenos-Aires i altres assumptes, també han servit de - tema per a conferències a distingits oradors, que en nombre considerable sol.liciten constantment poder venir a parlar-nos des de nostra tribuna.

"Tot això ha sigut realitzat perdurant les mateixes condicions desventat_u joses en que'ns trobarem durant l'any passat, a causa de les obres de re_u forma d'aquesta casa, que tot sovint ens han privat d'organitzar actes i festes. Aquestes reformes s'han traduït, ademés, en l'estancament gene-- ral de la creixença del Centre, en quant a son nombre de socis. No obs-- tant, els pressupostos generals del Centre i els de la Comissió Adminis- trativa de l'Edifici Social s'han tancat aproximadament amb els sobrants que se'ls havia atribuït al confeccionar-los. Això vol dir que la situ-- ació econòmica del Centre és satisfactoria. Avui podem dir-vos, amb goig, que les obres estan quasi llestes; és cert que costen a prop de trenta - mil duros, però també és cert que amb els recursos normals ja se'n ha pa_u gat més d'una sisava part.

"L'any passat el Centre va realitzar el seu somni daurat d'adquirir un edifici propi. Enguany, el Centre ha acabat de posar aquest edifici en les condicions que li calien per a seguir avant en el seu creixement irresistible, creixement que l'ha de dur a la conquesta d'uns pinacles sols a ell reservats. La terminació de les obres de reforma és el resultat de l'any que més ens plau poder sotsmetre a la vostra aprovació. No crec pecar d'exagerat, si afirmo que les festes de llur inauguració han sigut de la categoria més elevada que'ns podíem imaginar. El seu ressò ha arribat a tots els àmbits del comerç barceloní. Una veritable riuada de gent comparegué a la major part dels diferents actes que comprenien les festes, especialment a la sessió inaugural del primer dia i al concert coral del darrer dia. Tan grans com són aquestes sales i ja tornarem a trobar-nos massa justos de local. S'ha vist ben clar que hi havia veritable interès popular en donar-se compte de lo que era el nou casal del Centre, i també s'han vist ben clares els immensos avantatges que d'ell se'n poden obtenir. Les moltes alabances que'n sentírem en tota la setmana de les festes i els diferents actes d'aquestes mateixes, són prova evident de lo que dic. Tothom ha quedat admirat de l'encertada distribució de les dependències que componen aquesta casa i que fan ressaltar la sabia composició de nostra Entitat. Amb la casa propia, tal com ara queda arranjada, cada Secció de per sí i el Centre en conjunt, ne queden beneficiats. Amb les noves sales per a classes, la Secció d'Educació i Instrucció podrà atendre les nombroses peticions de matrícules que aquests darrers anys se veia obligada a rebutjar, ben contra el seu desig, per manca material de lloc on enquibir els deixebles. Amb el temps que ja funciona el dispensari, s'han tocat prou els positius resultats que n'esdevenen per a la Secció de Socors Mutuals, en particular, i per a tots els socis del Centre en general. Amb la sala de conferències, allunyada de tot soroll i força espaiosa, tindrà la Secció de Propaganda Autonomista lloc adequat on exterioritzar les seves doctrines. Amb les noves oficines de la Secció de Relació i Treball quedarà aquesta instal·lada folgadoament i la Borsa del Treball podrà rebre una organització definitiva. Amb l'higiènic gimnàs ja s'ha vist el major profit que havia començat a treure'n la Secció de Sports i Excursions. Amb el cafè, billars, oficines generals, biblioteca i gran sala d'actes, tota la vida del Centre rebrà el nou impuls que tots li desitgem.

"Per això una cosa és essencial: l'entrada de nous socis. El Centre no podrà influir eficaçment en la vida del dependent, mentres el seu nombre

de socis no arribi a una majoria dels que constitueixen l'estament. He dit abans que la situació econòmica del Centre és satisfactoria. Cal afegir que no per això deixa d'haver-hi un gros deute gravitant damunt d'aquesta casa, qual deute ha d'ésser aspiració nostra la d'anar-lo extingint ràpidament, i aquesta aspiració tampoc se conseguirà si no és amb un augment progressiu d'associats; i tingueu present que tampoc el Centre podrà influir eficaçment en la vida del dependent, mentres no gaudeixi d'una absoluta independència econòmica. S'imposa, doncs, per part de tots, una intensa creuada en la recerca de nous socis, que'ns faci possible l'implantació de noves idees que encara es coven en el Centre, esperant el moment oportú d'eixir a llum. Treballeu, companys, per aquesta finalitat, que treballar pel Centre és treballar per vosaltres mateixos, i treballar pel Centre i per vosaltres és treballar per Barcelona, i qui diu Barcelona, diu també la Catalunya, que'ns esguarda i espera confiadament de nostres actes."

("Revista Anyal", 1915, p. 181-189)

MEMÒRIA DE LA SECCIÓ PERMANENT DE RELACIÓ I TREBALL DEL CURS 1914-1915,
A CURA DE JOAQUIM ESTREMS I BORRÀS, SECRETARI DE LA SECCIÓ

"Com cada any, avui aquesta Junta ve a vosaltres, consocis nostres, a -
rendir-vos compte de la feina feta durant el curs ara tot just finit, i,
com cada any, hi venim aquest, segurs d'haver complert el nostre deure -
lo més bonament possible, deure que'ns imposàrem a l'acceptar vostre su-
fragi.

"Es per això que hi venim amb el cap ben alt i la pensa tranquil·la, i ai-
xí esperarem el vostre judici sobre la tasca realitzada. Si el curs que
ara fineix no ha estat pròdig en fruits saborosos per a la Secció dels -
nostres amors, no per això ha deixat d'escampar-se bona llavor que un -
dia o altre germinarà; i si bé nostra feina en aquest temps no ha tingut
el sorollós entusiasme o'aquelles glorioses campanyes d'anys enrera, d'a
quells moviments pro-treball intensiu i pro-tancament a les vuit, no per
això ha deixat de fer-se la tasca, la qual ha sigut de laboratori aquest
any, si els anteriors fou de via pública.

"Ho hem fet així, seguint un criteri que des del primer moment ens impo-
sàrem. Aquesta Junta, un còp constituïda, al marcar-se la tasca a fer i
el camí a seguir, cregué que després de l'esmerçament d'energíes en les
campanyes que's dugueren a cap en els cursos anteriors -les quals, si bé
no tingueren l'èxit que d'elles podia esperar-se, no per això sigueren -
estèrils- calia reposar, però no amb aquell repòs atrofiador d'energíes
que condueix a l'indolència, sinó amb aquell repòs sagrat del que ha tre
ballat en una noble causa. I la nostra causa ho és de noble.

"Així, doncs, nostra acció aquest curs ha sigut de repòs en lo que fa re
ferència a la nostra actuació en la vida pública i de reconstitució en -
lo que afecta a nostra vida interior.

"Un mes feia que havíem començat nostra tasca, en la que'ns ocupàvem pre
ferentment de completar l'organització de la Borsa del Treball, quan so
brevingué la guerra, aquesta guerra que encara flagella el món. El con-
flicte econòmic que aleshores se plantejà, fou terrible per a la classe
mercantil. Nombròses cases dedicades al comerç exterior se veien precisa
des a despedir a llurs empleats, i les demandes plovién en nostre regis-
tre, sense trobar ofertes amb que nivellar l'existència en el mercat del

treball. Sortosament vingué una reacció, encara que lenta, per a tal estat de coses, i al creure trobar-nos amb un gros desnivell respecte a les estadístiques comparades d'anys anteriors, ens hem trobat amb un nombre molt menor de demandes per un d'igual d'ofertes. No cal dir l'èxit que això representa per a la nostra Borsa, car fins en èpoques de fonda crisi surt victoriosa del seu comès. Les donades corresponents al curs actual són com segueix:

"Demandes	190	{	cessants	102
			millores	88
"Ofertes	64	{	complertes	44
			retirades	20

"No obstant, no contents del nostre comès i a fi de donar més impuls al nostre registre, hem enviat, durant tot el curs, cartes a diferents cases comercials de les més importants i de reconeguda solvència, oferint los-hi aquest organisme. Tenim la satisfacció, ara que acaba la nostra tasca, de dir que aquesta feina no ha sigut estèril, car algunes de les cases a les quals han sigut enviades comunicacions de propaganda, s'han dirigit últimament a nostra Borsa amb ofertes de treball. Devem fer constar també que algunes cases han contestat a nostra comunicació amb paraules d'adhesió i oferiment.

"Creiem un deure el retre des d'aquí homenatge d'agraïment a l'estimat company En Marius Valls, que amb la voluntat i l'amor al Centre i a la Secció que'l caracteritzen, porta damunt seu, dia per dia, el pes del funcionament de la Borsa, interinament se busca la manera, ja en estudi per part d'aquesta Junta, de tenir un oficial retribuit que cuidi d'aquesta feina. Quan això sia, i la nova organització, tant de local com de funcionament, estiga llesta, nostra obra serà perfecte, podem dir-ho sense petulància.

"Una altra de les coses en que hem fixat nostra atenció és l'organització d'un cicle de conferències de cultura social. Ens proposàvem fer conèixer, encara que somerament, la legislació, les institucions i els problemes socials. Però aquest cicle no ha sigut donat. No és certament per culpa nostra. Tothom qui s'hagi emprès treballs d'aquesta especie sabrà lo costós que resulta l'organització d'un curset a base de varis conferenciants. Combinació de professors, de temes, de dies, són coses que volen temps i aquesta és la causa que ha fet que aquest curs no hagi tin-

gut efectivitat. No obstant, la feina està avançada i esperem que podrà tenir lloc a finals d'estiu.

"A principis de curs i en una reunió extraordinària s'ocupà aquesta Junta de l'estudi del projecte de llei regulant la jornada del dependent de comerç, que's presentà a discussió del Senat. En aquella reunió se convingué en declarar francament dolenta la tal llei, car lesionava els interessos de la gran majoria de nostres companys. En conseqüència s'acordà fer una gran campanya en contra de l'esmentat projecte, que regula la jornada de la dependència comercial a onze hores. A tal efecte, se començà per enviar un informe a la comissió dictaminadora del Senat. De dit informe se'n imprimiren 6,000 exemplars, que's repartiren entre'ls dependents de nostra ciutat, havent-se'n també enviat un cert nombre a cada una de nostres germanes entitats de les altres ciutats de Catalunya. Ens dirigírem també per carta als representants de Catalunya a les Corts, per a que'ns apoïessin en nostra protesta, que consideràvem justa. De quasi tots ells rebérem la contesta que esperàvem: que quan l'hora de la discussió en les Cambres fos arribada, ells se constituïrien en nostres portaveus combatent l'esperit d'onze hores, que és el que informa el projecte, i defensant les nostres aspiracions, concretades en la contesta que donàrem a l'enquesta feta per l'Institut de Reformes Socials l'any 1913, i que devia servir per a la confecció de la citada llei.

"Teníem en projecte la realització d'importants actes, entre ells varis mitings i una sessió pública amb assistència dels quefes de les minories parlamentaries de Catalunya, més en vista de que el Govern, atret per assumptes que cregué d'interès més general, no portava pressa per a presentar dit projecte a la sanció dels representants del poble, sospenguérem la campanya, disposats a renuar-la quan el poder públic posi altra vegada el citat projecte sobre la taula.

"La manca de treball en que's trobaven molts de nostres consocis a causa del magne conflicte internacional, atregué l'atenció d'aquesta Junta, la que, davant la magnitud del problema, celebrà a primers d'octubre, una reunió extraordinària per a pendre acords que alivïessin en lo possible la trista situació creada per les anormals circumstancies.

"S'enviaren cartes a les entitats patronals, en les que demanàvem a --- llurs associats no despedissin als dependents. S'acudí a l'informació oberta per la Junta d'Iniciatives, pel mitjà de nostre delegat a Madrid, En Joan Serrià, el qual exposà les solucions que aquesta Secció creia ---

convenients per a conjurar la fonda crisi obrera; ocuparem un lloc en la Comissió de socors als obrers en vaga forçosa i en fi ajudarem a les autoritats locals, obrint un registre de dependents declarats cessants des del començ de la guerra.

"La gran aspiració de tot Catalunya, l'establiment en nostra Barcelona - de la Zona neutral, ha ocupat també l'atenció d'aquesta Junta. Però lo que's demanava era de massa importància per a que nosaltres volguéssim fer obra particular i entenguérem que seria de molta més eficàcia l'acció conjunta de tots els elements obrers de Barcelona. A tal efecte invitàrem a una reunió, en el local del Centre, a totes les societats obreres i cooperatives d'aquesta ciutat, qual reunió se celebrà el dia 15 de desembre. Se constituí un Comité, quina presidència ocupa el que ho és - del Centre, nostre amic En Josep Puig i Esteve, i de quines tasques no haig pas de parlar-vos en aquesta memoria. La nostra feina se limità a acostar els elements obrers, per a fer acció de conjunt. Un còp aplegats, aquesta Secció se'n desprengué i els deixà obrar a son albir. La feina que han fet ha sigut molta i ben feta, i no haig pas d'esmentar-la quan és ben coneguda de tothom.

"Però nostre gran ideal, en el que hi hem posat tot nostre saber i totes les nostres esperances, i en el que hi treballem des de mitjans de curs, és lo que prompte serà realitat viventa: l'Hotel per a Dependents. I dic que prompte serà realitat, perquè en aquesta casa tot ha nascut així, essent de primer un somni fantasiós, i el somni, pel misteri que porta en sí una ferma voluntat i un gran amor als ideals nobles i a la patria, s'es anat transformant, i al cap de poc ja ha sigut un projecte sobre el paper i poc temps més tard ja ha sigut realitat palpable. Ja veieu, -- doncs, com lo que a meitat de curs era un somni que niava en el cervell dels individus de la Secció de Relacions y Treball, amb un pas més serà un orgull pel nostre Centre.

"No seguiré punt per punt nostre treball per a la confecció del projecte, que ja podem dir que està llest. Sols esmentarem, sintetitzant, els punts generals. Quan a darrers de l'any passat nostre President explanà la -- idea davant dels demés individus reunits en junta, ens sentírem tots amarrats de l'entusiasme que'l posseïa. Compreniem els grans beneficis que -- podria reportar als que's veien precisats a raure en una dispesa. Aquest Centre, que en tants dels aspectes de la vida afavoreix al nostre establiment, no pot pas deixar que aquest nucli immens de consocis nostres que,

per contingències de la vida, deixa la família i se'n va a ciutat, se senti anyoradig d'aquella llar que ell deixa, tot amor, tot respecte.

"I començarem la feina. Lo que calia era orientar-nos, orientar-nos estudiant els models que d'institucions com la que per a nosaltres volíem establir, hi ha aquí i fóra d'aquí.

"I a tot arreu on ens hem dirigit, hem trobat persones que ens rebien amb els braços oberts i ens alligonaven en ço que nosaltres teníem en projecte.

"Esmentarem, en agraïment a ço que van fer per a nosaltres, ajudant-nos en nostra tasca amb llur saber i experiència, a donya Carme Karr, directora de la residència d'estudiants 'La Llar'; a mossén Pedregosa, director de la 'Casa de Família'; al reverend pare Català, que regentava una residència d'Estudiants a Lovaina; al distingit sociòleg don Xavier Calderó; al soci protector del Centre don Joaquim Regàs, i entre les entitats, al 'Museu Social de Barcelona' i la 'Unione Cooperativa', de Milàn.

"Una volta en poder dels detalls necessaris, començarem la confecció del plan econòmic, el que hem acabat no fa molts dies, estant encara en curs de discussió per part d'aquesta Junta.

"Voldria demanar-vos ara, per aquesta obra, tots els vostres entusiasmes tot el vostre apoi. No tractem de fer una dispesa més: lo que volem fer es un hotel amb tot confort i comoditat desitjables, amb higiene i bonnat en els aliments, amb economia i, sobre tot, si no amb l'escalf de la llar familiar, al menys amb la germanor que porta en sí la convivença amb bons companys. Es per això que os demanem ajuda, consocis nostres: necessitem de vosaltres com de nosaltres mateixos.

"Heu's aquí sintetitzada la nostra feina en el més que ara fineix. Com hem dit al començar, no ha sigut tan sorollosa com la dels cursos anteriors, però ha sigut de tanta efectivitat. Ho ha sigut de més? Vosaltres companys nostres, ara que m'heu escoltat, amb vostre clar judici ho dirèu."

("Revista Anyal", 1915, p. 232-237)

DISCURS DE JOAN BAS I SOLER, A LA FESTA DE REPARTIMENT DE PREMIS DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES DEL CADCI, DEL CURS 1913-1914, CELEBRADA EL 1 DE JULIOL DE 1915

"La Secció d'Educació tenia envers vosaltres, estimats deixebles de les Escoles Mercantils Catalanes, un deute sagrat; s'havien portat a terme els concursos de terminament del curs 1913-1914; sols la proclamació dels guanyadors s'havia fet.

"L'acabament del nostre casal és l'únic motiu que'ns ha induït a l'ajornament fins al dia d'avui, de posar en vostres mans els llibres que la nostra secció vos otorga en premi de vostres mereixements. Són modestes, però vos serviràn de petites obres de consulta, que al fullejar-les sovint com ho fareu, perquè el ser-ne guanyadors és la prova més palesa de vostre amor a l'estudi, vos recordarà que és una distinció que vos haveu guanyat pel vostre treball i que no ha sigut deguda als cabals de qui - compta amb sobreres riqueses, ni tan solament de cap corporació que fos la representació d'un poble o d'un estament, sinó que representa els petits estalvis de la Secció d'Educació, dels petits cabals sobrers de la subvenció que reb del Centre, o sigui dels cabals aportats per nosaltres mateixos dependents de comerç, i sé que'n quedarèu agraïts, més que de la seva materialitat, pel seu valor moral, perquè vosaltres, estimats alumnes de les Escoles Mercantils, en comenceu a donar proves de possessió del sentit moral; digui-ho sinó la festa que en dieu de germanor, i que no és res menys que una demostració o com un pagament de gratitud - amb que voleu segellar l'adeu a vostres mestres pels desvetllaments tinguts amb vosaltres durant un curs.

"Sóu vosaltres que inicieu aquesta bella festa i sóu vosaltres que l'organitzeu, i crec que pels vostres mestres és un pagament que'ls hi sado-lla ànima d'alegría perquè d'una manera modesta emprò sincera reconeixeu sos esforços, i hi porteu an aquesta festa a les vostres families, la feu una festa alegre com volguent dir: Mireu, estimats mestres: al finir vostra tasca si n'estem contents, que'ns reunim tots plegats portant-hi les nostres families perquè vos sentin grat amb nosaltres d'haver-nos fet entrar en possessió de tot allò que vos ha costat afanys, i que per

vostre desvetllament ens havem fet més aptes i amb majors coneixements - per ésser útils a la societat; acabem la tasca contents, no perquè veiem davant nostre un interregne de repòs definitiu, sinó solament un interregne per a refer nostres forces, per a emprendre novament la tasca amb més braó, més entusiasme i més amor que mai a la nostra obra.'

"I és així com deveu fer-ho; però ara que havem acabat un curs i anem a la preparació del de 1915-1916, permeteu-me algunes consideracions.

"Al matricular-vos en nostres Escoles Mercantils Catalanes, jo desitjaria no hi vinguessiu amb l'esperit petit d'apendre el Francès, la Teneduría de Llibres i la Mecanografia, amb l'únic intent de poguer aspirar a una plaça d'una retribució limitada, ocupar un lloc en un escriptori i - esperar que vos vagin augmentant el sòu i fer una vida vegetativa; jo - vos aconsello, amics, que si són aquestes totes les vostres aspiracions, no vos prengueu la molestia d'estudiar, perquè ja ho apendreu de rutina i no haurau perdut el temps. Jo voldria veure-os a tots vosaltres alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes, posseïts d'una ambició sens fi, que consideressiu el vostre caràcter de dependents no com la finalitat - de la vostra vida, sinó com el medi present que vos servís d'escalament a llocs preeminents i, des de la vostra juvenesa, tinguessiu el prurite d'encaminar vostres energies a satisfer vostres ambicions.

"Jo voldria que'ls alumnes de nostres escoles tinguessin en primer lloc l'enteresa de caràcter i la voluntat necessària per a seguir amb brillantesa l'estudi de les assignatures que es fixessin ells mateixos per a cada curs; que no succeís, com alguns fan, que's cansen de tot lo que representa esforç, quan tots sabeu que no hi ha res a la vida que no en presenti d'esforç; que's creuen amb manca de capacitat quan tot se reduceix a tenir mètode. Compteu que l'intel.ligència menys conreuada pot arribar amb fruit a fi de curs si dedica diàriament i amb fe un temps a l'estudi.

"Voldria, i això és d'una importància capitalíssima que'ls alumnes de les nostres Escoles tinguessin una gran cura en l'elecció de les assignatures que desitgin estudiar.

"En primer lloc, que no es matriculessin de cap assignatura sens estar - degudament preparats, perquè això és causa d'avorriments, perquè no entenent lo que els professors els hi parlen, vénen desseguida les desercions; és preferible mil vegades pel mateix deixeble que passi un any preparant-se, perquè no és temps perdut sinó que s'aprofita doblement.

"Els alumnes deuen posar molta cura al triar l'assignatura on pensen matricular-se. Permeteu-me que vos expressi aquí un dol de la meua ànima: és els pocs alumnes que cada any es matriculen a la classe de Català. Es veritablement incomprendible entre'ls socis d'aquesta casa, quin amor a tot lo de Catalunya és lo fonamental de nostre ser, siguin en nombre tan reduït els que concorrin a dita classe. Es que es considereu ja en possessió dels coneixements necessaris per a escriure el Català amb correcció, no ja amb perfecció? No! Si fós així, jo me'n sentiria grat, emprò els treballs recollits de diferents classes m'ha demostrat lo contrari i d'aquí la meua lamentació. Es que per ventura es creu que'l coneixement del Català no's considera d'un fi utilitari immediat i es creu el seu estudi com temps perdut? No! Si fós així, estimats companys, com m'a penaria, perquè representaria l'allunyament de tot ideal, i a cap de vos altres vos vull fer semblant retret; considero que no hi haureu atinat, i que al fer-vos avui aquesta petita indicació servirà perquè la poseu en llista de les assignatures a estudiar durant el curs vinent.

"Permeteu-me també cridi la vostra atenció sobre la poca afició que haueu demostrat a les assignatures de caràcter científic o sigui les que més serveixen per a la formació del comerciant.

"El comerciant modern ha de tenir una idea clara, per a fonamentar un negoci, del coneixement dels productes, son cost i llocs de producció, lo que s'obté per l'estudi de la Mercologia.

"Llocs de consum, mercats i reguladors, transports, caràcter econòmic dels països, derivat de la situació geogràfica, del clima i de la cultura dels habitants que s'obté per la Geografia Comercial.

"Els progressos i límits en la producció, el crèdit comercial i les seves formes, comerç interior i exterior, la banca, aranzels, tractats de comerç, canvis, etc., que s'obté per l'Economia política.

"Jo voldria veure, estimats amics, una major preferència per aquestes classes i per la de Legislació Mercantil establerta a mig curs passat, així com la de Tècnica del negoci que probablement establirem al curs vinent, i voldria veure-hi més afició perquè així com l'estudiar un idioma sols serveix per a posar-vos en relació amb països de parla diferent, amb aquestes assignatures augmenteu els vostres coneixements, els vostres horitzons es van engrandint, es va tenint l'idea de les coses grans i es va formant aquells caràcters d'una ferma ambició de que vos

parlava suara.

"Vosaltres s'ou, companys, els més indicats per a escalar tots els llocs - que per a vosaltres siguin cobejats; vosaltres teniu a mà tots els medis que vos són necessaris; tot depèn de la vostra voluntat; teniu juvenesa - que vol dir fortitut, podeu esdevindre forts de còs practicant els sports que teniu a mà en nostra casa, podeu esdevenir forts intel.lectualment - cursant amb fruit i d'una manera encertada les assignatures de nostres Escoles, i si voleu anar més endavant no vos espanteu: pels que vullgau volar, al Centre li queda el recurs d'anar trucant a diferents portes, perquè els formats en aquesta casa seràn els millors preparats; perquè al -- costat de les lligons del mestre s'hi aprèn les lligons de la realitat, - s'hi aprèn que al treballar per a nosaltres, sabem que tenim una altra -- missió que la del nostre profit personal; nosaltres sabem que'l nexa que a tots ens ha de lligar és l'idea que ens devem en part al profit de col.lectivitat, que ens devem al desig d'una Catalunya forta, en la plenitud de sa riquesa, i que així li veuríem si tothom hi pensés tant com en son profit personal, i això podeu realitzar-ho vosaltres, amics del Centre, -- alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes.

"Podeu fer-ho fent renúncia, per un temps de la vostra joventut, de les comoditats de la vida ciutadana i del no moure's del costat de la família; mireu l'exemple d'aquests joves alemanys, que trobareu per tot el món, -- aprenent tot lo que a la seva patria pugui ser útil al retornar-li des--prés per son establiment definitiu; vegeu aquests joves anglesos que -- se'n van a l'India i al Canadà i que es converteixen en veritables agents d'intercanvi per a augmentar el negoci del seu país; tingueu vosaltres - l'esperit d'empresa, emprò tingueu acompanyada en vostra ment al costat - de vostres idees d'ambició la de vostra honorabilitat.

"Tingueu també afició, además, de les coses de les ciències comercials, a les coses d'art; assistiu a les conferències que se'n donguin al Cen--tre i que d'aquí endavant es donaràn amb més freqüència per permetre'ns--ho avui les condicions de nostre casal, perquè com molt bé ens deia don Jaume Carner en sa memorable conferència, el comerciant modern no pot és ser el mercader primitiu, que purament per instint realitzava el seu negoci.

"El comerciant modern (ens deia), ha de ser un tècnic, un home d'art, un home de ciència adquirida mercès a l'estudi.

"Vol dir, això que vos acabo de manifestar, que les Escoles Mercantils -

Catalanes foren creades, i continúen siguent-ho, amb el principal objectiu de la formació de comerciants? No, estimats amics, emprò de les nostres escoles poden sortir-ne; tota aquesta literatura estimulante moderna tendeix a demostrar que no és de fills de comerciants d'on surten els comerciants futurs, sinó dels humils, dels que voleu ser; i per a nosaltres, catalanistes de cor, seria un motiu de joia que de nostres Escoles sortissin els comerciants de demà, perquè portant ben arrelada l'estimació a nostra terra i siguent els directors o posseïdors de la riquesa, no dubtem que contribuiríen a la redempció de nostra patria.

"Per això voldríem que hi vinguessiu a nostres Escoles tots els dependents del Comerç i de l'Indústria de nostra ciutat, que tots hi vegessiu en elles com a part integrant de la seva espiritualitat i hi aportessiu tots els seus esforços, que en virtut dels seus devers de ciutadans intervinguessiu amb ses observacions i sos consells a procurar una major perfecció, un major desenrotll, a contribuir per ses amistats entre'ls demés dependents a fer-los ajuntar a la nostra obra fent-los-hi comprendre que aquí el dependent porta a cap una obra generosa, procurant l'aprofitament seu i desitjant l'aprofitament dels seus companys; deuria fer comprendre a aquelles persones que el comerç i l'indústria els hi ha proporcionat les riqueses que en són posseïdors, l'obligació moral que la vida social els imposa de contribuir a les obres ciutadanes com la nostra, perquè si bé és veritat que'ls dependents en reben un benefici directe, són ells i la ciutat tota qui en reb un benefici col·lectiu.

"Som en un temps que la vida del comerç i de l'indústria cada dia té uns horitzons més dilatats; per a portar a terme l'obra que anem portant a cap necessitem, per ajudar a nostres coneixements que són pocs, i a nostra voluntat que és molta, la cooperació de tothom: dels nostres consocios que nos ens ha mancat mai, dels demés dependents que se'ls hi té de fer d'apòstol predicant-los-hi la nostra doctrina; la dels polítics i homes de ciència, que tenim de dir ben alt que no ens ha mancat mai, i la dels comerciants, que salvant unes poques i honrosíssimes excepcions ens ha mancat sempre.

"Com podrien nostres comerciants contribuir a la nostra obra? Podrien otorgar-nos particularment subvencions per a donar amplitud a nostres estudis, podrien fer-nos ofrena de material escolar per a un millor aprofitament, etc., etc.

"Voldria dir aquesta cooperació que ara mento, que tindria de ser en com

pensació de renunciar per nostra part als drets que dintre el caràcter social tenim a reclamar millores en nostre treball o en nostres guanys? No, companys; el Centre no hipoteca sos drets, ni ho farà mai.

"Si alguna vegada vos trobessiu amb algú que al sol.licitar-li protecció vos fes un retret de tenir un casal propi, podeu contestar-li que ha sigut a canvi d'un gran sacrifici i per una gran necessitat d'ordre moral.

"Se'ns considerava an els dependents de comerç com a incapagos de fer rès col.lectivament que tingués un caràcter de solidesa, i la possessió d'un casal és l'única cosa que respecte a nostre estament ha fet canviar d'impressió.

"Perdoneu-me, volguts amics i companys, que en acte com el d'avui no vos diguin mes paraules consells de trascendencia d'aquells que es recullen llargs temps en els cervells i fructifiquen; mes pobres paraules no poden ser ressb de rès més que de ma bona voluntat i mos bons desitjos per l'obra del Centre, desitjos que, com ja vos he dit, són que estudieu i sigueu constants, que tingueu preferencia per les assignatures de caràcter científic, que sigueu uns vers apòstols fent propaganda de nostres Escoles Mercantils Catalanes perquè esdevinguin insuficients com sempre, i sobre tot que no vos deixi mai aquest amor que sentim tots per Catalunya, perquè aquest és el fi qui ens mou, i aquest és el desig suprem que volem coroní totes les nostres aspiracions."

("Revista Anyal", 1915, p. 198-204)

DEL MÓN DEL TREBALL. LA FAMÍLIA OBRERA

"Per molts exemples que apuntessim en aquestes notes, sempre ens quedariem curts. Així, no registrarem més que un cas de cada un dels més coneguts estaments obrers -sempre arrancat de la realitat-, o, més bé, -d'aquells que millor se guanyen la vida.

"Parlem, doncs, del dependent de comerç que cobra un sòu mensual de -- trenta-cinc duros, que arriba un dia als quaranta, als cinquanta. Fem -- abans una aclaració. No fos cas que els que no saben els sòus que cobra la dependència se figuressin que tots els dependents arriben un dia a -- cobrar dues-centes-cinquanta pessetes mensuals. No, no. Són legió els -- que's passen la vida amb mesades de trenta i trenta-cinc duros; són ex-- èrcit els que's passen anys i anys amb vinticinco. Però posem que el de-- pendent té una mesada de dues-centes pessetes: 6'66 pessetes diàries -- els mesos de trenta dies; 6'45 pessetes si el mes és de trenta-un dia. Amb 6'66 pessetes cada dia, l'home constitueix una família. I no cal -- dir res més. Amb això ha de vestir de senyor i vestir-hi els seus; amb això ha de pujar als fills i pagar el lloguer de casa i la llum i men-- jar. Si no és un viciós, si la seva esposa és una virtuosa de l'econo-- mia, si la seva esposa té algun ofici -sastressa, modista, cosidora de robes blanques, etc.-, se passarà la vida modestament, però tirant en-- davant. Més si la muller era una noia, una senyoreta mimada dels seus -- pares, que, per un mal entès amor dels seus, ha fet la seva santíssima voluntat, que ha pujat frèvola i lleugera i gandula -encara que la para-- la sigui dura-, pobre del dependent: està condemnat a una semimiseria -- mentre visqui. Això, aquell que's defensa guanys de dues-centes pesse-- tes. Més, pensem que són molts, molts, els que no arriben en sa vida a rebassar els trenta o trenta-cinc duros.

"I el que hem dit del dependent podem dir també de la multitud dels bu-- ròcrates, dels oficinistes que cobren salaris de vinticinco i trenta du-- ros al més. Jo us convido a lo següent: Situeu-vos, un dia, a l'hora de la sortida d'oficines, davant l'Ajuntament, la Delegació d'Hisenda, el Govern Civil, el Palau de Justícia, la Diputació i observeu els que van sortint. Entre la multitud, veureu una que altra cara de satisfet; però la nota general serà una desfilada de desgraciats, de famèlics, en algu-- na ocasió; les cares de galtes begudes, pàlides a més no poder; els --

ulls ensorrats en les conques, les robes i el calçat, tot, en una paraula, us dirà que aquells que veieu desfilar, si no viuen en la miseria - més absoluta, poc se'n manca.

"Com el dependent i el buròcrata, així el que està en el despatx d'una industria, d'una banca, d'una companyia poderosa, assentant partides o xifres, en un treball monòton, pesat, terrible. Se cometen veritables - infamies entre els dependents d'escriptori. Són tant corrents els guanyos de deu, quinze, vint i vinticinc duros mensuals, que indigna pensar-ho.

"Però considereu que acabem de parlar de l'aristocràcia obrera. Fora - d'aquest cercle hi ha peons de fundició, manobres, brigades de companyies, brigades de l'Estat, brigades municipals, descarregadors del port i de les estacions, hi ha multitud, multitud de multituds que han de viure de jornals que oscil·len entre tretze, onze i deu rals; això quan tenen feina. Ja compendreu l'horror d'aquestes xifres, si és que els que les llegiu teniu una mica d'ànima i no és mentida el vostre amor al -- proïsme.

"Amb tot, no és això el més paorós. Entre mig d'aquestes unions, com el més negre de la taca negra, se destaquen els sense feina. Sense feina!.. Sabeu el que això significa?... Sabeu el que representa veure transcórrer setmanes i mesos sense dur a casa una sola pesseta? Si us en puc esmentar casos! Sé d'un conductor de tramvia que estigué un any sense poder trobar feina. La desesperació s'apoderà d'ell; abans que la desesperació una terrible anèmia cerebral (conseqüència de la misèria), i l'una i l'altra cosa acabaren amb la raó de l'home, que anà a parar al manicomí de l'Hospital de la Santa Creu a Sant Andreu. Sé d'un cadiraire que per la mateixa causa contragué una tuberculosi que'l dugué a la tomba. Sé d'una pobre teixidora que, no podent resistir la misèria que rodejava a ella i els seus fills, en un rapt de desesperació, se tirà sota les rodes d'una màquina carrilera. Sé... Per què seguir? Si aquest - 'Sé' devindria un rosari macàbric que no s'acaba mai.

"I és possible que us demaneu aquells que ni de lluny ni d'aprop heu conegut tantes misèries i inquietuts: 'Però pot viure's amb sis pessetes, amb quatre, amb dues i mitja?' Sí, sí, se pot viure morint; se pot viure maleint moltes vegades l'hora i el dia que a un el dugueren al món.. Per a que us pòdeu fer una idea de com se viu, arribeu-vos, com jo he fet, als carrers dels Metges, Tarròs, Fonollar, Mònac, Acequia, Arc de Jueus, a tots els que s'enclouen entre la Via Laietana i el del Comerç

i Saló de Sant Joan, entre el carrer Alt de Sant Pere i Princesa; els de la barriada de Santa Madrona; pujeu per les escales fosques, humides, pudentes; entreu als pisos, igualment foscs i humits, on la gent viu apilada en cambres reduïdes que han vist passar i morir cent generacions. Creieu que tot Santa Madrona és vici? No. De les quatre parts de la famosa barriada una viu del vici, les tres restants són un immens quarter de miserables, de gents que treballen i que viuen allí, per no poder viure enlloc més, que quan no caben en els pisos, conviuen a munt s'acomoden en els terrats, en coberts de fustes, de qualsevol manera. --
 Visiteu-la aquella barriada, visiteu-la, i us explicareu, com jo fa -- temps m'ho he explicat, la revolta que bull constant en les sangs dels que són l'exèrcit obrer.

"Si us fa aprensió ficar-vos en aquells carrers, podeu arribar-vos al Poble Sec, a Gràcia, a Sans, a Sant Martí, arreu ont vegeten els que treballen. I vagi, per avui, un darrer exemple, per a acabar.

"Dies endarrera, un doctor amic meu me convidà a fer una visita amb ell. Era això el carrer de Catalunya de la barriada del Poble Nou. El record no s'esborrarà mai més del meu cervell: El malalt estava en una cambra-sala-arcova de regulars dimensions. Per a ell sol no hauria estat del tot malament; més, en un recó de la sala, en altre llit, reposava una criatura de tres o quatre anys; en altre recó cremava un fogó amb carbó de cok, ont se feia el dinar; en un pany de paret hi havia la taula de menjar i, escampades arreu, tres o quatre cadires i un 'mundo'. El malalt era l'arrendatari del pis i tenia subarrendades totes les altres habitacions. En resum, en un pis format per dues sales-arcoves i dues cambres hi vivien, hi viuen, ben segur, tres matrimonis amb quatre fills!...

"-Es possible això?- vèreig dir a l'amic.

"-Si és possible? Mira: tota la casa és igual.

"Aquella d'allà, el mateix. I, com aquestes, la majoria d'aquesta barriada famosa de 'La Plata'. Sabs quant paguen de lloguer aquests que hem vist ara? Trenta pessetes cada mes. Sabs quant guanya el que guanya més? Tres pessetes i mitja cada dia. Com vols, doncs, que ho arreglin? Doncs, com ho has vist. Ajuntant-se deu o dotze en un pis per a tres o quatre i fent-ho servir tot de dormitori, de menjador i de cuina. Creu que és un miracle que estiguin tant bons com estan. Amb tot, ja has --

vist l'aspecte miserable que presenten.

"Caminant carrers amunt, al deixar l'amic per a que seguís les seves visites, vareig fer el que mai havia fet amb ell al donar-li comiat: descobrir-me, al temps que encaixavem. Jo sabia l'amor que ell tenia als seus malalts pobres; el que no sabia que ell fos un martre, un apòstol de la ciència de curar, perquè ell no ho ha dit, més jo ho sé prou bé - que moltes i moltes de les seves visites no les arriba a cobrar mai.

"Pere Casals"

("La Nació", 31 de juliol de 1915, p. 4)

UNA INIQUITAT

"Ho és, i grossa, el que està succeint amb els obrers, anomenats 'dependents d'escriptori'. Fixeu-vos en el contingut d'un dels anuncis que - tot sovint se troben en la premsa, àdhuc la que's diu defensora de les reivindicacions proletaries: 'MERITORI. Se necessita per a oficina. Ha de conèixer a la perfecció les quatre regles aritmètiques, dactilografia, francès i taquigrafia. Guanyarà 40 pessetes al mes'.

"Quan se tracta, senzillament, d'un meritori ja's comprén el que's desitja: un aprenent d'escriptori, que pot posseir més o menys coneixements, però que no deixa d'ésser un jovenet, amb intel·ligència novella, fresca, eixit del col·legi i que desenrotlla el seu saber a mesura que va practicant-se en el llur comés.

"Llavors, aqueix treball, hem de fer-nos càrrec que no pot ésser gaire retribuit, empró en el cas de l'anunci reproduït més amunt, indigna el llegir que's desitja una intel·ligència desenrotllada, experta, puix -- posseir el que's sol·licita en dit anunci ja requereix ésser un home - fet.

"El més sensible de tot és el nombre exuberant de sol·licituts que, per anar a ocupar aquella plaça de meritori, el benefactor anunciant deu ha ver rebut.

"Naturalment que sis rals diaris que, descomptant els diumenges, representen les 40 pessetes de sòu al mes, és una vergonya i una mala acció l'oferir-les a un home. Però, hi ha tanta gent avergeçada per la misèria, que no és pas estrany que's trobin, a aquell preu, tots els homes que els explotadors socials necessiten.

"Per a ocupar aquell lloc tant ben retribuit no podeu pas presentar-vos hi modestament habillats, sinó que heu d'anar ben calçats, amb sabates, coll planxat i res de pedaços a la roba per a no fer caure, a la casa, en baixesa.

"S'ha de presentar al treball, el dependent d'escriptori i el dependent de comerç en general, mudat i ben vestit; ha de treballar les hores que l'amo vol i desitja; ha de contemplar la veritat i certesa dels beneficis del seu jefe i ha de remerciar, encara, que aquell, fent un esforç

suprem, li augmenti la mesada, al cap d'un o dos anys, en DÉU PESSETES.

"Molt podríem escriure, relatant les vicissituds dels dependents d'escriptori, dels dependents de comerç. No ho farem, però, car això ens portaria a fer una serie de consideracions que ara volem deixar de banda. Volem dir, només, que els homes han de rebutjar les demandes de personal fetes en la forma mencionada, i els diaris, sobretot els que es diuen defensors de les aspiracions dels obrers, no han de publicar anuncis com el transcrit, que és copiat, textualment, d'un d'aquells diaris.

"Per a l'home que ha esmerçat tota la seva juvenesa estudiant, és una befa sagnant i vergonyosa veure estampades en un diari que lluita pel millorament socials dels homes, una semblant demanda.

"Per tant, s'imposa que els periòdics defensors dels interessos dels obrers rebutgin els anuncis dels sense ànima, dels de les entranyes d'or, abans de soportar aquestes baixeses. No vulguin aquells diaris ésser cómplices d'haver portat al sacrifici a l'home que, per a cercar feina, no pot fer com l'altra mena d'obriers que poden demanar-la de taller en taller, de fàbrica en fàbrica, d'obra en obra, sinó que ha de recórrer a l'anunci o bé demanar, com una almoïna, una tarja de recomanació i encara ha d'insistir i molestar, per a que's recordi d'ell, a la persona a qui l'han recomanat.

"Pere Roger i Fijós."

("La Nació", 6 de novembre de 1915, p. 4)

ESTATUTS DEL CADCI D'ACORD AMB LA REFORMA DEL 1915

CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. ENTITAT CBRERA.- Estatuts... Barcelona, Impremta M. Galve, s.d., p. 1-8.

"CAPÍTOL I

"Del Centre

"ART. 1.er EL CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA, ENTITAT CBRERA, té per objecte el millorament moral i material dels individus de la seva classe i la propagació dels principis autonomistes. Per a aconseguir aquests objectes es valdrà de diferents mitjans, tals com la ensenyança, les conferències, la lectura i converses, el conreu de les ciències i de les arts, l'excursionisme i els esports, la creació de caixes de previsió i socors mutus; proposarà i fomentarà totes aquelles reformes que siguin millorament i perfecció de les condicions del treball del nostre estament; intervindrà en totes aquelles qüestions que, amb referència al mateix, afectin al dependent català, i es valdrà de la premsa, el míting i tots aquells mitjans que, dins la llei, les circumstàncies aconsellin.

"ART. 2.^{on} Com a persona jurídica, el Centre podrà adquirir i posseir béns de totes classes, així com enagenar-los i gravar-los, contraure obligacions i exercitar tota mena d'accions civils, criminals i administratives.

"Per a dur a cap tots aquests actes, serà indispensable previ acord del Consell General extraordinari convocat amb la prelació que marquen els Estatuts i per mitjà de paperetes.

"CAPÍTOL II

"De la organització del Centre

"ART. 3.er El Centre a fi de facilitar i fer més feconda la seva tasca, es dividirà en cinc Seccions Permanents, anomenades: la 1.ª, D'Educació i Instrucció; la 2.ª, De Socors mutus; la 3.ª, De Propaganda Autonomista; la 4.ª, D'Organització i Treball, i la 5.ª, D'Esports i Excursions. Les Seccions Permanents seran regides per una Junta de

Govern i llur organització interior es regularà pel Reglament particular que els socis de les mateixes redactin, una vegada aprovat pel -- Consell Directiu.

"ART. 4.^{rt} Tenint relació directa amb els fins generals de les Seccions Permanents i com a branques de les mateixes, podran crear-se tantes quantes seccions especials es creguin convenientes, regides per una Junta Directiva i pel Reglament especial que els socis de les mateixes formulin, una vegada sancionat per la Junta de Govern de la Secció Permanent a la que pertanyi la Especial de que es tracta.

"CAPÍTOL III

"Dels socis

"ART. 5.^{nt} El nombre de socis del Centre serà il·limitat, classificant-se en Fundadors, Numeraris i Protectors. Els fundadors i numeraris seran anomenats socis actius.

"ART. 6.^è I. Seran socis Fundadors, tots els que, tenint caràcter de dependents del comerç o de la indústria, hagin ingressat en el Centre fins el dia 24 de febrer de 1904.

"II. Seran socis Numeraris, els que, tenint igual caràcter, ingressin un cop acabada l'admissió de socis fundadors.

"III. Seran socis Protectors, els que no reuneixin la condició necessària per a ésser socis actius. També passaran a Protectors els socis actius que s'estableixin per llur compte, i tots aquells socis actius que tinguin negoci per compte propi, encara que segueixin essent dependents d'altra empresa comercial o industrial.

"ART. 7.^è D'acord amb el paràgraf II de l'Article 2.^{on} del Reglament especial de la Secció Permanent d'Educació i Instrucció d'aquest Centre, els socis Protectors s'entendrà que ho són de les "Escoles Mercantils Catalanes" que el Centre sosté i que corren baix el govern, direcció i cura de l'esmentada Secció, de la que depenen i la qual farà la recaudació directa de les quotes corresponents als esmentats socis Protectors.

"ART. 8.^è Per a ingressar en el Centre serà necessari ésser proposat per dos socis i que la proposta obtingui l'aprovació del Consell Directiu. En la mateixa deurà indicar el soci les Seccions Permanents a que desitgi pertànyer, devent obligatoriament inscriure's en una d'elles.

"ART. 9^è Els socis actius que s'inscriguin a la Secció Permanent d'Organització i Treball d'aquest Centre, pagaran en aital concepte la quota anual de divuit pessetes a la esmentada Secció.

"ART. 10. Els socis actius que no estiguin inscrits a la Secció Permanent d'Organització i Treball, pagaran la quota anual de divuit pessetes. Els socis actius inscrits a la Secció Permanent d'Organització i Treball no pagaran quota al Centre.

"La quota que pagaran els socis protectors serà voluntària, però mínima de vintiquatre pessetes anyals.

"ART. 11. Tots els socis deuran complir ço previngut en els Estatuts i Reglament Interior del Centre i particulars de les Seccions a que pertanyin i estar subjectes als acords dels Consells Directiu i General.

"ART. 12. Els socis actius tindran veu i vot en les deliberacions dels Consells Generals, després d'haver passat dos mesos del seu ingrés en el Centre. Per a ésser electors i elegibles per algún càrrec del Consell Directiu o de les Juntes de les Seccions, hauran de tenir una antiguitat mínima de sis mesos en el Centre.

"ART. 13. Els socis protectors sols tindran veu en els Consells generals i seran únicament elegibles per als càrrecs de Caixer i Sub-caixer de la Secció Permanent de Socors Mutus.

"ART. 14. El soci que degui la quarta part de sa quota anual, així com el que, a jut del Consell Directiu perjudiqui al Centre, serà per ell amonestat i expulsat als vuit dies de l'amonestació si no paga els seus atrassos, no aclareix sa actitud o no la deposa.

"CAPITOL IV

"Del govern i administració del Centre

"ART. 15. El govern i administració del Centre anirà a càrrec d'un Consell Directiu, compost de President, Vice-president 1.er, Vice-president 2.^{on}, Vice-president 3.er, Vice-president 4.^{rt}, Vice-president 5.^{nt}, Secretari General, Caixer, Bibliotecari, Vocal 1.er, Vocal 2.^{on}, Vocal 3.er, Vocal 4.^{rt}, i Vocal 5.^{nt}

"ART. 16. I. - L'elecció de President, Secretari General, Caixer i Bibliotecari deurà fer-se per votació i majoria de vots en Consell Gene-

ral ordinari; la dels Vice-presidents i Vocals, en la mateixa forma, en Junta General ordinària, de Secció, ja que aquests càrrecs els de sempenyaran respectivament el President i Vocal primer de les Seccions Permanents d'Educació i Instrucció, Socors mutus, Propaganda Autonomia, Organització i Treball i Esports i Excursions.

"II.- Els càrrecs de President, Vice-president, i Secretari General, es renovaran cada any; els restants, cada dos anys.

"ART. 17. (temporal). A fi de regularitzar la elecció, els tres Vocals del primer Consell que es formi a l'aprovar-se aquests Estatuts, acabaran en el desempeny de llurs càrrecs a l'efectuar-se la renovació reglamentària en que cessin el President, Vice-presidents i Secretari General; renovant-se després en la forma indicada en l'article anterior.

"ART. 18. En cas d'ocórrer alguna vacant en els càrrecs la elecció dels quals correspongui al Consell General ordinari, el Consell Directiu convocarà Consell General extraordinari de socis, per al proveïment de la vacant.

"ART. 19. El Consell pendrà possessió dels seus càrrecs dintre els vuit dies següents a la celebració del Consell General ordinari.

"ART. 20. El primer Consell tindrà a son càrrec la formació d'un Reglament interior, els preceptes del qual deuran ésser acatats per tots els socis.

"ART. 21. El Consell es reunirà dues vegades al mes en sessió ordinària, i sempre que ho cregui necessari, en extraordinària; podent prendre els acords que cregui pertinents al fi i necessitats del Centre, mentre no contradiguin els Estatuts i les resolucions dels Consells Generals.

"ART. 22. Tot individu del Consell que durant dos mesos consecutius, sense cap raó fonamentada i donada per escrit, no assistís a les sessions, s'entendrà que renuncia al seu càrrec i al de la Secció a que pugui pertànyer.

"ART. 23. Tots els càrrecs són reelegibles, no podent cap individu de sempenyar-ne més d'un dintre del Consell Directiu o en les Juntes de Govern de les Seccions.

"ART. 24. En cas de vacar temporalment els càrrecs de Secretari General, Caixer i Bibliotecari, seran desempenyats pels Vocals, 3er, 2^{on} i 1er

respectivament.

"ART. 25. Correspondrà al Consell Directiu, ademés de les atribucions que en altres articles d'aquests Estatuts i en el Reglament Interior se li confereixen: l'admissió de socis, acordar la reunió de les Seccions per a fins que trascendeixin d'elles, la reforma del Reglament interior (la que deurà en coneixement dels socis), fer complir els -- Estatuts i Reglaments, sos acords i els dels Consells Generals, ésser àrbitre de les qestions que puguin suscitar-se entre les Seccions -- Permanents i entre aquestes i les Especials, i resoldre qualsevol dubte o cas no previst en aquests Estatuts o en el Reglament interior.

"ART. 26 Els acords que prengui el Consell Directiu seran executius, podent, no obstant, ésser revocats pels Consells Generals.

"ART. 27. Entre tots els ex-presidents del Centre es constituirà una Junta Consultiva, l'objecte de la qual serà informar amb son criteri, sempre que sia consultada a l'efecte pel Consell Directiu o per alguna de les Juntes de Govern de les Seccions Permanents.

"L'informe que emeti dita Junta Consultiva sols tindrà caràcter purament informatiu.

"CAPÍTOL V

"Dels Consells Generals

"ART. 28. I.-Els Consells Generals seran ordinaris i extraordinaris. Els ordinaris se celebraran en un dia festiu de la segona quinzena del mes de juny. Els extraordinaris, sempre que el Consell Directiu ho cregui convenient o quan ho demanin per escrit una tercera part dels socis actius.

"II.-Els Consells Generals seran convocats i presidits pel President del Centre o per qui el supleixi, i llurs acords seran vàlids, sigui el que es vulgui el nombre de socis actius que hi assisteixin, excepte els que tinguin per objecte la reforma dels Estatuts i la dissolució del Centre, els quals no podran constituir-se si no hi assisteixen -- personalment la meitat més un i les tres quartes parts del socis actiu respectivament. En cas de no reunir-se aquest nombre, deurà celebrar-s dintre els vuit dies de la data, Consell General de segona convocatòri essent aleshores vàlids els acords que es prenguin, qualsevolga que si guí el nombre d'assistents al mateix.

"ART. 29. Quan un Consell General ordinari prengui un acord que, a jutí del Consell Directiu, sigui perjudicial als interessos del Centre, el Consell Directiu podrà suspendre la pràctica de dit acord, convocat dintre el mes següent al de la celebració de l'esmentat Consell General, un d'extraordinari per a resoldre definitivament sobre l'assumpte.

"Però, si en el Consell General que hagués adoptat dit acord hi hagués assistit la majoria de socis del Centre, no tindrà aplicació ço que és establert en el paràgraf anterior.

"CAPITOL VI

"De les Seccions Permanents i Especials

"ART. 30. I.- Les Juntes de Govern de les Seccions Permanents es compondran de President, Secretari, Vocal i demés càrrecs que es considerin necessaris a la índole de la Secció.

"II.- La renovació dels càrrecs deurà tenir lloc dintre la primera -- quinzena del mes de juny.

"ART. 31. Les Juntes Directives de les Seccions Especials es compondran dels càrrecs que es creguin pertinents, i llur President formarà part, en qualitat de Vocal, de la Junta de Govern de la Secció Permanent, de la que depengui la Especial.

"ART. 32. I.- Per a resoldre les qüestions que puguin esdevenir entre les Seccions Permanents i el Consell Directiu, es nomenarà una Comissió mixta que en el terme de trenta dies deurà resoldre la qüestió, essent son acord executiu per ambdues parts.

"II.- Aquesta Comissió estarà formada per la Junta consultiva creada en l'art. 27 d'aquests Estatuts i cinc persones més, socis del Centre, de reconeguda autoritat i prestigi dins els mateix.

"III.- S'entén que aquesta Comissió es nomenarà per a cada cas, acabant sa tasca i quedant disolta una vegada hagi dictaminat.

"IV.- En cas d'empat entre els individus de la Comissió, el President del Centre queda autoritzat per a resoldre el conflicte.

"ART. 33. Tots els projectes que les Seccions concebeixin i quals efectes puguin transcendir d'elles, no podran realitzar-se sense l'anuència o intervenció del Consell Directiu.

"CAPITOL VII

"Del règim econòmic

"ART. 34. Els cabals del Centre es composaran: de les quotes que anyalment paguin els socis: dels demés arbitris i subscripcions que es creguin convenientes i dels diferents donatius que rebi.

"ART. 35. El Consell Directiu, dintre els trenta dies d'haver pres possessió de son càrrec, acordarà el pressupost general del Centre, en el qual i en el capítol de les Seccions, deurà fixar la subvenció a quiscuna de les Permanents, atenent a llur importància i necessitats. La de la Secció Permanent d'Educació i Instrucció tindrà el caràcter de complement per a les seves necessitats, a més de les recaudacions que farà per son compte pel concepte de socis protectors. La de la Secció Permanent de Socors Mutus serà el 15 per 100 que fixa l'art. 36 d'aquests Estatuts. No es podran fer despeses fora del pressupost, i si n'hi hagués alguna d'imprevista, es farà un pressupost adicional, limitant-se als ingressos que tingui el Centre.

"ART. 36. La Secció Permanent de Socors mutus, además de la subvenció de que es parla en l'article anterior, tindrà consignat en el pressupost el 15 per 100 del total que es recaudi per quotes.

"ART. 37. Els pressuposts de les Seccions Permanents que deguin confeccionar-los, deuran ésser aprovats pel Consell Directiu del Centre, sense la aprovació del qual no podran entrar en vigor.

"CAPITOL VIII

"Varis

"ART. 38. El llenguatge oficial del Centre serà el català, podent, no obstant, fer-se ús de qualsevol altre quan les circumstàncies ho aconsellin.

"ART. 39. El Centre no podrà adherir-se a cap altra Associació, devent conservar sempre son caràcter autonomista. Aquest article i els dos anteriors, així com el següent, no podran modificar-se ni suprimir-se.

"ART. 40. Queda terminantment prohibit al Centre l'ocupar-se de assumptes religiosos, així com jugar als prohibits i fer qualsevol acte que desdigni del seu bon nom.

"CAPITOL IX

"De la dissolució del Centre

"ART. 41. En cas de dissolució temporal o definitiva del Centre, la Secció Permanent de Socors mutus, atenent els interessos que té creats, podrà quedar constituïda en Associació, continuant amb vida independent.

"ART. 42. En el cas de dissolució, es nomenarà en Consell general una ponència liquidadora encarregada d'evaluar els seus béns, pagar els deutes i entregar el sobrant a la Secció Permanent de Socors mutus si continués, i en cas contrari, distribuir-lo entre les obres instructives i benèfiques que cregui convenientes.

"Transitori

"ART. 43. El Centre està avui domiciliat en la casa de la seva propietat, situada a la Rambla de Santa Mònica, número 25, d'aquesta Capital.

"Barcelona, 1 de desembre de 1915.

"El President

"JOSEP PUIG I ESTEVE

"El Secretari General

"RAFAEL PDNS I FERRERAS

"Presentado en duplicado ejemplar a los efectos del artículo 4.º de la Ley de Asociaciones de 30 de junio de 1887.

"Barcelona, 22 de diciembre de 1915.

"El Gobernador

"J. DIE

"Hi ha un segell que diu "Gobierno civil de la Provincia de Barcelona".

"Nota.- Aquests Estatuts anul·len els de data anterior."

L'ENSENYAMENT COMERCIAL OFICIAL A ESPANYA

"Comencem aquí una sèrie d'articles donan compte de l'organització i -- grau de avenç de l'ensenyament comercial als diferents països.

"La font principal de documentació, pels estrangers, és la col·lecció de la 'Revue Internationale pour le Developpement de l'Enseignement Commercial' fins al darrer número publicat (juny de 1914), això per als estu-- dis de conjunt de l'organització a cada país, sobretot en quant a ense-- nyament oficial.

"Per a informació especial sobre molts establiments escolars consultarem el ja important arxiu de programes, memòries i anuals d'escoles estran-- geres que posseeix la Secció Permanent d'E. i d'I. També tindrem en comp-- te, entre altres publicacions d'aquí, el número extraordinari de la re-- vista setmanal 'Catalunya', del 31 de desembre de 1912, on es va reunir un considerable aplec de dades, a l'objecte de fer propaganda per a la - Universitat Comercial de Barcelona.

"Avui inaugurarem la tasca amb un treball de D. Ferràn Boter, professor de les E. M. C. i ajudant de l'Escola Superior de Comerç de Barcelona, fent ressenya de l'estat de l'ensenyament oficial del Comerç a Espanya des-- prés de la novíssima fase reformativa dels ministres Bergamín i Collan-- tes. Des de que aquest article fou escrit ha arribat al poder un gabinet lliberal i és a la cartera d'Instrucció Pública el ministre Burell. Quan aquest senyor hagi fet conèixer el plan de nova reforma i rotulació que indubtablement deu portar de cap, ja en donarem compte, també. I de la - mateixa manera els que vindran després.

"El senyor Boter acaba la ressenya amb un comentari on es professa la - doctrina d'autonomia docent, que a Catalunya i per tot el món defensen - aquells que senten la responsabilitat de l'ensenyament, i que aquí i per tot arreu combaten aquells que consideren les càtedres com empleus.

"Per R.D. de 16 d'abril prop-passat, quedaren novament reformats els es-- tudis que componen l'ensenyament mercantil espanyol.

"Existeixen actualment a Espanya 14 Escoles Professionals de Comerç, que són les d'Alacant, Bilbao, Càdiz, Coruña, Gijón, Las Palmas, Màlaga, Pal

ma de Mallorca, Santa Creu de Tenerife, Santander, Sevilla, Valencia, Valladolid i Saragossa; dugues Escoles Pericials: León i San Sebastián; - una Escola Especial d'Intendents Mercantils, que és la de Barcelona, i - una Escola Central a Madrid. En conjunt hi ha, doncs, 18 Escoles, de les que les Pericials corresponen al grau elemental, les Professionals al grau mig, i les de Barcelona i Madrid al grau superior.

"L'ensenyament es divideix en quatre graus: preparatori, elemental, mig i superior, o d'especialització.

"El grau preparatori es divideix en dos anys, estudiant-se els coneixements fonamentals de ciències físico-químiques, matemàtiques, geografia, història, dret, dibuix, caligrafia, francès i un altre idioma a elegir.

"El grau elemental forma també dos anys d'estudis sobre les següents matèries: càlcul comercial, comptabilitat general, pràctiques mercantils, geografia humana, indústries i comerç d'Espanya, legislació mercantil, - mecanografia, taquigrafia i ampliació dels dos idiomes estudiats anteriorment.

"L'aprovació dels graus preparatori i elemental dóna dret al títol de Perit Mercantil.

"El grau mig forma tres cursos en els que s'estudia: ampliació d'àlgebra, càlcul financer, comptabilitats especulatives, tècnica de les empreses comercials, física, química, història natural, mercologia, economia política, legislació aduanera, un idioma estranger i perfeccionament dels estudiats en el grau elemental. L'aprovació d'aquestes matèries dóna dret al títol de Professor Mercantil.

"El grau superior es divideix en tres seccions o especialitats, independents una de l'altra; aquestes seccions es denominen: comercial, actuarial i consular, i cada una comprèn dos anys d'estudis.

"En la secció comercial s'estudia: química industrial, anàlisi de productes comercials, legislació aduanera comparada, dret mercantil internacional, arab vulgar, foment de la producció nacional, política econòmica - dels principals Estats, i geografia del Marroc i possessions espanyoles.

"Les matèries que integren la secció actuarial són: anàlisi matemàtic i càlcul de probabilitats, comptabilitat analítica, administració de societats, economia i legislació socials, legislació comparada de segurs, estadística matemàtica, teoria matemàtica dels segurs, banca, borsa i sis-

temes monetaris, comptabilitat especial de segurs i tècnica dels segurs.

"Les assignatures que componen la secció consular són: tractats i convenis internacionals, legislació aduanera comparada, historia política i - del comerç, dret mercantil internacional, arab, política econòmica dels principals Estats, dret consular i sistemes de colonització i emigració. L'aprovació de les matèries d'una d'aquestes seccions dóna dret al títol d'Intendent Mercantil en l'especialitat respectiva.

"S'assignen a l'Escola de Madrid les tres especialitats i a la de Barcelona la secció comercial.

"S'autoritza a les Escoles de Comerç que ho sol·licitin, per a establir seccions nocturnes per a adultes.

"Un breu comentari volem posar al plan que acabem de transcriure. No hi ha dubte que les matèries de que es compona i l'ordre de distribució de les mateixes, s'han fet seguint una orientació; la institució d'un gran nombre de classes pràctiques i l'establiment de les especialitats és una cosa encertada.

"El plan, doncs, pot considerar-se bò, sempre que la realitat correspongui a la teoria; els defectes de que adoleix el nou plan són molts d'ells comuns a tot l'ensenyament superior espanyol.

"En primer lloc cal remarcar l'afany d'acumular a Madrid les tres especialitats; en canvi a Barcelona sols se li assigna una: la comercial. És que l'actuació mercantil és més intensa a Madrid que a Barcelona? L'esperit centralista es manifesta una vegada més.

"Un altre obstacle amb el que té de lluitar l'ensenyament mercantil espanyol és el que es deriva de la manera amb que es forma el professorat. - El jove que vol dedicar-se a l'ensenyament, degut a les lleis que regulen la provisió de tota mena de càtedres, ve obligat a emprendre una especie de pelegrinació per varies escoles abans no pot arribar, si és que - al cap d'alguns anys hi arriba, a l'Escola per ell escollida. Això fa - que molts que es dediquen al professorat oficial, retrocedeixin davant - l'expectativa d'aquesta mena de desterro de duració indeterminada; si a la fi concorren a unes oposicions i treuen plaça, la seva única preocupació és arribar aviat a l'Escola preferida i mentrestant van passant d'una escola a l'altra sense fer obra positiva i duradera en cap d'elles. - Així hi ha Escola, la de Canaries per exemple, que són considerades com d'entrada i mai tenen complet el seu còs professoral; així hi pot ha-

ver catedràtics que no pensin més que en esser-ho de Barcelona mentre al guns de Barcelona no pensin més que en anar-s'en a Madrid.

"Les conseqüències d'aquest estat de coses no poden ésser més lamentables; el catedràtic de 'pas' té de mirar amb indiferència la vida col·lectiva de la localitat on resideix, i aquest fet que quan es presenta és sempre de doldre, té més importància encara quan se tracta de l'ensenyament comercial, doncs, a aquesta li convé nodrir-se de la tradició i ambient mercantil del lloc on l'Escola estigui establerta.

"L'ideal d'una Escola de Comerç s'assoliria quan aquesta tingués una vida completament autònoma, amb llibertat de nomenar i separar als seus professors i amb facultats d'adaptar el plan d'estudis a les tradicions i a la vida mercantil de la localitat, així com d'alterar aquest plan quan les circumstàncies ho fessin oportú.

"Llavors alumnes i professors es compenetrarien, i amb un plan d'estudis que només fos regular s'arribaria a obtenir resultats admirables.

"Ferran Boter."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de 1916, p. 7-10)

COMUNICAT DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI,
ARRAN D'UNA CAMpanyA MENADA A LES PLANES DE 'LA NACIÓ', SOBRE L'ORGA
NITZACIÓ DELS VIATJANTS

"En el passat número de LA NACIÓ, donàvem compte, lleugerament, d'haver rebut una comunicació de la Secció Permanent d'Organització i Treball, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, per mitjà de la qual aquesta es disposava a intervenir, d'una manera ben directa, en el debat iniciat pels viatjants del comerç, amics nostres, en aquestes pàgines.

"Al publicar, avui, aquell comunicat, entenem que és als nostres amics, inspiradors i iniciadors d'aquesta secció, a qui correspon respondre -- respecte els punts que són tractats en la comunicació. Per nostra part, creiem perfectament viable i acceptable tot quant s'hi exposa. No obs-- tant, però, són els viatjants del comerç els que han de dir la darrera paraula llur. Així, doncs, esperem que ells parlin. Heu's-aquí la comunicació:

"Senyor Director de LA NACIÓ.

"Ciutat.

"Molt honorable senyor i company: La Secció d'Organització i Treball, - del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, en-- tén complir un deure a l'intervenir en l'interessantíssim debat que diversos companys, viatjants de comerç, vénen sostenint des de les columnes d'aqueix periòdic, que, amatent sempre a tot ço que pot ésser profi-- tós per a Catalunya o per a sos estaments obrers, s'apressà a oferir-- les-hi noble i generosament.

"Anc que no fos més que per a recollir una amable al·lusió que a aquest Centre dirigí en un de sos primers articles el company Ignasi Gual, ini-- ciador de la interessant campanya a que al·ludim, ens creuríem obligats a demanar a vostè cabuda per a aquestes ratlles, la qual estem segurs - que ens serà atorgada.

"Fer altra part, la intervenció nostra, senyor Director, serà molt breu, però ben franca.

"A l'amic Gual i a tots els companys viatjants els diem que no van enganyar-se quan confiaren que en nostra entitat trobarien l'apoiament necessari en la tasca d'organització del seu estament que es proposen empendre.

"Les portes de nostra casa, estimats companys, estan obertes de bat a bat per a vosaltres, i en ella us esperem amb els braços oberts.

"Creiem que els vostres nobles propòsits poden tenir, dins la nostra entitat, una ràpida i fàcil consecució, car l'especial organització del nostre centre us donarà els elements adequats a tal objecte, els quals difícilment trobaríeu fora d'ell.

"Dins d'aquesta Secció d'Organització i Treball, la qual, per als efectes legals pertinents, té personalitat jurídica pròpia, com a branca autònoma que és del Centre, hi trobareu ja rudimentàriament formada l'organització professional que esteu desitjant crear, i no tindreu necessitat, per tant, més que d'enfortir-la i d'intensificar la seva actuació amb el vostre concurs.

"En efecte: dintre d'aquesta Secció, els socis del Centre -els quals hi poden pertànyer tots- s'agrupen, segons la mena de treball de cadascú, en diferents gremis, tots els quals tenen representació pròpia dins la Junta de Govern de la Secció.

"Un d'aquests gremis és el dels Viatjants i Corredors, i us podem assegurar que els companys que avui el formen us rebran amb aquella intensa alegria amb que els lluitadors veuen l'arribada de nous combatents que vénen a engroixir llurs rengleres i lluitar per l'ideal comú.

"Per a facilitar-vos més la tasca i, alhora, per tal que tingueu aquella autonomia que us caldrà per a l'eficàcia de l'actuació vostra, l'organització del Centre permetrà que us constituïu en Secció especial, -que, en tot ço que no sigui contrari a les idees mares de nostra entitat -idees que són precisament les vostres-, gaudirà, com totes, d'una completa llibertat d'acció, tenint a més intervenció directa i adequada en el govern d'aquesta Secció Permanent i, per això també, indirectament, en el general del Centre.

"La vostra Secció Especial, llevat d'aquells lligams, mai feixucs, que la uneixin al Centre, pot constituir ben bé -si la vostra acció de proselitisme té l'eficàcia que tant com vosaltres desitgem-, la poixant or

ganització professional per la constitució de la qual veniu treballant amb enardiment.

"Inclòs ens permetem creure que és integrant el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, arredossant-se sota la seva gloriosa senyera, com podreu millor veure convertides a la realitat les vostres nobles aspiracions. Perque dins la nostra entitat trobareu ja esplèndidament desplegades dugues de les actuacions que, amb fina percepció de la realitat social, senyaleu a la vostra projectada organització, per tal que aquesta pugui arrelar i donar abundosos fruits: l'acció patriòtica i l'acció mutualista, activitats que el nostre Centre desplega amb la intensitat i l'amplitut que creiem innecessari retreure aquí.

"Associant-vos a nostre Centre i inscrivint-vos a la seva Secció Permanent de Socors Mutus, no caldrà que desvíeu vostra activitat de la tasca primordial que us heu imposat i que us cal dur a terme, això és, la d'organitzar-vos professionalment per a millorar les condicions del vostre estament. Perquè, integrant el Centre, ja servireu constantment la patria, i, formant part de la Secció de Socors Mutus, obtindreu els innumbrables avantatges que aquesta us pot proporcionar i que difícilment us podria donar el vostre esforç isolat.

"L'acció societatària i l'interès professional vostre quedarien aleshores com a exclusiu camp de la vostra activitat i de les vostres iniciatives, i en ell la vostra tasca pot ésser fecunda per a vosaltres i per a Catalunya.

"Aquestes són, estimats companys, les indicacions que amb tota franquesa ens hem permès fer-vos. Ara, per a acabar, no tenim més que repetir, amb el cor als llavis, uns mots ja pronunciats: A casa nostra i vostra us esperem, companys, amb els braços oberts.

"Barcelona, 10 Janer 1916.- Per la Secció Permanent d'Organització i Treball, del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, el President, Pere Palà i Fuiq; el Secretari, Joaquim Estrems."

("La Nació", 22 de gener de 1916, p. 6 i 7)

SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL

CAMPANYA PRO SALARIS

"Hora és ja que aquesta Secció, que representa el nucli més fort de dependents a Barcelona, deixi sentir la seva veu davant del conflicte econòmic creat en les llars obreres, efecte de la ineptitud dels governants de l'Estat espanyol que amb la seva passivitat han permès que acaparadors i agiotistes juguessin amb la vida dels treballadors.

"Després del moviment iniciat pels obrers de diferents oficis no podem restar callats, nosaltres que sempre hem estat els més soferts i els més pacients.

"La nostra Secció, que va adherir-se al Comité pro subsistències, creat de poc a Barcelona, va creure que no era sols per l'abaratiment dels que viures que s'havia de treballar, sinó perquè els sous, migrats de sí, augmentessin amb lo que la vida en nostres llars es faria més passadora.

"Nosaltres hem vist com moltes cases comercials s'han enriquit d'ençà del conflicte europeu, nosaltres hem col.laborat en la tasca d'exportar als països actualment en guerra partides mai somiades per se magnitud a Catalunya. I d'aquesta tasca nosaltres no n'hem tret cap profit. Al contrari, la vida se'ns fa impossible amb el constant augment del preu dels articles de primera necessitat.

"No volem pas afirmar que siguin totes les cases les que han tret beneficis de la guerra actual: potser algunes n'han sigut víctimes. Però en canvi, els dependents podem assegurar que tots sense excepció n'hem surtit perjudicats.

"Veus aquí la raó clara i contundent de la campanya que anem a començar. Cal que tots ens ajudeu, car és en benefici de tots que aquesta Secció treballa. Necessitem que nostre salari augmenti si volem continuar vivint. Necessitem que la classe patronal es faci càrrec de que la demanda és justa i no obeeix a capritxoses pretensions.

"No tenim sinó mirar el lluminós exemple de les més importants cases mineres, bancaries i navileres de Bilbao que han concedit als seus empleats un augment de sou que varia entre un 10% i un 25%.

"Per a exposar-vos clarament el pensar d'aquesta Secció en la present -

ocasió, hem organitzat un MITING GRANDIOS que's celebrarà el dia 4 d'aquest mes en la sala d'actes del Centre i en el qual es concretaràn les conclusions que aquesta Secció pensa enviar a les entitats patronals en demanda de lo que creu és de justícia."

("Acció" del CAOCI, febrer 1916, p. 8)

LOS CONFLICTOS OBREROS Y NOSOTROS

"En estos días en que el elemento productor de Barcelona, se revuelve y agita empujado por la carestía y el hambre insoportables; en estos días en que uno tras otro los oficios se paralizan a causa de la huelga de sus obreros cansados ya de crear riqueza sin que ellos obtengan otra com pensación al esfuerzo de sus músculos y su cerebro que la miseria y el dolor; en estos días en que una como nube densa y negra, parece va cerdiéndose sobre nuestras cabezas, amenazando cada día más ahogarnos con sus emanaciones deletéreas; en estos días de preocupación, de angustia, de zozobra, en que soplen horriblos vientos de fronda y se sienten a punto de estallar los odios y ansias reivindicadoras, transmitidas de generación en generación y reconcentradas y mal comprimidas en los pechos del proletariado; en estos días... ¿qué hace el dependiente de comercio? ¿qué es de nuestros compañeros? ¿cuál la actitud de nuestra clase?

"En estos días de carestía y de hambre diríase que nuestra clase, la mayoría, al menos, de nuestros compañeros, pueden contarse en el limitado número de los privilegiados, de los satisfechos, de los felices; tal se desprende del silencio, de la inamovilidad, de la despreocupación de los mismos. Diríase que para la mayoría de nuestros compañeros, para la generalidad de nuestra clase, no han sufrido elevación los precios de los artículos de primera necesidad, ni les cuesta nada el piso en que habitan, y que, por el contrario, gozan de espléndidos sueldos que les permiten subvenir con largueza a todas las necesidades, amén de disfrutar de una jornada insignificante de trabajo.

"Y, sin embargo, no es así; bien sabemos todos que no es así. Sufrimos la mayoría de nosotros en tanta o más intensidad que las demás clases sociales las consecuencias de los presentes trastornos económicos; somos, sin duda, más víctimas que los otros y más que ningunos hemos de hacer mil equilibrios para sostenernos en la cuerda floja de nuestra ficticia posición, de nuestro engañoso rango. Pero callamos. aguanta-- mos y soportamos con resignación estoica, con paciencia de mártir, todas las restricciones, todas las privaciones, todos los sacrificios.

"Y este comportamiento nuestro en estos días en que todas las clases -

productoras y transformadoras de riqueza, se quejan, claman, protestan, piden y exigen, es indigno, es despreciable, es bochornoso, nos hace merecedores de la desconsideración y de la afrenta por parte de los demás hombres, de los trabajadores de otros oficios y profesiones, que, más - conscientes, más dignos, más hombres que nosotros, en un gesto viril admirable, plantan cara a la adversidad y se lanzan decididos y valientes a la lucha por la conquista del pan y de la vida a que saben tienen derecho.

"No es que nosotros quisiéramos ver a nuestra clase enzarzada en luchas violentas, siempre fatales para ambos contendientes; es que nos disgusta su abulia, su habitual encogimiento de hombros por todo y ante todo; es que nos da vergüenza pertenecer a una clase en que la mayor parte de individuos no sienten necesidad de mejoramiento y de progreso, que no experimentan ansias de cultura ni anhelos de libertad, que se conforman con todo y se avienen a todo, sin efectuar el más nimio esfuerzo por hacer valer los derechos conquistados, ni menos son capaces de preocuparse por adquirir nuevas mejoras. Es que nosotros que sentimos esas ansias de cultura y esos anhelos de libertad, nosotros que procuramos y nos esforzamos por mantener nuestros derechos y conquistar nuevas mejoras, nosotros que además de la vida de trabajo y de sujeción aspiramos a sustentar otra vida de reposo, de relación y de libre ejercicio de nuestras particulares afecciones, quisiéramos ver a nuestros compañeros poseídos de este noble afán de regeneración, de superación, de perfeccionamiento profesional y de mejoramiento particular moral y material.

"No somos unos cuantos inquietos, quisquillosos y descontentos los que así nos exclamamos, somos los que observamos la marcha del mundo y el avance de los tiempos y no queremos resignarnos a quedar rezagados en todos conceptos para mal nuestro y deshonra de nuestra generación; somos los que nos inspiramos en el ejemplo de los demás, de los que se hallan más bajos que nosotros y de los que están más elevados que nosotros; y vemos que unos y otros, en las actuales circunstancias, se mueven, actúan, hacen sentir sus deseos, sus aspiraciones, sus necesidades, y, si no todo, logran algo. Vemos a la clase patronal pidiendo protección para sus industrias y facilidades para sus comercios; vemos a los demás obreros hasta al de los oficios más modestos, e insignificantes, pedir con voz recia y ademán enérgico, mayor retribución a su trabajo y más tregua de descanso para sus músculos. Todos luchan contra el medio am-

biente y se revuelven para sobreponerse a él... Sólo nuestra clase, el prototipo de la clase media, el dependiente y empleado de comercio y de escritorio, se somete insensible y resignado a los acontecimientos, aguardando impávido que la tempestad estalle, sin procurar ponerse a salvo y confiando en el favor individual o en alguna milagrosa mano que le saque por arte de encantamiento del atolladero.

"El admirable movimiento obrero actual, que en el momento en que escribimos estas cuartillas se sostiene con un tesón y una firmeza que causa el desconcierto y el terror en las filas opuestas y tiene a la ciudad con el corazón en un puño y a toda España con la atención fija en él, nos ha inducido a trazar estas ligeras consideraciones, esta nueva lamentación por el mal que aqueja a nuestra clase, víctima, más que de nadie, de su incuria, de su abyección y de su abandono propio. Y con nobleza de alma, guiados por fraternal interés, gritamos a todos: ¡La salvación esté en vosotros; todavía es tiempo!"

("Nuestro Programa", 1 de febrer de 1916, p. 1)

SOBRE EL MISMO TEMA

"Decíamos ayer... En el editorial de nuestro número anterior poníamos - en parangón la actitud del elemento obrero en general de Barcelona con la del dependiente de comercio, y a la par que nos maravillábamos de la conducta de aquél, nos condoliémos de la pasividad de éste. Un mes ha transcurrido y a pesar de este tiempo las cosas están casi igual que como estaban: los obreros que no han obtenido la victoria en sus justas demandas, sosteniendo estoicos y tenaces la lucha, con todos los sufrimientos y privaciones que le son anejos; la dependencia mercantil, inerte, muda, resignada.

"Coincidiendo con los días de la aparición del periódico ocurrieron en nuestra ciudad dos actos que nos hicieron concebir cierta ligera esperanza, pero que por desgracia y como acostumbra a suceder con nuestra clase no lograron la trascendencia que se merecían y que hubiera sido de desear. Nos referimos al aumento extraordinario de sueldo otorgado espontáneamente por los almacenes 'El Siglo' a sus dependientes y empleados y al mitin pro salario efectuado por nuestra entidad hermana el 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria'.

"El primero de estos actos, hubiera muy bien podido servir de base o pretexto para una campaña general en favor de la elevación de nuestros sueldos y, sobre todo, para la fijación del salario mínimo, campaña que si en toda ocasión será justo llevar a cabo, difícilmente se presentará otra más oportuna para implantar esta mejora tan importante para nuestra clase y que tan necesitada de ella está.

"El acto del Centre hubiera podido ser la iniciación el punto de partida de esta campaña noble y equitativa como pocas. Pero, forzoso es consignarlo, aunque ello nos apene, este acto, si bien realizado con pleno éxito, tanto de concurrencia como considerando lo mucho y bueno que allí se dijo, no ha alcanzado ni es de creer que llegue a alcanzar resultado general alguno. Y no lo logrará, no porque nuestros amigos, los directores de aquella entidad, no hayan cumplido debidamente su cometido, llevando a cabo lo acordado en el mitin, que ya sabemos lo hicieron inmediatamente, si no porque dicho acto, como sólo y único, que fué, no tuvo, como no tienen todos los que realiza nuestra clase y por parte de

la inmensa mayoría, de casi todos los individuos, otra finalidad que el acto en sí, sin ansia de continuidad constante y activa hasta lograr el fin apetecido.

"Al adherirnos y enviar nuestra representación personal al mitin del Centre lo hicimos, desde luego, de todo corazón y ofreciéndonos por completo en lo poco que somos y valemos, pero lo hicimos sin esperanza, pues sobrado sabemos el mal que padece nuestra clase, como también demostraron saberlo los oradores, que en aquel acto se condolió uno de ellos de que, siendo de 25 a 30 mil los dependientes que hay en Barcelona, sólo haya unos cinco mil asociados entre las diversas sociedades, prueba palmaria del estado de apatía, de despreocupación y de inconsciencia que reina entre nosotros; y aún, como también allí se dijo, menos mal si todos los asociados cumpliesen sus deberes como tales y se ocupasen algo de sus asociaciones. Seguramente que, teniendo en cuenta estas y otras cosas, sería por lo que el estimado compañero que presidió el acto, exclamó al resumir, que él no tenía gran confianza en el resultado del mismo.

"En efecto, aquel acto, sólo, aislado, sin ir seguido de otro y otros hasta llegar a formar una fuerza de opinión, no diremos que no haya influido algo en algunos patronos pero en muy escaso número y aún en aquellos que por ser más inclinados a la consideración para con sus dependientes suelen ya tenerlos en mejores condiciones.

"Nuestra clase atraviesa una época de crisis volitiva, y hablarle de asuntos societarios y de campañas emancipadoras es machacar en hierro frío; bien experimentado lo tenemos en nuestra casa en donde tantas veces hemos predicado poco menos que en desierto.

"A nuestra clase hay que despertarla del letargo en que se halla sumida, es preciso inocularle gérmenes de actividad y energía y hacerle sentir ansias regeneradoras y anhelos de liberación. Y esta es una labor dificultosa, improba; labor altruista que exige el sacrificio abnegado de las minorías conscientes en aras del bien común.

"Decíamos ayer... el ejemplo admirable que con su actuación nos dan nuestros hermanos, los demás trabajadores, a la vez que citábamos el que también nos enseñan las clases patronales; unos y otros continúan luchando los que no han hallado acomodamiento a la actual alteración de cosas; otros contingentes se aprestan a lanzarse a la palestra.

"Y aquí queremos consignar la estupenda lección de firmeza, voluntad y energía que muestran al mundo los albañiles y peones, en huelga desde hace ya tantas semanas.

"Y nuestros compañeros en tanto, sufriendo mansamente, resignadamente, el alza intolerable de los artículos de primera necesidad."

("Nuestro Programa", 1 de març de 1916, p. 1)

DESVETLLAMENT ?

"L'evolució, en un sentit determinat i en tots els ordres de la vida, - sempre porta en sí una revolució interna, que a mesura que es va perfeccionant, va exterioritzant-se amb tota la complexitat de sentiments i - d'idees en que es basa per a desenrotllar-se.

"Més, abans no es manifesta com una cosa perfecta, abans no trascendeix amb tota la seva magnitud i amb una definició ben determinada i ben ferma, solament es va exterioritzant a intervals, amb més o menys intensitat i amb una fermesa que podríem dir-ne aparent, car veiem que amb la mateixa força que sorgeix, va altra vegada desapareixent, quasi totalment, sense deixar rastre ni indicis, ni la iniciació d'un proper resorgiment amb més poixança i empena que l'anterior.

"La causa principal de que dins la col·lectivitat s'evolucioni lentament és deguda, sens dubte, a la manca d'un ver sentit social, d'un ver convenciment ideològic en l'individu, d'una ignorància completa del que a la societat representa i del fi que l'indueix a conviure i associar-se amb els de la seva classe. En una paraula: és que l'individu encara no ha evolucionat, encara no és prou conscient.

"Aquesta inconsciència social, aquesta ignorància pròpia, és la que, en primer terme, deuria preocupar als individus que es constitueixen col·lectivament i que s'aixopluguen sota un mateix sostre impulsats per -- idèntiques aspiracions. Aquesta és la primera tasca a fer, abans que tota altra, car per mitjà d'ella és quan l'individu evoluciona normalment i arriba al màxim de perfecció social, poguent allavors la col·lectivitat arriscar-se, sens temor, en les més ardues empreses, i esperar, amb justícia, els fruits de l'obra temps ha preparada, esdevenint una bella realitat.

"Aquí, a Catalunya, encara que no en el grau que fóra de desitjar, ja existeix l'esperit d'associació, havent-se donat ja els primers passos vers una nova ètica social, que, fins fa poc i encara molt feblement, - es va desvetllant. No és d'ara, però, que aquest esperit s'és mostrat, i sí que fins els moments actuals, en segons quins estaments, ha estat quasi nul, socialment parlant.

"I és per això, que mentre hem vist que l'estament proletari industrial

ha treballant i lluitant consegüentment, mentre hem vist que anava evolucionant en un sentit pràctic i altament democràtic, una branca d'aquest estament, la comerciant, restava inactiva i fins sembla que la qüestió social li era indiferent, i això la feia creure d'un altre estament i que fins a cert punt li era hostil.

"Aquesta branca, que la formen els dependents del comerç en general, també ha evolucionat, però en mig d'un ambient burocràtic i burgès que l'ofegava, el que ha fet que fracassés en molts dels seus actes o que en tregués ben poc profit dels mateixos, el que és degut, com he dit abans, a la manca de tota noció d'ètica social.

"El C. A. de D. del C. i de la I., que és l'entitat que acobla la major part d'individus que en aquesta branca pertanyen -i el mateix es pot dir dels altres existents, sinó que aquí esmento el Centre perquè és el que ha evolucionat més i, per tant, el més important, de passada que és el que coneix més, i el que sens dubte cau més de ple dins el cas concret que exposo-, a mesura que ha anat seguint el seu camí ascencional, s'ha anat creant interessos, que avui constitueixen el patrimoni dels socis, el que ha estat causa, diferents vegades, i més quan s'han adoptat actituds enèrgiques, de que aquestes es deposessin tot seguit, davant la temença de mermar-los en el més mínim.

"No és que, en dir això, vulgui dir que no devem reparar i conservar el que representa un seguit d'esforços i de treball, però sí que vull dir, que si la conservació d'aquest patrimoni té d'ésser l'eterna càrrega, -l'etern contrapès que retrassi l'efectivitat de les nostres aspiracions socials, les quals, per ésser els que som més explotats i els que estem més atrassats en tot el que en materia social, societaria, fa referència, no el devem d'haver creat.

"Què representa la possessió d'un gran Casal davant el poc sentit social que el dependent de comerç professa i l'explotació de que és víctima ja fa tants anys?

"Representa que hem sapigut bastir un Casal, que l'hem sapigut fer gran, que li hem sapigut infondre una espiritualitat més o menys refinada, però que nosaltres ens hem quedat petits, moralment, i orfes d'una espiritualitat que ens posés al nivell de l'home mitjanament culte.

"Se'ns dirà que dins la dependència n'hi ha molts que posseeixen aquesta mitjana cultura, però pensi's que n'hi han molts d'ignorants, i --

aquests són els més.

"On és la força organitzada que el dependent deuria tenir per tal de fer prevaler els seus drets davant de qui cruentment l'explota?"

"Aquesta força no existeix i fóra una paradoxa que existís després de fetes les reflexions precedents.

"I la reglamentació de les hores de treball, com també la d'aprenents i migs dependents, el compliment del descans dominical i la transformació que deu sofrir el Codic de Comerç, on no s'hi troba res que, ben satisfactoriament determini, per al dependent, la defensa dels seus drets davant la burgesia, sense que no s'exposi a ésser vexat i befat i encare trobar a darrera hora que les lleis no l'emparen, i si l'emparen qualque vegada, és tan poca cosa, que no li serveix de res; tot això, on és?"

"Ja s'ha fet quelcom referent a alguns dels punts que acabo d'esmentar; però en tots, absolutament en tots, s'ha fracassat. Serà, si es vol, per la poca ajuda que ha trobat en el dependent en general, més, això ve a afirmar tot el que fins ara vinc dient; però és que el Centre ja des d'un principi no l'ha fet -i com al Centre, tots els demás- aquella tasca intensiva assenyada, de que parlava. El Centre ha evolucionat, sí, però l'element que el compona, encare està en el mateix lloc, si fa o no fa, que quan es va constituir.

"Dugues Seccions, al meu entendre, han vingut complint, quasi perfectament, la seva missió, i aquestes són la d'Educació i Instrucció, i la de Socors Mutus, cada una en el comès que se les designà.

"Una altra de les causes que segurament ha influït en l'entorpidiment del nostre desenrotlle en la vida social, ha estat els socis protectors que tenim. Els socis protectors del Centre són, com tothom sab, burgesos, i sabut és que els interessos d'aquests i els del dependent no estan sempre d'acord, absolutament, en tot el que a les nostres aspiracions emancipadores atanyi, i és per això que aquests interessos, no essent comuns en tot, tampoc poden fondre's en un ni actuar conjuntament.

"A més de que per aquest sol fet, ja ens trobem privats de poder-nos dir -com s'ha dit en diferents casos- entitat obrera, car no ho som amb tota integritat, i fins resulta un sarcasme usar d'aquest qualificatiu, quan en diferents ocasions hem anat al costat d'aquelles entitats que pel seu sentit social i el seu caient verament democràtic poden dir--

se'n.

"El dependent, en general, no el sent, dins séu, aquest sentiment; no ho vol ésser d'obrer, i, no obstant, és més explotat i, moltes vegades, d'una inferior cultura social que la de l'obrer propiament dit. L'ambient burocràtic en que ha estat creat l'ha abstrert per complet de tota altra manifestació de vida que no sigui la que en aquest ambient ha estat engendrada.

"No hi ha més; hem de fer obra renovadora, hem de treballar, per a fer del dependent de comerç un ser conscient, l'hem d'adreçar socialment, - li hem de treure aquesta carcaga burocràtica que arrocega, puix si no se la treu de damunt séu se li anirà aferrant cada dia més al còs i fins a l'ànima, fent-lo esdevenir un instrument útil, només, a la burgesia i, per tant; una càrrega que anirà, pel séu pes, fent-se feixuga, retrasant i entorpint l'actuació que el proletariat realitzi, i an això no hi ha dret, car fóra obstruir el camí de la vida plena i conscient que aquest s'ha emprès.

"Es farà així?.. Sembla que ara es vol començar a actuar, encare que no ben bé, en aquest sentit, i al Centre li cap la gloria d'haver estat - qui ha iniciat el desvetllament.

"S'hi pot creure en els resultats d'aquesta actuació, no havent-se realitzat, encare, aquesta obra societaria de que vinc parlant, la qual - deu estar ben basada per assolir, enc que sigui momentaniament, un mitjà èxit?

"Veurem. El temps té la paraula, i mentre transcorre, ja es presentarà ocasió de parlar-ne novament.

"Jaume Cardús."

("La Nació", 11 de març de 1916, p. 2)

PUNTS D'OBIR (*)

"Amb el títol de 'Desvetllament?' s'ha publicat darrerament en aquest - periòdic un article que he llegit amb molta detenció i com que sembla - que l'articulista té ganes de tornar-hi, abans de que hi torni siem per - més dir-hi, també, quatre paraules.

"No m'entretindré en discutir si l'evolució porta en si una revolució - interna o si és la revolució la que porta en el seu si una evolució; - conceptes són aquests massa alambicats dels quals no en treuríem altra cosa que el que en va treure el negre del sermó: el cap calent i els - peus freds. Ara, allò de la inferior cultura social dels dependents al costat del proletariat industrial, ja és altra cosa i amb això sí que - no hi passo.

"Confesso que encara hi ha molt per fer, que el dependent no ha arribat, ni de molt, a assolir el nivell de cultura social i professional a que deu arribar, però d'això a voler-lo posar en condicions d'inferioritat, hi ha tanta diferència com de la nit al dia.

"Precisament perquè hi ha entre nosaltres elements de superior cultura és perquè, bò i tenint les mateixes aspiracions i defensant anàlogues - reivindicacions que els obrers propiament dits, no podem sumar-nos a - una actuació societaria incoherent i en molts cassos senzillament per - torbadora. Ni posant-me ulleres, sé veure el 'sentit pràctic i altament democràtic' dels obrers que fan vegues, com la darrera, que ningú sab -

"(*) El fet de publicar el present article implica, només, l'explícita manifestació, per part nostra, del dret de rèplica que, a tothora, concedim per als articles que es publicuen en les nostres planes, les afir - macions que en els quals s'hi facin, per altra banda, obeeixen, sempre, a la impressió, al criteri, que, respecte a les qüestions que hi són - tractades, se n'han format els respectius autors. En el cas concret d'a - ra, nosaltres volem creure que el company a qui s'al.ludeix, en rebatre els punts d'obir del seu contradictor, farà novament afirmació del cri - teri llur, ajudant, així, a fer esdevenir doblement interessant una -- qüestió que, per si mateixa, ja la judiquem d'una transcendència altíssi - ma.- N. DE LA R.

perquè comencen ni perquè acaben i que segueixen com a béns a quatre -
meneurs que viuen a llurs costelles; ni tota la meua democràcia és sufi-
 cient per a acceptar com a bons la coacció, la menaça i la garrotada -
 com a instruments de millorament social.

"Estigui tranquil en Cardús. El C. A. de D. del C. i de la I., hò i --
 preocupant-se del desvetllament de la dependència, no els seguirè pas -
 per aquest camí; si ho fes així, aquest Casal que hem sabut bastir in--
 fondint-li un alt sentit espiritual, es convertiria en una casa del --
pueblo qualsevolga i els que no ens deixem portar com un remat, deserta-
 ríem d'aquell lloc, avui la més ferma esperança del nostre millorament
 col·lectiu.

"Des d'allí treballarem per tal d'enlairar la cultura de la joventut, -
 per a reglamentar el treball, per a reformar el Còdic de Comerç, per a
 millorar les condicions de vida, tot això sense necessitat de dir fàs-
 tics de la burgesia ni d'apel·lar a procediments que estan renyits amb
 el nostre sentit d'ètica social, de la qual l'articulista ens en consi-
 dera orfes. I procurarem augmentar el nostre patrimoni col·lectiu sense
 por que això retrassi la efectivitat de les nostres aspiracions socials,
 ans al contrari, amb la seguretat de que ha d'ésser per a nosaltres un
 nou element de força, ensems que un frè que faci créixer el sentiment -
 de la nostra responsabilitat. Obrers som, sí, i obrers volem ésser, en
 el sentit més noble de la paraula; treballadors de Catalunya amb el cor
 obert a totes les aspiracions reivindicadores de l'individu, de l'esta-
 ment i de la patria, però consti que no som obreros ni volem ésser pro-
 letaris.

"Farem obra renovadora i societaria, però no pas anant a remolc de les
 societats obreres, sinó, pel contrari, essent per a aquestes un estímulo
 i un exemple, com pertoca als que, dins de l'obrerisme, hem d'ésser una
 vera aristocràcia, una classe superior a la de l'obrer purament manual.

"Aquest és el meu punt d'obir, ben diferent del de l'autor de l'article
 esmentat, pel que respecta a la nostra classe i al Centre del qual tinc
 a honra formar part. Serà, tal vegada, degut a que encare no m'he pogut
 treure del damunt la carcassa burocràtica? Potser sí que és això el que
 no em deixa veure les coses clares, però, sigui com vulga, els incons-
cients també tenim dret a tenir opinió.

"Josep Climent."

("La Nació", 25 de març de 1916, p. 2 i 3)

RATIFICACIÓ

"Amb la completa ratificació de tot el que deia en el meu anterior article, queden suficientment contestats els conceptes emesos per l'autor - de Punts d'obir.

"Mes tota vegada que no és sols una qüestió de procediment el que fa actuar el meu contradictor, sinó que és, també, una discrepància de criteri en el més fonamental de l'assumpte que anem a debatre; això fa que em senti amb més dalit per a refutar tot ço que per ell exposat.

"Sento vivament que en Climent hagi tingut paraules despectives per als obrers, en voler emetre els seus conceptes, perquè encara que aquesta manera de procedir vé a constatar ço que deia de la hostilitat de que, per part nostra, els obrers són víctimes, és sempre més dolorós que això es faci públicament i per escrit, enc que sigui la pura revelació de tot l'endarreriment que, en materia social, experimentem.

"Podrà dir el que vulgui el meu contrincant i els que com ell pensin, però els dependents de comerç, no som res més que obrers, i jo, com a dependent que soc, com a obrer em considero, creient, per tant, que integren, també, aquesta gran massa del proletariat, diferenciant-nos, no més, de l'obrer manual amb que, degut a les exigencies del nostre treball, tenim d'anar més ben habillats, cosa que, les més de les vegades, no se'ns recompensa.

"Avui dia, volent simplificar, només poden fer-se dugues divisions, socialment parlant: la dels homes que viuen del treball que executen, i la dels que viuen a expenses del fruit del treball pels altres executat. Jo crec que els dependents ens trobem en el primer cas, i és per aquest motiu que considero una pretensió pedantesca i sumament ridícula, aquella de creure-ns que nosaltres, dins l'obrerisme, hem d'ésser una vera aristocràcia, una classe superior a l'obrer purament manual, paraules, aquestes, que ens haurien de fer enrogir la cara de vergonya, puix, pronunciant-les o escrivint-les s'inflingeix el més groller insult a tot principi de democràcia, de la qual m'agradaria saber quin concepte en Climent se n'ha format.

"Hem de deixar-nos de somnis d'hidalguia i regonèixer, encara que sigui amb dolor, que, de lluitar pel nostre millorament econòmic, aquells --

obriers purament manuals ens en poden ensenyar, havent de regonèixer a - l'ensem, també, que si és cert que entre nosaltres hi ha elements de - gran cultura, també entre aquells se n'hi troben. Així, doncs, no hi ha res que justifiqui -apart de la manca d'ètica social i d'un ver conveniment ideològic del fi enlairat que l'home deu perseguir dins la societat- el que nosaltres no poguem, en casos determinats, sumar-nos a les lluites que, per assolir millores materials, econòmiques, sovint són - plantejades.

"El fet d'afirmar que aquesta darrera vaga no se sab com ha començat ni com ha acabat i que l'actuació societaria és, en molts casos, senzillament pertorbadora, implica, per part meua, la categòrica resposta de - que el meu contradictor no s'ha preocupat mai d'esbrinar el per què - dels conflictes socials que van esclatant, car d'haver-ho fet així, no ignoraria que la manifestació de la darrera vaga, fou deguda al cons-- tant encariment de les subsistències, ço que també ens obligà als depen-- dents de comerç, a aplegar-nos en un miting per a recabar un 20 per -- cent d'augment en els nostres jornals, i que la solució, aparent, però, de la mateixa, a més de la fam i de la misèria, que s'apoderava de les llars obreres, es deu, també, a la pressió exercida per la força pública, que, en exterioritzar-se, és per a major satisfacció i tranquil·litat dels explotadors, dels satisfets, que consideren, sempre, com a una acció pertorbadora aquella que interrompi la patriarcal protecció que dispensen als que a les seves ordres treballen.

"I ara pregunto: qui és que fa esdevenir aquella actuació societaria - pertorbadora; els obrers que plantegen d'una faigó pacífica i serena - llurs aspiracions, o la burgesia, que en trobar-se emparada per l'auto-ritat, per la força, provoca les iras dels demandants, no parant esment en ço que bonament se li demana o obstinants-se en la més despòtica intransigència? N'és una prova ben evident del que dic, el que està enca-rra passant amb els paletes.

"Quan una actuació societaria és revolucionària, és condemnada pel sentir general del poble, de la mateixa faigó que quan ella es deu a una - aspiració de millorament econòmic, se n'endú la seva simpatia i aprovació.

"D'on ha tret en Climent que jo, a expenses de la democràcia, accepti - com a bons instruments de lluita, la coacció, l'amenaça i la garrotada?

Es que en dir que ens hem de constituir en força organitzada, vol dir - que tot ho hem de resoldre per la violència? Aquest procediment l'he condemnat sempre, car les coses resoltes per la violència no són durades.

"Perquè soc del Centre i perquè me l'estimo és que'm preocupa l'actuació que en aquest sentit s'empren, car tota actuació que no sigui emmenada en un sentit pràctic i altament democràtic, pot ésser de fatals conseqüències per a la nostra institució.

"Tant de bó que del Centre en poguessim dir la nostra Casa del poble, - ja que això representaria l'haver assolit el grau de consciència social que avui no tenim. No desertaríem, no, de la tasca fins ara realitzada, ans al contrari, estariem en plè caràcter, car això demostraria - que l'evolució del ideal ha seguit la del individu, i al cap-de-vall no hauríem fet res que estès renyit amb el mòbil que induí a crear el nostre Centre, que no és altre que treballar per tal de millorar les nostres condicions de treball, tot fent patria.

"Potser si a aquest grau haguessim arribat, avui no tindria el meu contrariant motiu per a dir que no és obrera, car en judicar els actes que els obrers realitzessin, ho fariem amb més amor, ço que'ns hauria permès desenrotllar una tasca d'aproximació vers ells, fent triomfar, al costat de llurs aspiracions econòmiques, l'ideal de patria, logrant que la llur propaganda escrita es fes en català. Així hauríem treballat per Catalunya amb tant o més profit que ara.

"Hem de treballar, sí, des del nostre Centre, però no, com se suposa, a remolc de les societats obreres, sinó al llur costat, que és el nostre lloc, marcant la ruta a seguir en aquells casos que creguem que l'acció va equivocada. I ho hauríem de fer, això sí, humilment, sense pretensions de creure'ns superiors, que no ho som pas, puix en matèria social, encare estem a les beceroles. Augmentem el nostre patrimoni, sense que sigui el constant tributari de la nostra futura acció, sense que serveixi d'obstacle per tal que en els moments decisius faci fracassar aquella acció, que és la que ha de dignificar-nos i fer que s'ens consideri com a homes que aspirem a un màxim de perfeccionament social.

"Encare que no sigui una afirmació essencial de l'assumpte que estem debatint, vui fer constar que és per llei biològica que'ls homes evolucionin, ço que va produint aquella revolució interna de que parlava, la

que, en la generalitat dels cassos, sols té efecte en aquells homes de cervell privilegiat, cuins ens infiltren aquella evolució paulatinament a la societat, la fan germinar en el si de la mateixa, fins que havent complert la seva obra regeneradora, s'exterioritzen unes voltes pacíficament i altres amb la revolta, que esclata, al més petit pretext, quan al poble se'l tiranitza i se sent vexat en el més pregón de la llur dignitat. Mes els ànims després de la lluita s'asserenen, i llavors és -- quan, consumada la dolorosa acció, un raig de llum inonda aquelles ànimes opaques, que en deixondir a la nova vida, resten amaredes d'aquella sava que, enfortint-les, les fa evolucionar vers la consecució d'una -- màxima llibertat, d'un màxim benestar, escalant els cims de l'ideal somniat, esdevenint realitat... Heu's-aquí, doncs, com no resulta gens -- alambicat el discutir si l'evolució porta en sí una revolució interna, o si és la revolució la que porta en el seu si una evolució, car els -- dos conceptes poden acceptar-se sense que l'un signifiqui la negació de l'altre, ja que el segón és un complement del primer, millor dit, són -- dos efectes amb una causa comuna, causa per se, que's produeix per llei de vida, efectes que'ls determina un natural sentit de lògica.

"No vui acabar aquest article -excesivament llarg, ja ho sé- sense contestar, afirmativament, la pregunta amb que acaba el seu article el meu contra-opinant. Així, doncs, contesto aquella pregunta amb un sí ben categòric i contundent, contestació que per altra banda, vui fer constar és un sincer resum de tot quan deixo dit.

"Jaume Cardús"

("La Nació", 8 d'abril de 1916, p. 4)

"Conferència donada el dia 16 de Març pel doctor don Pere Font i Puig, - professor auxiliar de la Universitat de Barcelona, ara Catedràtic de la Universitat de Murcia.

"La guerra actual és el fracàs sorollós dels somnis pacifistes i socialistes. Quan hom creia que la formidable organització de la democràcia social, acompanyada dels corrents i treballs per la pau i l'arbitratge feien impossible un conflicte armat, esclata aquest amb una violència i unes proporcions mai vistes a la història de la humanitat.

"Haurem de creure, però, que el fracàs és del somni? No. No és per ésser un somni que ha quedat anorreat el socialisme, sinó perquè és un somni - esquifit. Perquè el socialisme és un ideal material, i limitat a la satisfacció purament de les necessitats sensuais de la vida.

"La conquesta del pa i El dret a la peresa, títol de dues obres en boga, que llegeix la gent treballadora a O'60 el volum, sintetitzen la ideologia i la finalitat que es vol donar a la humanitat. Però la humanitat no pot contentar-se d'una esperança limitada a menjar i geure, i cercant satisfer les seves ansies espirituals, ha trobat en la lluita, remogut el llevat secular del 'gust per la guerra' la suscitant d'uns ideals que omplen i eleven l'esperit humà.

"Llegí el conferenciant textos d'En Bebel i altres autors socialistes i anarquistes, posant de manifest quan esquifit i groller és el desideratum on es proposen fer arribar la societat humana: merament la nutrició corporal i el plaer dels sentits, entès segons el Paradís de Mafúmet. - Instintivament i d'una manera barbre, la societat humana s'és aixecada - en demanda d'espiritualitat, i el socialisme materialista és anul.lat to talment.

"Partint d'aquí, felicità el conferenciant al Centre Autonomista de Dependents del Comerç per avantposar en els ideals als interessos materials de l'estament, l'ideal espiritualista de pàtria expressat en el mot d'Autonomia.

"En realitat els ideals es contraposen entre ells amb contradicció molt menor que la que existeix entre l'afirmació i la negació de tot ideal. -

Tenir ideal, vol dir, per a un home, aspirar a una perfecció. Doncs bé, els homes es divideixen en dues menes: els que tenen ideals i els que no en tenen. Els qui aspiren i els qui no aspiren a la perfecció. I sempre els qui tenen un ideal, encara que sigui adversari, s'entendran millor - entre ells que no pas amb els qui no tenen ideal de cap manera.

"Els qui tenen ideals gaudeixen d'una concepció més armònica de la vida i del món, i per tant poden aspirar a resoldre els problemes socials, segons harmonia. Els qui no en tenen no es mouen més que per la satisfacció de les necessitats. Aquests pensen sols en el ventre. Els altres pensen en el ventre en quant porta les cames, com es diu; les cames que permeten anar fent via cap a l'ideal.

"Vol dir això que tothom ha de resoldre i realitzar el seu ideal? No, - perquè no és d'homes arribar al triomf, però sí la llibertat d'anar-s'hi acostant pel propi esforç. Nostre lema ha d'ésser aquell pensament d'En Goethe, traduït per En Maragall:

"Fes el teu curs en la vida
"com els astres en l'espai;
"sense pressa, dins ta mida
"més també sens parar mai.

"Què vol dir, doncs, el socialisme espiritual? Contrasten amb aquell materialisme cràs dels objectius democràticsocials, els somnis enlairats i armònics d'una humanitat ben avinguda i espiritualitzada que en temps - del Renaixement descrivien en la 'Utopia', el canceller Tomàs Morus, i en la 'Città del Sole' el frare Campanella: estats ideals de la societat humana, comparats amb els quals 'la conquesta del pa' i el 'dret a la peresa' són un deplorable retrocés.

"L'estat social dels nostres somnis és aquell en que cadascú podrà fer - la seva via, podrà trobar-la i seguir-la lliurement. Que els aptes per a una activitat i una utilitat social puguin exercir-la i no hagin de sufrir la tirania de les circumstancies que els subjecten a altra cosa. I que els ineptes per a determinada activitat o funció social no puguin, - en virtut de cap etzar, fortuna o força de cap mena, pertorbar amb sa - ineptia l'ordre de la cosa pública.

"Glosant l'excel·lència espiritualista de l'ideal patriòtic, digué que - Catalunya és un país on aquest socialisme espiritualista armònic pot -- triomfar assenyalamment. La nostra terra no ha produït grans figures -

d'aquestes que s'imposen i fan triomfar l'ànima nacional per tota la humanitat; però es la terra per excel·lència del bon sentit; el poble té aquí un llúc espiritual que li dóna una superioritat damunt dels altres pobles. Així, amb tot i no haver engendrat genis de fama universal, el segle X, el segle de ferro, de la màxima ignorància i barbarie de l'Edat Mitja, fou per nostra terra una època de dignitat i on es mantingué dins Europa el més alt nivell de cultura. No és mare Catalunya de cap jurisconsult famós, d'un Kant, per exemple, però és una terra on els pagesos tenen infiltrat el dret romà a la sang; no és mare de cap Mozart ni --- Beethoven, però el poble té aquí una cultura musical prou intensa i profunda per haver fet nàixer de son sí els Chors d'En Clavé i l'Orfeó Català; no ha nascut aquí cap Santa Teresa, però el tipu de la dóna catalana: noia feïnera i seriosa, mare abnegada, esposa austera i fidelíssima, no es troba en lloc del món.

"L'estament dels dependents de comerç és potser aquell que millors garanties ofereix per a la realització del socialisme espiritualista. Més amunt, domina l'egoisme materialista. Més avall, les dureses d'una vida feta violenta per l'esquifit sensualisme de les doctrines revolucionaries.

"L'existència en nostre poble de tanta gent que renega, malparla, maltracta als animals, destrueix els nius dels ocells, és senyal de que -- malgrat l'admirable fonament de nostra raça, l'oblit de l'espiritualisme és causa d'endarreriment moral i d'un lamentable exclusivisme de la violència en la mentalitat. Molta gent de nostra terra és inepta encara per a comprendre el socialisme armònic.

"Dins la classe mateixa dels dependents s'ha de treballar força encara -- en sentit d'armonia. Diguïnt-ho sinó les maneres inconsiderables i el -- llenguatge groller d'alguns dependents envers els aprenents, i el tracte poc decorós de molts joves del comerç envers les dones, com es veu desgraciadament en molts llocs de divertiment públic. La manca de respecte als menors i a les dones és un senyal d'embrutiment individual, i ademés significa una manca de respecte propi i manca de respecte a la dignitat de l'estament, per quant els aprenents i les pobres noies objecte d'un -- tracte incorrecte, perteneixen a la classe mercantil.

"Don Quixot va caure de cavall, perquè el cavall no menjava. Hem de fer menjar el cavall, però no per al luxe de tenir una bestia grassa i poli-

da, sinó per a que el Don Quixot que tots hem de portar a dins, pugui ca valcar en el camí dels ideals.

"No ens ha de moure la fama, sinó la glòria. Fama, vol dir ésser anome-- nat per molts; glòria, transcendir en molts. Quan la bandera del C. A. de D. del C. va ésser agredida pels radicals al tornar de la col.locació de la primera pedra d'En Pi i Margall, es pogué veure quan gran era la dife-- rencia entre fama glòria. L'acte aquell era l'apoteossi de la fama d'un home, però el fet de l'agressió dels lerrouxistes contra els catalanis-- tes, donat l'esperit i pensament federal i autonomista d'En Pi i Margall, demostrava que la doctrina del mestre no havia transcendit, no havia pas influït gaire en la massa que venia d'homenatjar-lo. La fama del gran pa-- trici resultava allí ésser molta, i la glòria molt poca.

"Seguidament prengué comiat el doctor Font dels dependents i de la pa-- tria catalana, car dintre breu temps se'n ha d'anar a Murcia, a exercir la seva missió docent. El conferenciant, que començà amb una noble fami-- liaritat dient ésser fill d'un dependent de comerç i d'una planxadora - del barri de Santa Mònica i estar entre dependents com entre germans, es despedí dient que estaria satisfet d'ell mateix si quan tornés a Catalu-- nya, tardés el temps que tardés, pogués amb la mateixa franquesa i fami-- liaritat d'avui parlar amb els dependents com entre companys de tota la vida.

"El qui es veu ara en el cas de ressenyar, de memòria, la conferència - del doctor Font, lamenta la seva imprevisió de no haver prèns notes, i no tenir la traça que seria necessària per a reproduir les idees del senyor conferenciant amb la intensa eficàcia persuasiva amb que foren predica-- des. Consignarà solament, en homenatge a la justícia, la impressió pro-- funda que deixà en l'auditori el parlament.

"P. M.

"Exalumne"

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1916, p. 27-30)

CARLES MARX I 'EL CAPITAL'

"I

"Ningú que pretengui preocupar-se de la ciència denominada Economia, - pot prescindir en la continua recerca dels mitjans necessaris per a formar-se un conjunt de dades per a l'estudi de l'evolució econòmica, de cap d'aquells personatges que en el transcurs del temps han passat per la terra i hi han deixat una influència, circumstancial o definitiva, - en la faigó d'ésser de la col.lectivitat humana. Des de Plató fins a nostres dies, la continua investigació de la pensa de l'home no ha parat ni un sol moment de donar solucions per a la contínua transformació de l'activitat col.lectiva, en una més nova modalitat que ha sigut sempre considerada com definitiva i prou capaç per a resoldre l'intrincat problema de l'aconseguint de la felicitat dels homes.

"Des de que Plató concebí la constitució de la societat d'una faigó -- ideal, abstracte, que continuament han vingut apareixent noves escoles, noves tendències, que en tot temps han tingut els llurs partidaris, -- fins que els principis realistes s'han anat imposant i han traspassat a la Història, aquelles tendències inestables que no tenien altre fonament, que una pertorbació intel.lectiva dels homes de l'època en que foren proclamades. Mai una tendència quimèrica ha persistit per molt temps a la col.lectivitat. Escoles hi ha hagut que a pesar d'ésser considerades quimèriques, han persistit per molt temps, i fins han traspassat - una influència remarcable a generacions posteriors; i això ha sigut perquè en el llur fonament, malgrat que equivocades en l'exposició, tenien un quelcom de realitat.

"Alts i baixos, afirmacions i negacions, contradiccions, de tot hi ha en el magne procés de l'economia. Les diferents escoles econòmiques han anat sempre a remolc de les escoles polítiques imperants; diguem, però, que les idees polítiques tenen gairebé sempre per fonament principis - econòmics, i per això moltes vegades aquests han precedit a tota escola política en ells fonamentada. Natural és aquesta analogia entre l'Economia i la Política, perquè tota proclamació d'un principi de renovació - econòmica agermanada tot seguit a un contingent de ciutadans entusiasmats que lluiten per a la implantació d'aquell nou principi, està clar,

contra els partidaris sostenidors de la fórmula clàssica, i esdevé llavors, immediatament, la formació de la tendència política a base d'aquell principi econòmic, o bé la implantació d'aquest a una tendència política ja existent perfecte i mutuament adaptables.

"Es així com els principis polítics i els econòmics en una actuació man comunada, han avençat a través de la Història ensorrant velles modalitats, creant-ne de noves, adaptant-se sempre, però, a les exigències cre ades pels mateixos principis promulgats, ja que les noves doctrines avi vant cada dia més la sensibilitat humana, han desvetllat a l'home nece sitats materials i una ansia de satisfacció moral imponderable. Poc a poc hem vist transformar la faigó de viure dels pobles; una renovació profunda s'ha produït en totes les valors humanes i, a pesar de la persistència continua d'habituts ancestrals, les noves modalitats emanades de la Biologia s'han obert pas, s'han imposat i han trasformat radicalment la faigó d'ésser de la col·lectivitat humana. Moltes vegades les lucubr acions dels economistes, aparentment no tenen altra valúa que la que pugui concedir-se a les idees no eixides encara del laboratori; però la política, que és la realitat més viva, que més en contacte està amb els batecs del cor del poble, arreplega insinuacions, adapta princi pis, i esdevé, immediatament, qüestió de sanció pública, ço que en el séu començ no era més que un clam aïllat o tot el més un projecte per la futuritat.

"II

"Un quart de segle feia totjust que el famós economista escocès Adam -- Smith havia desaparegut del món dels vius, que a Trier naixia el gran revolucionari Carles Marx. Les doctrines que Smith propagava, havien in fondit abastament i una grossa influència deixaren sentir a Anglaterra, doctrines que es propagaren i influïren, també, arreu del món. L'escola de Smith havia sigut rebuda amb gran consideració; d'ell se n'ha dit el ver creador de la Ciència econòmica, i era amb aquest ambient que Carles Marx iniciava els seus estudis d'Economia.

"La famosa doctrina propagada pel celebrat escocès, havia conquerit moltes consciències; la classe productora, seguint les seves orientacions, havia començat una renovació en la seva concepció de la producció de les riqueses, acceptant pràcticament, però només, aquells principis que en donar una nova modalitat a la concepció de l'Economia, podien portar

hi una transformació que beneficiés l'explotació immediata de les indústries i del comerç. L'època aquella era d'una renovació en les indústries, a la que seguia una major amplitud en l'actuació mercantil; la manca de facilitat per a la obtenció ràpida dels diversos mitjans necessaris, produïa molt sovint greus crisis de costosa solució, que pertorbacions tristíssimes portaven al sí de les masses populars. Altrament, però, l'evolució feia sa via i les indústries i el comerç es desenrotllaven esplèndidament.

"Una concepció quasi única era la predominant a les col·lectivitats humanes, respecte la solució dels problemes del capital; l'home concebia a la riquesa individual com el triomf d'un torneig sense cap mena de regla, del que n'exia victoriós el més destre i el menys escrupulós. Ningú podia ni volia concebre la possibilitat de la intervenció d'un tercer que regulés l'explotació de la força humana per a aminorar l'acumulació ràpida de les immenses riqueses. La moral no era pas una virtut que tingués molts partidaris en el terreny de la pràctica; masses, potser, n'ha tingut, en tot temps, en la teoria; la concepció filosòfica - en tot temps prou ha estat basada en la moral, però difícilment jamai - els homes han sapigut adaptar les llurs accions a un principi moral, pesant en la germanor i en la confraternitat humanes.

"Carles Marx estudià la immensitat de teoria en que els homes dels XVIII segles passats, havien fonamentat l'Economia; coneixedor concient de les més diverses tendències fins aleshores promulgades, es convencé tot seguit que sols l'egoisme havia guiat a la pensa humana, i al 1847, -- junt amb Frederic Engels, publicà el 'Manifest comunista', principi de la teoria marxista, obra eminentment revolucionària, en la que entre altres punts hi era defensada l'expropiació de la propietat territorial i l'empleu de la renda de la terra per a atendre les despeses de l'Estat; l'impost ràpidament progressiu; l'abolició del dret d'herència; la centralització del crèdit mitjançant un Banc nacional de l'Estat que treballi amb diner propi i que tingui el monopoli exclusiu; igualtat entre els homes en el referent a la obligació de treballar; formació d'exèrcits industrials, principalment per l'agricultura; associació de les explotacions industrials i agrícoles; educació gratuïta i pública per a tots els infants; supressió condicional del treball dels infants en les fàbriques; unitat de l'educació amb la producció material, etc.

"La proclamació d'aquesta nova doctrina que tenia més l'apariència de -

programa d'un partit polític que no el fonament d'una nova escola econòmica, sigué rebuda amb gran hostilitat per les classes poderoses i, inversament, halentà a l'obrer en la seva acció reivindicadora que aleshores es trobava fortament cohibida per les lleis imperants. Es precisament el Manifest comunista el punt d'on arrenca l'escola marxista que pocs anys més tard havia de prendre forma definitiva amb l'aparició d''El Capital'. La societat es trobava aleshores curulla de prejudicis, el statu quo imperant era una contraposició tant ferma a la teoria que Marx proclamava, que no podia ésser rebuda d'altra faigó que amb un esparverament general. L'obrer feia els possibles per a lliurar-se de la situació denigrant a que se l'obligava a viure; Marx defensava per a ell la igualtat absoluta damunt la terra; la defensa era fonamentada científicament; ell cridava al proletari, tot mostrant-li la pròpia misèria, que sols podia redimir-se'n mitjançant la unió de tots els proletaris de tot el món per a contrarrestar la força poderosa del capital. Què té, doncs, d'estrany que el marxisme, el socialisme marxista, s'escampés per Europa com una nuvolada de foc?

"III

"A l'any 1867 aparegué a Hamburg el primer volum d''El Capital', la obra capdal i definitiva de Carles Marx. Després de sa mort, al 1894, aparegueren el volum segon i tercer, editats pel seu amic Engels, comentador i entusiasta propagador de les teories del famós socialista alemany.

"L'aparició d'El Capital, complement de la tendència iniciada en el Manifest comunista co-redactat per Marx, indicà una transformació forçosa en els principis en que fins allavors s'havia fonamentat, en absolut, la ciència de l'Economia. L'egoisme individual protegit per les lleis; la formació dels grans centres de producció industrial amb l'aveng ràpid i continuat de la maquinària, amb la despoblació forçosa dels districtes agrícoles conseqüentment, havien portat al poble obrer a una misèria tan espantosa, que la menor guspira era prou per a fer esclatar el gros incendi entre la classe treballadora. Fins llavors els economistes havien enfondit en la Ciència proclamant noves fórmules que no solucionaven per a res la situació tristíssima del poble; es donaven solucions que sols tenien l'eficàcia d'afavorir el màxim de producció de la riquesa en perjudici sempre dels seus productors. La fórmula producció

de la riquesa justificava tota mena d'acció, i el factor treball era considerat com a una cosa sense valor i més que l'exercici voluntari d'una funció, la vagància era considerada il·legal.

"Marx venia a donar una definició oposada a la imperant, respecte de la producció de la riquesa; com Proudhon, el pare de l'anarquisme, ell -- afirmava que la valor de les coses està representat pel treball empleat en la llur producció. Fixant-nos un xic en la definició aqueixa en que Marx deixa entreveure el començ de l'acumulació capitalística, pot comprendre's ja ço que ell considera riquesa, que no és més que la plus-valúa que al valor intrínsec de les coses s'aplica un cop han sigut laborades.

"El nervi de la obra de Carles Marx està, precisament, en la definició que ell fa de la valor i de la riquesa. Ell la valor la defineix com a una necessitat; una cosa ens és més o menys necessària, té una major o menor valor; la valor de les coses està en relació amb la necessitat -- que elles ens satisfan, o bé amb l'adquisició d'altres coses que ens satisfan necessitats imprescindibles. El pa, l'aigua, la llum, ens són necessitats de les que no podem prescindir, elles però, estan regulades -- en la llur valor, per l'esforç que cal per a produir-les.

"La plus-valúa, segons Marx, no's troba sols en l'augment de valor que s'aplica a les coses produïdes un cop es llencen a la permuta. Aqueixa faigó de la producció o acumulació capitalística, és de tothom regoneguda; però hi ha l'existència d'una altra font emanadora de la plus-valúa que és el cavall de batalla de la teoria marxista i una de les definicions més discutides i combatudes del pensament de Marx. Partint de la seva afirmació de que un objecte no adquireix valor fins i quan en ell no s'hi ha acumulat una certa suma de treball humà, en l'excés d'aquest mateix treball s'hi troba la font principalíssima d'on dimana l'acumulació capitalística. Mancat l'obrer dels mitjans necessaris per a explotar la força de treball que ell representa i conté, ofereix al mercat -- el seu treball que el capitalista compra. Ara bé, diu Marx, la força de treball produeix una mercaderia, en una jornada, que el mercat avalora d'una faigó determinada; si a la cosa produïda se li regoneix la valor de quatre l'obrer que l'ha fabricada sols n'ha rebut dos, aqueixa diferència efectiva representa un excés de treball aplicat en favor del patró i que Marx considera com el punt onrau la injustícia de l'economia política. El patró dona a l'obrer una retribució que tenint en compte --

la valor regoneguda a la cosa produïda, queda compensada amb la meitat d'hores aplicades en la seva producció; i són, aquestes hores d'excés de treball, la plus-valúa l'existència única de la qual Marx regoneix, la creadora del capital que el seu major empleu, capital variable, produeix major capital constant.

"Materialista Marx, analitza l'evolució de la vida dels pobles i acceptant l'estat de coses natural quan els primers temps de l'existència humana, preveu una futura normalitat després que la propietat privada haurà desaparegut per a ésser les riqueses de la terra de la propietat comú. L'existència actual de l'exèrcit industrial de reserva, acumulat - pel ràpid progrés de la maquinaria que cada dia descongiona les fàbriques de braços que resten en la passivitat i que és causa de la depreciació del treball i de l'augment de l'acumulació capitalística, imposant-se amb el temps l'evolució biològica, aquestes injustícies no hi seràn pas perquè retornada la humanitat a la via natural de la que se la n'ha allunyada, la valor serà mesurada justament, l'acumulació de riqueses no serà possible i consegüentment desapareixerà el capital. -- Aqueixa paradòxica funció de la societat, fa que a mesura que augmenta el nombre dels obrers, disminueix el dels acumuladors de la riquesa, ço que fa que la vida dels pobles està en les mans d'una petita minoria - que cap participació directa té o ha tingut en la producció de les riqueses. D'aquest estat de coses dedueix Marx, que aquesta acció negativa, contraposada, dels dos elements que formen la societat, naturalment ens portarà a una lluita terrible que acabarà amb l'apoderar-se el possible del govern de l'Estat i de la producció de les grans indústries, en un règim comunista.

"Pocs homes com Marx han sigut tan discutits com ell ho ha estat. La seva doctrina, que ha portat una grossa influència en l'economia política moderna i més encara a l'acció de les masses populars, continua essent objecte d'estudi de tota mena d'economistes. Una revisió marxista s'ha vingut fent d'una colla d'anys, a mesura que l'aveng de les ciències - s'ha oposat a determinats punts del sistema que han restat fortament - controvertits; però en l'essència el marxisme sempre ha restat. Combatut o no, partidaris o contraris de la teoria de Marx, ningú ha deixat de regonèixer-li una mentalitat notabilíssima i uns coneixements en la matèria com pocs economistes han posseït. Seguint les dades cronològiques de la Història, hi trobem a un nombre important d'economistes que

han format escola i que en una època determinada han portat una influencia a la humanitat; però cap com Smith i principalment com Marx -principis oposats- han influenciat més directament la col.lectivitat."

Francesc Rosell, soci del CADCI.

("Renaixement", 4 de maig de 1916)

LES ESQUERRES

"Hi ha hagut i predomina, encare, en el nostre poble, una concepció equivocada del que deu ésser una esquerra. Cada vegada que el problema de les esquerres s'ha plantejat, la generalitat no s'ha sapigut sotstreure de la tradicional concepció de la política escuerrana, sense parar gaire esment en l'evolució dels temps que cada dia engendra nous principis engats de la nova concepció de la vida, que les seves exigències fa suggerir.

"Volguer reconèixer, avui, una efectivitat a les valors d'un dia; obstinar-se a concedir belligerència a elements que no tenen altre 'valor' i defecte que l'ésser històrics; pretendre respectar tradicions que es defensen amb veemència, és, senzillament, volguer el fracàs de les coses noves, ja que són bastides damunt de fonaments corcats, i són sostingudes i defensades per gent que, per la seva tradició, no poden ésser més que elements dissolvents, valors negatives del partit polític que ha tingut el desafortunat d'acceptar-los en el seu si.

(.....)

"Unir elements dispersos és un gros perill per a la pròpia unió, quan a l'afirmar els principis constitutius no es fa amb una absoluta intransigència. Si bé es diu que transigir és governar, les més de les vegades porta el fracàs la transigència. Acceptar atenuants a la ideologia que és l'ànima d'un partit polític, és condemnar-lo a un raquitisme etern, a un no ésser, a una mort tan prematura com alevosa. És impossibilitar immediatament l'acció perquè ja hi manca la voluntat, i, per tant, no hi ha eficàcia; i un partit sense eficàcia no té dret a existir i si no sab morir honrosament se l'ha de matar.

"Les col·lectivitats es formen per a influir en la vida del poble per a determinar-hi les modificacions necessàries que han de conduir-lo cap a un major benestar, cap a l'anhelada justícia (.....).

"Pretendre, per altra part, donar consistència a una actuació d'esquerra sense tenir en compte la constitució present de la col·lectivitat humana, és enganyar al poble. La societat té dos elements constitutius: les classes burgeses i les classes populars; volguer fer una esquerra sense acceptar per endavant aquesta classificació única, és caure en el defecte

te de crear una esquerra que sols es diferencia de la dreta, pel nom i per quatre lirismes vermells tan ridícols com passats de moda. La forma republicana considerada en abstracte, és tan negativa com la forma monàrquica; per a que la República siga una efectivitat que determini un benestar al poble, ha de tenir per base el problema social; una República que no sàpiga resoldre, si és que ja no va en camí de la solució, les qüestions socials; que no accepti integralment les aspiracions socialistes imprescindibles, avui, a tot partit esquerrista, és una República burgesa, negativa, que d'esquerra només en tindrà el nom, però jamais aquella efectivitat que és la característica dels agrupament esquerrans de la moderna política.

"És potser, en aquest punt on rau el fracàs de les esquerres. Es concep-túa una esquerra anticlerical, amb certes llibertats polítiques i socials, que de fet no solucionen tota aquella sèrie de problemes que sols poden resoldre les esquerres. Hi ha gent que per tradició són esquerranes, integren sempre partits d'esquerra en els que hi voldrien veure predominar la denominació de classe mitja; és aquest el tipus predominant de l'home republicà a Catalunya, que no té res d'avangat, que és absolutament de dreta, a pesar de les protestes de lliberal, d'home influït per les corrents modernes. I quantes contradiccions hem vist en homes pertanyents al nacionalisme republicà i al nacionalisme socialista de Catalunya!

"Les esquerres moderades que són sinó filloles de la dreta, és a dir, dretes vergonyants? Si precisament el fracàs de les esquerres a Catalunya no ha tingut altra causa que la manca de consistència en les llurs ideologies, ja que no actuaven com a esquerres, sinó com a dretes disfregades amb ropatge vermell. S'han volgut aprofitar desferres històriques molt respectables per l'edat, però que són un lastre tan feixuc com inadaptable als corrents de la política moderna; i, en el cas particular del nacionalisme republicà, han sigut un mitjà excel·lent per al seu fracàs ja que al concebre l'Estat-República no pensaven amb Catalunya.

"Això és conseqüència lògica del equivocat concepte que de la política es té; tot el que no sigui sinceritat, noblesa, austeritat, és política degenerada. (...) l'home d'esquerra que es deixa temptar per l'egoisme, sacrifica les seves conviccions (...). I és això, passa aquest fet, per la manca de consistència ideològica suara retreta, que fa que l'home que's troba en aquest cas, al veure debilitar-se, per les causes que si-

en, les esquerres, no té la virtut de conservar la puresa dels seus principis sinó que, per contradictori que sia, ofereix els seus serveis al primer que passa i que millor ho paga.

"Es possible fer una esquerra pura i essencialment nacionalista, però veritablement escuerrana a Catalunya?"

"Si els anhels de justícia, que són la característica dels homes imbuits per les corrents modernes, saben juntar-se, el desitjat nucli escuerrà - del nacionalisme de Catalunya serà creat. Hi ha una grossa ansia i unitat de punts de convergència entre uns homes que, de sempre, vénen fent els possibles per a que l'esperit lliberal del nostre poble no sia ofegat per l'acció avassalladora de la Lliga, mal denominada dreta catalana. Però aqueixes ansies que amb un xic de bona voluntat poden convertir-se en una esplendorosa realitat; aquests desitjos que són l'expressió de l'existència d'un contingut espiritual normalíssim que és impulsat per la visió diàfana de la situació present de la humanitat i de les rutes que aquesta, continuant el procés biològic, anirà seguint, porten el convenciment de que sols és possible l'existència d'una esquerra revolucionària, complexivament considerada.

"Les esquerres que, fins avui, han volgut dirigir a l'opinió lliberal de Catalunya, no han aportat la més petita renovació al contingut ideològic del nostre poble. Hi ha hagut, a més, manca de personalitat a les nostres esquerres; han sigut esquerres que han marxat a remolc de les esquerres espanyoles, i que el fracàs formidable de aquestes, ha seguit el fracàs d'aquelles. Han sigut esquerres de Catalunya amb premsa castellana i amb propagandes 'provincianes', i amb homes d'una tan feble consistència política, que al menor incident, al més petit fracàs del partit, han anat a engroixir les fileres dels partits monàrquics de l'Estat espanyol. (...)"

F. Rosell, soci del CACCI.

("El Poble Català", 24 d'agost de 1916)

ELS JORNALS I LES SUBSISTENCIES

"Heu's-aquí un tema interessantíssim, que tenem no tractar prou bé. No sobren materials i ens manca molt de temps per a estudiar i exposar ben encertadament i amb els detalls necessaris ço que és podria i deuria - dir sobre'ls jornals i les subsistencies, especialment fent comparacions entre l'ahir i l'avui. Procurarem fer tot el que's pugui, demanant, per endavant, que'ls llegidors ens perdonin si la nostra tasca no'ls - plau prou.

"Hem dit que no sobren materials, o sigui estadístiques, i això es veritat, més que més per què les que havem pogut veure tenen errors grandíssims. Caldria fer un treball pacient de mesos i potser d'anys, per a refer en els seus justos mitjos l'història dels salaris de la nostra classe obrera. I caldria fer-lo, arrencant al menys de mitjans de la centúria darrera. Aleshores es veuria clarament que la situació de l'obrer - ha empitjorat en lloc de millorar en quan als jornals, comparats amb - els preus de les subsistencies.

"Es un fet innegable que arreu d'Europa creix el malestar a conseqüència de la puja dels queviures, però en cap dels pobles civilitzats pren el problema una tant forta virulència com a l'Estat espanyol. La vida, ja que no cara, es fa quasi impossible, sobre tot en els països que formen part d'Estats com l'espanyol, que tenen el règim monetari a plata. Des de 1893, però particularment de 1908 cap aquí, els preus dels articles agrícoles i en general tots els de menjar, s'han encarit sense parar. Però mentre arreu d'Europa els salaris són més alts i han anat pujant proporcionalment, aquí han restat estacionats en sa major part. - Ademés, el perfeccionament de l'agricultura ha pogut, en alguns llocs, atenuar la desproporció entre l'una cosa i l'altra. Per exemple: abans de la guerra, a París es menjava més barato que a Barcelona. I qui diu a París podria dir altres grans poblacions europees.

"Sense anar tan lluny i no més arribant-nos a 1860, ens trobem que'ls - jornals que regien en alguns pobles o Estats, eren així:

OFICIS	<u>Espanya</u>	<u>Alemanya</u>	<u>Anglaterra</u>	<u>N. Amèrica</u>
	Pessetes	Pessetes	Pessetes	Pessetes
Pagesos . .	1'50 a 2	1'50 a 2	4 a 7'50	10 a 12'50

Minaires....	2'50 a 4	8 a 12'50	12'50 a 17'50	17 a 20
Metalúrgics.	3 a 5	2'50 a 7'50	6'50 a 7'50	12'50 a 17
Teixidors...	2'50 a 4'50	1'50 a 4	5 a 10	7'50 a 10
Paletes	2 a 3'50	2'50 a 5	6'50 a 7	25 a -
Fusters.....	2'50 a 3'50	2'50 a 5	6'50 a 7'50	20 a 25
Forners de coure pa....	2'50 a 3	2'50 a 3	3'50 a 4	10 a 12'25

"La desproporció entre Espanya i Anglaterra és, com pot veure's, molt apreciable; ho és més amb Nord-Amèrica. Entre Alemanya i Espanya no ho és gaire, però mentre a Germania l'augment ha sigut molt pronunciat, arreu d'Espanya i Catalunya no ho ha estat tant de bon troç. No cal pas fer notar la diferència amb Nord-Amèrica. I aquesta desproporció ens du a dir algunes paraules sobre salaris crescuts. Potser una de les causes que motivaren l'augment dels jornals a Nord-Amèrica sigué la guerra de vint anys i la depreciació que sofriren els bitllets i la moneda de plata, el qual obligà als industrials a donar salaris més crescuts per a fer possible la vida als obrers. Més al retornar la normalitat volgueren els patrons tornar les coses a l'estat d'abans, al que se resistiren, amb èxit, els treballadors. Els productors patrons cregueren que allò era la seva ruïna; més molt aviat caigueren del seu error, i diríem que una de les causes de la prosperitat dels Estats Units d'Amèrica del Nord se deu als jornals crescuts, que presuposen una major rotació de capital en el consum. No sé qui ha dit que la misèria només engendra misèria, més crec que això és un gran axioma.

"Es un fet indiscutible que els jornals dels nostres obrers són inferiors als de la majoria dels països civilitzats. Si en 1880 estaven alguns al nivell dels alemanys, ara estan molt per dessota, encara que alguns hagin tingut alguna pujada.

"Més hi ha altres causes que contribueixen a fer molt una altra situació de l'obrer nostre i l'anglès, l'alemany, el francès, el nord-americà, el suïç, etc. El cooperativisme, en ses múltiples formes i aspectes, ha fet un bé immens als obrers que l'han vist implantat abundantment en els respectius països. Des de que Robert Owen, en el primer terç del segle passat, va conrear la cooperació com a mitjà de transformació social i els vintivuit teixidors de Rochdale obriren la seva modesta cooperativa, no han transcorregut més que 68 anys, i ja Anglaterra té 1,581

cooperatives amb 2.305,548 associats. En 48 anys, és a dir, de 1862 a 1909, ambdós inclusivament, vengueren les cooperatives angleses per valor de 6,723.500,475 pessetes, i tingueren beneficis per valor de ----- - 4,944.417,475 pessetes. Amb tals beneficis s'han pogut fundar i sostenir cinquanta periòdics que vigilen sempre pel consumidor. El gran nombre de cooperatives han sigut el control dels preus de les subsistències, i els guanys han anat a parar a poder dels consumidors, ja en forma de beneficis col·lectius, ja directament en repartiments de mestrals o anuals.

"Al nostre obrer, per a mancar-li quasi tot, li mancava aquesta eina de treball, lliberació i control del cooperativisme, però ara està ja definitivament encarrilat en aquest sentit. Certament la cooperació no és cosa d'avui a Barcelona, tota vegada que ja cap al 1882 sabem d'alguna cooperativa, però no havia mai tingut el valor definitiu que té avui. - Hi ha actualment, a la nostra ciutat, 54 cooperatives, unes de consum - (les més), altres de consum i producció i algunes de producció solament. La barriada que'n té més és Sant Martí-Foble Nou, amb 16; i la que - menys, Sant Andreu, amb dues. Amb tot, encara que el nombre de cooperatives no és petit, el nombre de cooperatistes no és molt gran.

"Tenim, doncs, que el nostre obrer cobra jornals més baixos que els de la majoria dels països civilitzats i que per moltes raons no solament - han augmentat com arreu les subsistències, sinó que l'augment ha sigut més pronunciat, conseqüència de l'endarreriment agrícola d'Iberia, de - l'impost de consums i del sistema o règim monetari plata.

"La minva de salaris - Salaris augmentats

"Dues són les indústries que han ocupat fins avui major nombre d'obrers a Barcelona: la textil i la de pintats. I les dues, ho diem sense cap vacil·lació, han vist minvar els guanys. No vint, sinó vinticinc anys - endarrera, un bon urdidor o urdidora guanyava, com a terme mig, de 32 a 35 pessetes; un bon teixidor o teixidora, de 28 a 32. Avui el terme mig més enlairat és: urdidor o urdidora, de 24 a 28 pessetes; teixidora -- (els teixidors els han anat eliminant de tot arreu, puix la dona és més feble i a propòsit per a deixar-se atropellar més fàcilment), de 18 a 23 pessetes, tot semanalment. Un contramestre no guanyava menys de set duros, avui són molts que no més en guanyen cinc.

"Fa uns vint anys que 'ls pintadors de màquina cobraven vuit, deu i dot-

ze duros setmanals. Avui són comptats els que guanyen vuit duros i molts que'n guanyen cinc i mig i sis.

"Una cosa semblant ha succeït amb els filats, una de les branques de l'indústria tèxtil: els filadors no guanyen el que guanyaven dos decenni passats.

"I sumeu, si us sembla, i veureu que els obrers d'aquestes indústries són a Barcelona molts milers, molts, 50 o 60,000, sense exagerar.

"Al costat d'aquests hi ha els que han tingut augments en el jornal. Però ja veureu els augments. En molts oficis no passen d'una pesseta per dia de treball, i en alguns no hi arriben de bon troç. En canvi, resta com una vergonya, com un Inri clavat al front de la societat burgesa, la minva de salaris en els oficis o indústries de que parlàvem, i resta, ademés, el que no té un nom apropiat per a donar-li. L'explotació de la dona, duta ja al carrer grau per la competència ruïnosa i sense entranyes que se li fa des de les comunitats i asils religiosos.

"Una cusidora de roba blanca, una brodadora, se defensava no fa molts anys sòus de 2'50 i 3 pessetes. Avui ha d'estar tot el dia damunt la màquina o el teler per arribar a 1 o 1'50 pessetes diàries.

"Els salaris en 1895 i 1915"

"Com a terme mig, hem pres el de vint anys per a fer aquest estat comparatiu de jornals, perquè d'allí comença ja l'encariment de les subsistències. No podrà ésser tot l'extens que nosaltres voldríem aquest estat, per la manca de temps i materials de que parlàvem. Procurarem, amb tot, que sigui el més perfecte i extens possible, inquibint-hi el major nombre d'indústries i oficis.

"Volem dir, abans, que procurarem donar la nota justa, per tal que ningú pugui titllar-nos de parcials, pecat en el qual no voldríem caure mai, amb tot i el nostre gran amor als que treballen. Segons les nostres investigacions, els jornals en 1895 i 1915 eren, poc més o menys, tal com detallem en el gràfic de la plana següent.

"Setze són els oficis i indústries que resten anotades, i dels setze, només 4 han tingut un augment de sòu que pugui considerar-se una mica important; en alguns l'augment és insignificant; en altres està si fa o no fa al mateix nivell i en alguns, quasi la meitat, ha baixat en lloc de pujar. Per quines causes, tot això? No ho sabem, ni ho volem

saber. El fet és aquest i la veritat descarnada dels números diu més - que totes les argumentacions i sofismes que'ns puguin oposar.

Oficis o Industries	1895 terme mig	1915 terme mig	Diferencia
	Fts.	Pts.	Pts.
Paletes, jornal per dia de treball	4'25	5'-	0'75 +
Fusters, jornal diari....	4'-	4'75	0'75 +
Boters, setmana.....	30'-	30'-	0'00 =
Cerrallers (forjadors), jornal diari.....	9'-	6'-	3' -
Cerrallers (mecànics) jornal diari.....	6'-	4'50	1'50 -
Fundidors en ferro, jornal diari.....	5'-	4'50	0'50 -
Fundidors en bronzo, jornal diari.....	4'75	4'75	0'00 =
Lampistes, jornal diari..	5'-	4'50	0'50 -
Teixits (contramestres), setmana.....	33'-	30'-	3' -
Teixits (urdid. i teixid.)	26'-	22'-	4' -
Estampats (pintadors a màquina), setmana.....	50'-	35'-	15, -
Estampats (demés obrers) setmana.....	22'-	24'-	2' +
Aprestadors-cilindrires.	24'-	26'-	2' +
Filats (filadors), setmana.....	30'-	28'-	2' -
Filats (cardes, batans, metxeres, manuals).....	22'-	20'-	2' -
Pellaires, setmana.....	21'-	25'-	4' +
Carreters, jornal per dia de treball.....	3'50	4'20	0'70 +
Pintors decoradors, jornal diari.....	4'25	4'75	0'50 +
Peons de brigades, jornal per dia de treball.....	2'25	2'75	0'50 +

Pagesos jornalers, jornal
per dia de treball.....

2'75

3'25

0'50 +

508

"Es segur, i també ho sabem, que altres oficis guanyin avui jornals i setmanals majors que no guanyaven en 1895. No ho neguem, però si que s'ha de fer constar que els augments no són superiors als dels oficis que van en l'estat que precedeix. Però també podem assegurar que hi ha alguns altres oficis o treballs que'l preu de la mà d'obra en lloc de pujar ha baixat. Citàvem en altre lloc, com exemple, a les cusidores de roba blanca i brodadores. Podeu estar segurs que no són elles soles i que entre els centenars d'ocupacions que la vida moderna aplega en les grans ciutats trobaríem més d'una dotzena d'oficis o indústries que no guanyaven en aquella data.

"Les subsistències en 1895 i en 1915

"S'ha dit repetidament que els preus dels queviures han pujat desmesuradament. Els números que precedeixen a aquestes línies ens ho diuen. -- Tant els que's refereixen a 1895, com els de 1915, són de preus que regien als mercats de la nostra ciutat. Una aclaració preventiva: en 1914, abans de la guerra, els preus eren, si fa o no fa, els mateixos d'avui.

"Els preus de les subsistències, comparats els anys 1895 i 1915, són producte de dades oficials, però respecte'ls de 1915 hem tingut la precaució de comprovar-los i no hi ha cap mena d'exageració. Si de cas hi és, serà tan petita que ha escapat a la nostra mirada. Com els llegidors podran veure, de 29 articles que anotem, els de consum més corrent entre la classe treballadora i mitjana, només un ha minvat de preu, els sigrons; un és conserva igual, les mongetes; però tots els restants han sofert pujades que oscil·len entre el 8 i elll0 per cent. El peix fresc, sobre tot, ha sofert una pujada grossíssima: classes que abans es venien a cap preu, com el barat, la sardina i el pop, avui, hi ha dies, ara, que en els mercats s'arriben a pagar a preu de carn. El mateix ha devingut amb el menudall. Articles que anys endarrera gairebé comprava ningú, avui se vénen a preus inverossímils.

"I per aquest ordre tot el demés. Aquelles coses que més consum l'obrer, totes o quasi totes han tingut un fort augment, amb tot i algunes desgravacions que no més han servit per a que uns quants agiotistes vegessin créixer els seus negocis i guanys.

Articles	1895	1915	Diferencia
	Pts.	Pts.	Pts.
Una gallina.....	6'-	7'25	1'25 +
Un pollastre.....	4'-	5'50	1'50 +
Un colomí.....	1'25	1'50	0'25 +
Un kilo de carn de bou.....	1'80	2'75	0'95 +
' ' ' ' moltó	2'-	3'-	1'- +
' ' ' cansalada	2'25	2'50	0'25 +
Una dotzena d'ous	1'40	1'80	0'40 +
Un kilo de bacallà sec	1'-	1'50	0'50 +
' ' ' sardina fresca	0'50	1'10	0'60 +
' ' ' pops	0'55	1'15	0'65 +
' ' ' burrus	0'75	1'75	1'- +
' ' ' boga	0'50	1'25	0'75 +
' ' ' barats	0'60	1'50	0'90 +
Un cervell de moltó	0'20	0'50	0'30 +
Una llengua de '	0'15	0'35	0'20 +
Un kilo de fetge de porc	1'-	2'-	1'- +
' ' ' ronyó '	1'10	2'50	1'40 +
' ' llard-blanc	2'-	2'50	0'50 +
' ' llard de la caldera ...	1'60	2'-	0'40 +
Un litre d'oli 2. ^a	1'25	1'60	0'35 +
Un kilo d'arròs	0'60	0'95	0'35 +
' ' de patates	0'15	0'25	0'10 +
' ' ' sigrons secs	1'25	1'05	0'20 =
' ' ' mongetes seques	0'60	0'75	0'15 +
' ' ' pastes per a sopa...	1'-	1'-	0'00 -
' ' ' pa de 1. ^a	0'38	0'50	0'12 +
' ' ' ' 2. ^a	0'32	0'43	0'11 +
Una arroba de carbó vegetal ...	1'60	1'90	0'30 +
Un kilo de sabó	0'85	1'-	0'15 +

"Desnivell manifest entre els guanys, els preus dels queviures i els lloquers

"Heu vist que ço que en aquestes columnes s'havia dit és una gran veritat, una veritat indiscutible: que hi ha un desnivell horrible entre la puja que han fet els queviures i la que han fet alguns salaris. En les subsistències l'augment va de un VUIT PER CENT A UN CENT DEU PER CENT i

en canvi en els salaris va de un NOU PER CENT A UN DOTZE O TRETZE PER CENT. Però compteu, ademés, que hi ha salaris que estan estacionats, que altres han baixat i que'ls lloguers de les cases han augmentat per la seva part. És dir, per un costat les exigencies del viure creixen desmesuradament i per l'altre els guanys són quasi iguals als de 20 i 25 anys endarrera, quan no són més baixos.

"Per altra, part a Barcelona, com podeu veure, encara és possible que hi hagi homes qual treball de 9, 10 i 11 hores sigui recompensat amb 2'75 pessetes i 2'50, com els peons de brigades.

"En una paraula. El presupost del nostre obrer és completament impossible. Perquè no n'hi ha prou amb que molts dels salaris siguin sòus de fam, sinó que heveu de pensar que, peons de brigades, paletes, carreters, pagesos-jornalers i alguns altres, qual treball se realitza moltes vegades a l'aire lliure, no poden guanyar el seu jornal per causa del mal temps molts dies de l'any, el qual vol dir que'ls seus guanys efectius són més petits del que a primera vista sembla.

"I no volem dir més. Els materials aportats a aquest número extraordinari de LA NACIÓ ens donaràn amplíssima materia per anar parlant de la vida de l'obrer amb veritable coneixement de causa i sense que ningú pugui dir-nos que nosaltres i ells no tenim raó.

"Pere de Prades."

("La Nació", 2 d'octubre de 1916, p. 9 i 10)

LA MANCOMUNITAT I L'ENSENYAMENT MERCANTIL

"En una de les últimes sessions celebrades pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya s'aprovaren unes bases per a la creació d'Escoles de Comerç en aquelles poblacions de Catalunya on es cregui oportú fer-ho.

"Hem de veure amb satisfacció que la acció cultural de la Mancomunitat vulgui estendre's a l'ensenyament mercantil.

"De tots els ensenyaments tècnics, el comercial és, potser, l'únic que, de moment, pot emprendre la Mancomunitat, amb grans esperances que l'èxit coroni el seu esforç. En efecte; en tots els altres estudis especials (arquitectes, enginyers, nàutica, etc.) la llei exigeix el requisit previ del títol per a l'exercici de la professió, i aquest títol solament pot obtenir-se en les escoles especials sostingudes per l'Estat.

"No passa el mateix en els estudis de comerç; la protecció oficial que l'Estat dispensa als alumnes sortits de les seves escoles, és migrada en extrem; solament tenen dret a ingressar en determinats empleus burocràtics, i encara, la major part de vegades, en concurrència amb joves procedents d'altres carreres. Per altra part, no hi ha enlloc, ni hi haurà mai, cap llei que obligui posseir un títol acadèmic per a dedicar-se a l'exercici del comerç en qualsevol de les seves manifestacions.

"L'ensenyament comercial és, doncs, completament obert a la iniciativa particular i així s'explica el gran nombre d'institucions privades que a aquesta classe d'instrucció es dediquen, però cap d'elles, per motius que no són del cas ara discutir, representa una valor important dintre de la educació mercantil del nostre poble. L'únic organisme capaç d'emprendre seriosament aquesta tasca amb caràcter general a Catalunya, és la Mancomunitat Catalana.

"Potser es dirà que, per molt que es demani, l'Estat no reconeixerà mai oficialitat als certificats d'estudis que les Escoles de la Mancomunitat expedeixin. Aquesta oficialitat no es necessita per a res; la missió d'una Escola de Comerç no és la de formar aspirants a empleats burocràtics, sinó homes de negocis, de extensos coneixements mercantils i que estiguin lliures de rutines i prejudicis. Quan un jove es presenta a una casa de comerç, no se li pregunta quin títol té, sinó què és lo que sab. En això deu consistir la virtualitat dels títols d'una Escola de Comerç;

que la possessió del seu certificat d'estudis es consideri com a sinònim de saber.

"De la forma amb que ve redactat l'acord que comentem, sembla despendre's que l'establiment de les Escoles de Comerç, és el primer pas per a la fundació de la Universitat Comercial de Barcelona. Si la Mancomunitat conseguís això, s'hauria donat un gran avanç en la cultura mercantil de la nostra terra i s'ompliria una necessitat fa temps sentida.

"Catalunya, i especialment Barcelona, per la seva activitat mercantil, necessita una Universitat Comercial que tingui per objecte, no solament donar una instrucció superior als seus alumnes, sinó fer sentir la seva influència en els costums mercantils del nostre poble. Una veritable Universitat (sigui o no comercial) no té d'ésser mai un claustre on tots els que componen la comunitat es considerin super-homes i hi vulguin ésser priors, sinó que té d'irradiar la llum i la cultura al seu entorn.

"No és ara la oportunitat de discutir plans d'estudis, ni detalls de les futures institucions d'ensenyament mercantil. Sols ens cal concretar-nos a fer constar el fet de que la seva creació sigui propera i a comentar-ho amb satisfacció.

"Una cosa és, no obstant, indubtable, segons el nostre concepte: els ensenyaments caldrà donar-los en català. Les Escoles projectades i la futura Universitat Comercial que pugui fundar-se en son dia, tenen d'ésser essencialment, fortament catalanes, per a poder tenir una existència real i ferma.

"A aquells qui temin que d'aquesta manera, deixaran de concórrer a les Escoles els alumnes no catalans, se'ls pot contestar lo que amb frase feliç deia un amic nostre: que les Escoles de Comerç i la Universitat Comercial no tenen d'ésser fundades com centres d'atracció de forasters. Si l'ensenyament és excel·lent, el prestigi de l'Escola s'escamparà arreu i els alumnes forasters acudirán a ella, sense preocupar-se de l'idioma amb que la instrucció sigui donada.

"El fet de que la iniciativa hagi sortit de la Mancomunitat Catalana és una ferma garantia de que els nostres desigs tindran completa satisfacció.

"Narcís Torn."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", i de gener de 1917, p. 49-51)

FORMES JURÍDIQUES DE PARTICIPACIÓ DELS DEPENDENTS EN ELS BENEFICIS

"Conferència donada el dia 2 de Desembre prop-passat per don Lluís Mas--sot i Balaguer, advocat, director del Consultori Jurídic del Centre.

"En la societat primitiva, tots els individus d'una família treballaven per a subvenir les necessitats de la mateixa i la única remuneració del treball de cada un, era la satisfacció de les seves necessitats amb els productes el.laborats en comú.

"A l'augmentar aquestes necessitats, vingué la divisió del treball, i -- l'home es veié obligat a oferir a altres la seva activitat, mitjançant - una remuneració que rebé el nom de salari.

"El salari, tal com s'entén usualment, és una forma imperfecta i gens - equitativa, de remuneració de treball, doncs dels dos factors, capital i treball, que junt amb els agents naturals, intervenen en el fenòmen eco--nòmic de la producció, s'assigna al treball una part molt petita de la - valor del producte el.laborat.

"Les idees modernes han posat de relleu aquesta manifesta injustícia i - d'aquí les diferents combinacions que s'han proposat per a establir - l'armònica proporció que deu haver-hi entre la remuneració que reb el ca--pital i la que obté el treball, basades totes elles en donar al treball una participació en els beneficis que s'obtinguin.

"Tres són aquestes formes:

"1.er Primes.

"2.^{on} Participació de beneficis propiament dita.

"3.er Accions de treball.

"I. La prima deu considerar-se com un apèndix al salari ordinari, per a premiar la suma major de treball a la suma major d'utilitat. Poden insti--tuir-se les primes amb el propòsit d'estimular les qualitats materials - del dependent o de l'obrer (tant per cent sobre les vendes, sobre els es--talvis de primeres matèries, prima per la millor el.laboració, etc.), o bé les qualitats morals (puntualitat, bona conducta, etc.).

"Aquest procediment tindrà, però, l'inconvenient de presentar una difi--

cil fiscalització de la marxa administrativa del mateix, doncs els obrers o dependents no tenen cap intervenció en l'administració de la casa.

"II. En la participació de beneficis propiament dita, el patró reparteix entre els seus dependents una quantitat, separada del guany general.

"Aquesta participació pot adoptar les tres formes següents: col·lectiva, individual i contractual.

"En la forma col·lectiva, la quantitat que el patró separa del benefici de la casa, per a destinar-lo a la seva dependència, és entregada, no a cada dependent en particular, sinó a institucions de previsió i beneficència, fundades en favor dels dependents o dels obrers (caixes de pensions vitalícies, de segurs en cas de mort o malaltia, etc.)

"La forma individual és anàloga a l'anterior, doncs la única diferència consisteix en que les impositcions en les societats de socors o previsió, es fan a nom de cada dependent beneficiari. Perteneix a aquesta forma el cas en que el patró entregui directament a son dependent la part que li correspon, sense preocupar-se del destí ulterior que aquest pot donar a aquesta suma.

"Les dues formes anteriors, col·lectiva i individual, tenen els mateixos inconvenients; el dependent no pot intervenir en la fixació dels beneficis, i per altra part, el patró no adquireix cap compromís, doncs aquestes formes de participació no consten en cap document.

"La tercera forma, la contractual, és ja més perfecta; el patró reconeix, en el document que serveix de contracte de treball, el dret que tenen els seus obrers i dependents a participar en els beneficis de la casa, sense tenir ells obligació de concórrer a les pèrdues.

"En aquest contracte deu consignar-se clarament ço que deurà entendre's per beneficis i el tant per cent dels quals correspondrà ésser repartit entre la dependència. Respecte a aquest últim punt, en alguns països es fa figurar en la comptabilitat de la casa, un compte que porta el nom de 'capital de treball de la casa' en el que s'hi inscriu la suma que resulti de capitalitzar al 10 per cent els salaris de tots els obrers; a l'arribar el final de l'any s'assigna a aquest compte, els beneficis que proporcionalment li corresponguin.

"Qualsevol que sigui el procediment que s'hagi escollit per a fixar el total a repartir, deu estudiar-se després la forma de fer la distribució;

generalment es pren per base d'aquesta distribució, el salari, la anti--
guitat i la categoria de cada dependent. La forma que s'adopti deurà --
constar en el contracte.

"Respecte a la època que deurà fer-se efectiva la entrega dels beneficis,
hi ha països (Anglaterra i Estats Units) que els obrers i dependents re--
ben al comptat les quantitats que els hi pertocuen, segons el càlcul --
fet; en altres (França) es conserva per l'esdevenidor en qualsevol de --
les formes que la previsió ofereix (pensions, segurs, etc.), i per últim,
beneficis en capital obrint a l'efecte comptes corrents amb interès, des--
tinant aquest capital a constituir rendes vitalícies, a comprar cases --
per als obrers, o bé considerant aquest capital com imposat en la casa
i, per tant, subjecte tant als beneficis com a les pèrdues.

"En la forma contractual, que estudiem, deu fixar-se clarament la inter--
venció dels dependents per a comprovar els resultats obtinguts en la re--
partició efectuada. Amb aquest fi s'acostuma a determinar que una comis--
sió de dependents, elegida per ells mateixos, tindrà la missió de vigi--
lar la forma de repartiment, però mai per a inmiscuir-se en la direcció
de la casa, que solament correspon al patró. En alguns països es substi--
tueix aquesta comissió per un àrbitre nomenat per les dues parts.

"III. Modernament una nova forma de participació en els beneficis, s'ha
introduït, molt més perfecta que les anteriors, però solament aplicable
a les societats anònimes: les accions de treball.

"En aquest cas es considera que el capital de la societat anònima és for--
mat per l'aportació del numerari, representat per les accions ordinàries,
i per l'aportació del treball dels obrers i dependents de tota mena, re--
presentat per unes accions especials nomenades 'de treball'. Aquesta con--
sideració respon, doncs, a la realitat del fet econòmic de la producció.

"En la escriptura de constitució es determina el nombre d'aquestes ac--
cions de treball, que seran considerades com de propietat de tots els --
obrers i dependents que treballin en la societat, un cert número d'anys,
reconequent-se el dret d'aquests obrers a tenir una representació propor--
cional en el consell d'administració.

"Cada any es distribuïran en la forma que es convingui, els beneficis --
corresponents al capital social representat per les accions de treball.

"El capital social representat per aquestes accions de treball, no podrà

distribuir-se entre els obrers sinó en cas de dissolució de la companyia.

"Acabà el senyor Massot la seva conferència, fent notar el considerable atàs que, respecte aquest punt, es troba en les lleis espanyoles; però de la mateixa manera que s'ha reconegut el dret a la vaga, la personalitat de les entitats obreres i altres que abans es consideraven delictes, arribarà a imposar-se la realitat i el dret del dependent i de l'obrer a participar en els beneficis serà legalment reconegut.

"La conferència del senyor Massot, tota plena de doctrina, fou escoltada amb veritable interès.

"B."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de 1917, p. 62-64)

"En el darrer número d'aquest BUTLLETÍ ens ocupàvem, amb elogi, del projecte que tenia la Mancomunitat Catalana d'establir Escoles de Comerç, - en diferents indrets de Catalunya.

"Posteriorment ha arribat a nostres mans el report que el Consell de Pedagogia de la Diputació redactà com a presentació raonada de les bases - que proposava per a la creació de dites Escoles. Hem llegit el report, - amb aquella cura i atenció que es dedica a les coses que ja ens són simpàtiques des del seu començament; emprò aquesta lectura detinguda i atenta ens ha suscitat una pila de dubtes que la llealtat ens obliga a exposar per l'interès que tenim en l'èxit de la obra.

"No apareix ben clar, en efecte, quin sigui el criteri que han seguit - els confeccionadors del plà. Fer tant ens agradaria servir aquest article per a determinar l'esclariment necessari; i fem constar que no tenim la menor intenció d'esmenar la plana. Són algunes senzilles observacions exposades amb tot el nostre respecte.

"Caràcter de les Escoles.- Des del moment que la Mancomunitat es proposa va crear Escoles de Comerç, dos eren els únics camins que, segons la legislació actual, podia seguir per a que el seu esforç tingués eficàcia:

1.er Comprometre's amb l'Estat a consignar cada any en els pressupostos la quantitat que assenyalen les disposicions oficials vigents. En aquest cas l'Estat hauria fundat una Escola de Comerç allà on la Mancomunitat - hagués volgut; aquesta Escola hauria expedit títols oficials, però la - Mancomunitat no hauria tingut cap intervenció en el nomenament dels professors, en el règim pedagògic, en el plan d'estudis, etc.; tot això dependria del Estat.

2.^{on} Crear una Escola de Comerç que depengués única i exclusivament de la Mancomunitat; aquesta nomenaria el professorat, marcaria el plan d'estudis, etc., però, com és natural, la Mancomunitat tota sola o amb l'ajuda d'altres entitats locals (Ajuntaments, etc.) suportaria totes les despeses de l'Escola i, además, els títols que s'expedissin, mai tindrien - el caràcter de reconeguts per l'Estat.

"Quin d'aquests dos camins es segueix en el projecte?

"Es evident que no s'ha adoptat el primer; però, a l'enumerar el report els fets que cal tenir en compte a l'estudiar la instauració d'Escoles de Comerç, es menciona 'el desig legítim de les diferents capitals catalanes, que les futures Escoles de Comerç estiguin en condicions de donar títols oficials que puguin ésser reconeguts per la llei espanyola', i en la primera de les Bases aprovades pel Consell Permanent es diu que 's'establiran en diferents localitats de Catalunya, Escoles de Comerç que, a la vegada que preparin elementalment en l'obtenció dels títols oficials i a la pràctica de la professió mercantil, constitueixin centres d'investigació...'

"La Mancomunitat, doncs, no opta per cap dels dos criteris abans apuntats, sinó per un altre intermig. Funda Escoles que prepararan per a la obtenció de títols oficials (títols que només pot donar l'Estat), però al mateix temps vol que aquestes Escoles siguin centres d'investigació, centres de cultura de valor positiu, i això ens sembla una mica paradoxal.

"Tal com venen així plantejades, les noves Escoles no poden classificar-se d'altra manera que com meres acadèmies preparatòries.

"Si la Mancomunitat vol preparar als seus alumnes per a la obtenció de títols oficials i respondre així 'al desig legítim de les capitals catalanes', a l'acabar cada curs, hauria de portar els deixebles a examinar-se en una escola oficial o bé demanar a l'Estat que autoritzi a una comissió de catedràtics oficials per a que vagin a fer els exàmens a l'Escola de la Mancomunitat. I això representa una humiliació de l'Escola catalana envers l'Escola oficial.

"Es dirà, potser, que ço que podria fer la Mancomunitat és donar les ensenyances seguint el plàn oficial, però deixant en llibertat als seus alumnes de que, particularment i pel seu propi compte, es presentessin a examen en una Escola oficial. Aquest procediment, que no treuria a l'Escola el caràcter que hem dit d'acadèmia preparatòria, no és gaire comprensible i donaria lloc a que els alumnes a que es refereix el report, es veïessin abandonats per l'Escola en el precís moment d'anar a obtenir un títol oficial.

"Ara bé; supeditats, d'aquesta o d'aquella manera, a l'ensenyament oficial, els professors de les noves Escoles no tindrien personalitat pròpia; haurien d'explicar seguint els programes i els textos de l'Escola oficial, acomodant-se als procediments pedagògics (rutinaris tal volta) i als

gustos i genialitats dels catedràtics oficials. El professor, abans de començar a explicar la seva assignatura, s'hauria d'enterar de guines - lligons acostuma a preguntar el catedràtic en l'acte de l'exàmen i fer-les apendre bé als seus alumnes. Si un dia el ministre cregués oportú canviar el plà d'estudi (cosa freqüent a Espanya), l'Escola es veuria obligada també a fer-ho. I encara podria succeir el cas molt possible, i fins probable, de que certs catedràtics poc afectes a la terra, es recordessin de la filiació genuina catalana de la nova institució, i es complaves sin abusant del seu poder des del tribunal d'exàmens, a costa dels examinats i de la vida mateixa de les escoles de la Mancomunitat.

"Creure que una Escola així pot arribar a ser 'un centre d'investigació i especialització en l'estudi de les ciències comercials', és un xic difícil d'imaginar-ho.

"Però, quin inconvenient -ens demanem nosaltres- hi havia en que la Mancomunitat fondés Escoles absolutament independents de l'Estat?

"Dèiem en el nostre article anterior que 'la oficialitat dels títols no es necessita per res', 'no hi ha, ni hi haurà mai, cap llei que obligui a posseir un títol acadèmic per a dedicar-se a l'exercici del comerç en qualsevol de les seves manifestacions'. Afegirem avui que, precisament - el jovent de nostra terra no es distingeix pas, per fortuna, pel seu -- amor als empleus burocràtics centralistes (única cosa per a que serveixen els títols oficials), sinó que dedica les seves activitats a la vida del comerç i de la indústria, cosa per a la qual són precisos no títols, sinó coneixements.

"Si algunes capitals catalanes expressaren el seu desig de que les noves Escoles donguessin títols oficials, calia, sens dubte, desfer la equivocació en que estaven i emprendre resoludament la creació d'Escoles de Comerç on es dongués un ensenyament veritat i genuinament català. Precisament la Diputació i la Mancomunitat sostenen un gran nombre d'institucions de cultura d'una actuació real i positiva (Escoles d'Agricultura, - Funcionaris, del Treball, de Teneria, de Directors d'Indústries Químiques, etc.), els títols de les quals no són pas reconeguts per la llei - espanyola i la valor dels quals sols radica en el prestigi i serietat - del centre que l'expedeix.

"Matèries a ensenyar. - En la segona Base s'estableix que el programa mínim d'ensenyament serà el plà d'estudi de les Escoles oficials. Fins --

aquí ho trobem encertat perquè el plà oficial resulta força complet.

"Des del moment que es vol seguir el plà oficial i que es vol que els -- alumnes estiguin en condicions d'obtenir el títol oficial, és natural -- que aquest plà sigui en tots els seus detalls.

"El plà oficial, segons el R.D. de 16 d'abril de 1915, és com segueix:

"Període preparatori: dos cursos, formats en total de 12 assignatures -- (entre orals i pràctiques).

"Període elemental (títol de 'Perito mercantil'): dos cursos amb 13 as-- signatures.

"Període mig (títol de 'Professor mercantil'): tres cursos amb 26 assig-- natures.

"Períodes superiors (títol de 'Intendente mercantil'): els períodes són tres, tots ells d'especialització; el comercial, l'actuarial i consular. D'aquests tres, sols els comercial s'estudia a Barcelona i comprèn dos -- cursos amb 10 assignatures.

"Total: nou cursos amb 61 assignatures, de les quals 17 corresponen a -- idiomes.

"En el report del Consell de Pedagogia es diu: 'segons el plà actual ofi-- cial de les Escoles de Comerç, les matèries a ensenyar, en forma d'assig-- natures, són les següents:' i a continuació s'enumeren 14 epígrafes --- (dels quals 4 corresponen a idiomes) que comprenen, acoblades, les 61 -- assignatures abans esmentades; és a dir, les dels tres primers períodes, més les de la especialització comercial del període superior.

"El llegidor poc enterat pot creure que el plà oficial es compona de 14 assignatures, i no és així. I augmenta la confusió veure que es distri-- bueixen els 14 epígrafes de matèries, per raó d'afinitat, en sis grups, dels quals el primer està constituït per les llengües vives, dient-se a continuació que 'els cinc grups restants poden ésser encomanats, sense -- inconvenient, cada un a un sol professor.'

"Proposar que cinc professors expliquin en tres hores diàries 44 assigna-- tures (hem dit que de les 61 assignatures n'hi ha 17 que corresponen a -- idiomes) ens sembla, senzillament, impossible. I més impossible encara -- preparar als alumnes per a presentar-se a exàmens.

"Sistema pedagògic.- El sistema pedagògic de les noves Escoles consisti--

rà en el principi de que, el professor sigui 'un consultant i un guia - posat durant un nombre d'hores diàries a disposició dels escolars per re- soldre les dificultats de l'estudi que ell va fent i iniciar-los en les pràctiques professionals'. I com exemple, es posa precisament la classe d'oficina mercantil o escriptori simulat.

"El sistema consultiu és en efecte indiscutible per aquelles classes que tenen per objecte treballs de seminari, però la seva aplicació ja no és tan explicable (segons nostra particular opinió) quan es tracta de classes fonamentals: matemàtiques, geografia, gramàtica, etc.

"El Consell diu que aquest sistema ja es practica a l'Amèrica del Nord i en altres Escoles d'Europa. Seria bo que les anomenès, perquè així podríem documentar-nos.

"Per acabar, farem menció d'un altre dubte de surtit al pas. No cal dir que l'ensenyament de les futures Escoles serà donat en lléngua catalana. Però no s'ha pensat el gros obstacle que trobaran els alumnes entrenats a la pràctica escolar en la nostra lléngua, per a traduir al castellà la totalitat de les matèries apreses, a l'ésser davant del tribunal oficial d'exàmens?

"Hem exposat les observacions anteriors guiats per l'afany de que el més gran encert acompanyi tots els esforços que la Mancomunitat faci per a - difundir la instrucció mercantil. Sincerament creiem que els defectes - que assenyallem, dels quals el primer és fonamental, seran salvats quan - la Mancomunitat es disposi a portar a la pràctica el seu plà. La reali- - tat farà veure llavors la raó de lo que diem.

"Després de l'ensenyament primari, el comercial és el que major importàn- cia política ha de tenir per als catalans.

"Si la legió de joves de nostra terra que es dedica al comerç rebés una instrucció mercantil essencialment catalana, la causa de Catalunya avan- çaria en poc temps d'una manera formidable.

"Per això és deure de tot bon català exposar la seva opinió en matèria - de tanta importància i per aquest motiu hem publicat la nostra.

"Narcís Torn."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1917, p. 65-69)

EL VOCABULARI CATALÀ DE LES INDÚSTRIES TEXTILS

"Per fi, després d'una tasca assadollada d'intimes persistències, ha sigut enllestit aquest Vocabulari i al Centre li ha cabut l'honor final de fer-ne ofrena al benemèrit Institut d'Estudis Catalans, el qual l'ha acceptat amb tot entusiasme, per aprofitar-lo en la magna obra del Diccionari Català.

"La tasca ha sigut llarga. No podia ésser d'altra manera, donada la importància de l'assumpte. Arrenca de l'any 1903, quan el 'Centre Popular Catalanista' de Sant Andreu de Palomar celebrà un primer Concurs Lexicogràfic de la Llengua Catalana, en el qual va ésser premiat un humil treball sobres el tema en qüestió, presentat pel firmant d'aquestes ratlles, que, d'aleshores ençà, no ha deixat ja d'ocupar-se en el mateix assumpte.

"Aquell treball inicial comprenia més de 700 mots, amb sa corresponent definició, pertanyents a filatura i tissatge del cotó i de la seda, principalment. Amb ço que es va considerar aprofitable dels altres treballs consemblants presentats al mateix concurs, s'arribà a un conjunt de 900 mots, que són els que figuren en el llibret 'Vocabularis tècnico-industrials' procedents de l'esmentat Concurs, que es publicà en 1910.

"Mentrestant, el 'Centre' havia anat preparant ja un segon concurs, que vingués a ésser continuador del de Sant Andreu, celebrant-se aquest segon concurs a les darreries de 1910. En ell s'hi van presentar pocs treballs sobre teixits. Una volta revisats, va extreure-se'n tot ço que es cregué aprofitable; el contingut del Vocabulari va augmentar-se amb tot ço que es referent a indústries derivades de les de teixits -blanqueig, tint, aprest, estampats, picat de cartrons- que ja s'havia aplegat un xic en ambdos concursos, conseguint-se formar un còs de 1,500 mots.

"Considerant aleshores que pel sistema dels concursos poca cosa més s'obtindria, principalment perquè la gent més entesa de l'ofici no sol prendre part en aitals manifestacions, el Consell Directiu del Centre va aprovar la idea, per a mi manifestada, d'anar a cercar directament la col.laboració d'aquella gent. El Centre va dirigir-se als més renomats professors i catedràtics, a diferents pràctics i industrials, a les Escoles, Corporacions i Entitats relacionades amb les indústries textils, tant de Barcelona com de ciutats d'importància industrial textil (Saba--

dell, Badalona, Vilanova, Terrassa, Manresa i Mataró). Va reunir-se un -
 Còs de col.laboradors compost de 29 persones, que és el que ha dut a cap
 la confecció del Vocabulari suara acabat, estant-hi treballant quatre -
 anys seguits.

"Amb aquests antecedents, és fàcil comprendre el perquè la tasca realitza
 da hagi sigut grossa i positiva. El vocabulari aplegat es comprèn de --
 2,000 mots, la majoria amb multiplicitat de definicions per conceptes di
 ferents. La feina ha consistit en una revisió del primitiu vocabulari, -
 en el sentit de corregir tot ço que s'ha cregut necessari; d'expurgar -
 tot ço que s'ha considerat inútil; d'afegir hi les manques amb que s'ha
 atinat. No cal dir, doncs, que la part primitiva referent a la filatura
 i tissatge del cotó i de la seda, ha quedat molt completada. Després, li
 segueixen, en ordre d'importància, les indústries de la llana, del lli,
 del cànem i del jute. Sobre tot, és notable una bona col.lecció de mots
 típics, referents al treball de la llana, que, per correspondre als ---
 temps en que es feia a mà, avui dia estan en desús i per consegüent a -
 punt de perdre's per sempre més. Sobre el treball consemblant del cotó,
 també se n'han recollit alguns d'igual caràcter. La fabricació de sacs i
 xarxes hi està extensament representada, lo mateix que el picatge de car
 tons jacquard. S'ha donat un gros impuls a l'aplegament del vocabulari -
 propi de les indústries de tints, blanqueig, estampats i acabats de tei
 xits, i finalment, s'ha iniciat la recollida d'una altra sèrie de mots -
 molt interessant, que és la corresponent a la fabricació de randes, pun
 tes, blondes i en general als treballs manuals d'agulla.

"Un altre aspecte de la tasca realitzada és la cura amb que s'han fet -
 les definicions, sobre tot les de certes paraules d'interès primordial,
 agermanant idees de diferents escoles del tot oposades entre sí, i fi
 nalment s'ha fixat la grafia de certes paraules viciades o dubtoses, en
 tre les quals no estarà per demés posar l'exemple d'unes quantes d'ús -
 freqüentíssim, que convé propagar dintre la escriptura tècnica.

"Flanel.la, no 'franela', com en castellà, que no es veu d'on prové. En
 francès, 'flanella' sembla ésser un derivat de 'flan', dolç de color gro
 guenc lletós, semblant al que presentaven les primitives flanel.les fe
 tes de llana gairebé blanca.

"Jute, igual que el francès; no 'iute' com alguns escriuen.

"Llimón, derivat de 'lli'; no 'limón' prè de fonètica castellana.

"Ordir, del llatí 'ordiri'; no 'urdir'.

"Pelfa, de grafia evidentment catalana, que confirmen sos derivats 'pelfò', 'pelfonet', però que tot sovint se confón amb 'felpa', que és com - escriu el castellà, segurament per influencia mal aplicada del català.

"Seti, del llatí 'seta', que vol dir pèl, no 'sati' com encara s'escriu. La etimologia de aquest mot s'explica tenint en compte que els primitius setins varen ésser fets amb ordit de fils de seda, i prou sabuda és la brillantor extraordinària que presenten en aital cas, brillantor pariona a la del pèl de certs animals.

"Per a que tothom pugui aprofitar del contingut d'aquest vocabulari, sembla ésser bastant probable que l'Institut d'Estudis Catalans el publicarà, una volta acabada la darrera correcció que la Secció Filològica hi - està fent. Així sia."

Rafael Pons i Ferreras, professor de Teoria dels Teixits de les Escoles Mercantils Catalanes i president del CADCI.

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1917, p. 68-70)

L'ACCIÓ PRIVADA EN LA VIGORITZACIÓ DE L'ECONOMIA CATALANA

"Extracte de la conferència donada per D. Francesc Cambó el dia 17 de març prop passat.

"Si no existeix una forta acció privada, la llei, per ben dictada que si gui, no té cap eficàcia. Per això és d'una capital importància estudiar totes aquelles qüestions que es refereixen a la vida econòmica catalana, per a determinar la funció que l'acció privada pot desempenyar-hi.

"Durant el transcurs de la present guerra, hem vist fracassar un gran nombre de teories que abans es consideraven incommovibles i en aquest fracàs general, als economistes els hi toca una part, que no es precisament la més petita. Dificil és, doncs, fer profecies.

"No obstant hi ha uns certs principis immutables que estan per damunt de tot aquest desmoronament general.

"Dos efectes evidents de la guerra seran: primer, l'empobriment de l'Estat, durant la guerra, en benefici dels particulars; segon, l'empobriment de l'individu, després de la guerra, en benefici de l'Estat.

"La economia nacional dels països bel.ligerants es caracteritza per una formidable emissió de deute públic. Aquest paper de guerra ve a figurar com a augment de la riquesa nominativa dels particulars, en tal forma, que fins en alguns d'aquests països es noten signes externs de prosperitat, encara que transitòria. Acabada la guerra, l'Estat voldrà rescabellar-se dels danys soferts i establirà grans impostos que reduiran la riquesa nominativa dels particulars a les seves exactes i reals proporcions.

"Ço que interessarà conèixer allavors, serà l'empobriment de la economia nacional de cada país, respecte a les economies nacionals dels altres països.

"Durant la guerra, la major part de països bel.ligerants haurà importat molt més que exportat. Per a restablir l'equilibri haurà de restringir les seves importacions i estimular en gran manera les exportacions, encara que per a obtenir això tinguin d'imposar-se grans privacions.

"Hi ha qui creu que després de la guerra vindrà un període de pau paradí

siaca en tots els ordres, però hi ha motius per a sospitar que la lluita comercial, després de la guerra, adquirirà un caràcter d'inaudita agressivitat.

"Per a poder pendre part ventatjosament en aquesta lluita, és precís ésser fort. Esser fort, en termes comercials, significa poder produir barato i saber vendre; per a obtenir aquest resultat es necessita un excel·lent util·latge industrial i comercial. Aquest util·latge i aquesta preparació depèn, no de lleis, sinó única i exclusivament de la iniciativa particular.

"Si la iniciativa privada catalana no es fa cas de la missió que li correspon, ni de la responsabilitat que adquireix, la nostra decadència serà fatal i segura.

"Cal examinar, doncs, l'estat actual en que es troba l'activitat productora catalana.

"No és aquest lloc a propòsit per a parlar de l'agricultura. Tan sols pot afirmar-se que l'agricultura catalana està més avançada que la indústria i el comerç.

"Els catalans tenim una excel·lent disposició per a la indústria. No obstant, en el moment actual és més patriòtic dir els vicis i defectes que no emprendre la tasca sempre fàcil de cantar un himne a aquesta excel·lent disposició.

"De les tres grans indústries que poden localitzar-se a Catalunya, tèxtil, metal·lúrgica i indústria química, sols la primera ha adquirit una veritable importància; les altres dues, precisament aquelles en que es necessita un gran agrupament de capitals i una excel·lent preparació tècnica, són deficientes.

"I és que la característica de la indústria catalana, inclòs la tèxtil, és la existència de petits capitals que porta com a conseqüència la impossibilitat de competir amb la gran fàbrica estrangera. El caràcter eminentment individualista del català, li fa mirar amb horror la societat anònima.

"Això dona per resultat que la fàbrica catalana tingui una unitat més petita en quant a capital i una unitat també més petita en quant a producció.

"Per altra part, a igualtat de capital, l'industrial català produeix --

menys i més car que l'industrial estranger. Cal examinar a què és degut aquest fenòmen.

"En primer lloc, l'industrial català té un exagerat amor a les parets. - No pot imaginar que la seva fàbrica pugui estar instal·lada en un edifici de lloguer i això el porta a destinar una grossa part del seu capital en la adquisició o construcció de l'edifici fàbrica, en perjudici del capital que deuria dedicar a la producció. Ara bé; no pot considerar-se - exagerada la pretensió d'un industrial de que el seu capital li produeixi un 10 o 15 %, mentres que un propietari pot perfectament conformar-se en obtenir el 5 o 6 %. Resultat d'això és que l'industrial català s'estalvia pagar un lloguer que representa el 5 o 6 % del capital que li costa la fàbrica, i en canvi perd i deixa de guanyar el 10 o 15 % que aquest capital destinat a la producció li donaria. El capital que es destinés a comprar immobles hauria d'ésser aquells sobrants de beneficis que l'industrial destinaria a comprar-se una casa per a ell.

"L'industrial català té, a més, un veritable horror a la pignoració de - marcaderies, considerant que el fer-ho representa un dany al seu crèdit obligant-se així a tenir un gran capital immobilitzat. Per la seva part els Bancs contribueixin a mantenir aquest fals concepte, considerant com a signe de decadència la pignoració i la hipoteca.

"Per últim, quasi sempre, l'industrial ven els seus productes sense -- grans formalitats; una senzilla factura conformada, i de vegades sense - conformar, li és suficient; rars vegades obté del comprador un document de crèdit que podria negociar o descomptar fàcilment.

"Tot això ocasiona que l'industrial no s'especialitzi; que sigui propietari, fabricant i banquer dels seus clients, al mateix temps. El capital inicial deu atendre a aquestes tres especialitats, donant per resultat - que moltes vegades l'industrial es vegi apurat per a pagar sumes relativament petites.

"A complicar aquest estat venen dos factors més. El primer és la insuficient preparació tècnica de l'industrial en perjudici de la qualitat -- dels seus productes. El segon és l'estat anàrquic que caracteritza els - moviments i agitacions de nostres obrers, les associacions dels quals no donen senyals de vida fins a la vigília de la batalla.

"Si la indústria catalana no s'apressa a fer desaparèixer les causes que retarden i impedeixen el seu desenrotlle, si els fabricants continuen -

com ara sense ajudar-se ni sindicarse, la riquesa industrial quedarà re-
trassada respecte la dels altres pobles i amb greu perill de desaparèi-
xer.

"Respecte al comerç, pot assegurar-se que hem decaigut des dels temps de
la Edat mitja. Si com a industrials som els primers a Espanya, no pot -
dir-se el mateix com a comerciants. Els catalans són uns botiguers admi-
rables, però uns mals comerciants.

"A Catalunya es nota l'ausència de grans cases de comerç i la manca d'ho-
mes que siguin grans comerciants. En la major part dels casos l'industri-
al té de posar-se a ésser son propi comerciant, buscant sortida als pro-
ductes que el fabrica.

"En canvi, a l'estranger, les funcions de l'industrial i les del comerci-
ant es troben, gairebé sempre, completament separades. Són les grans --
cases de comerç que es cuiden d'estudiar els gustos i aficions dels cli-
ents i són elles les que instrueixen al fabricant respecte als detalls -
que deuen reunir els objectes manufacturats (dibuixos, forma, envas, --
etc.); moltes vegades la fàbrica no sab a quins clients ven, sinó que és
la gran casa de comerç qui li compra de moment les existències. Mercès a
aquesta compenetració l'industrial pot dedicar tot el seu temps i capi-
tal a la producció, prescindint de sostenir viatjants i fins a vegades -
no tenint magatzem.

"Els comerciants deuen convencers en interès de Catalunya i d'ells matei-
xos que cal organitzar-se fortament per a que nostre comerç exterior --
augmenti en quantitat i en intensitat, no permaneixent mai inactius per-
què s'escaigui un moment de transitoria i no acostumada prosperitat. Mol-
tes han sigut les cases catalanes que davant de la profusió de comandes
que han rebut en aquests darrers temps de França, d'Anglaterra, etc., -
han descuidat el mercat normal que tenien a l'interior o a Amèrica, po-
sant en perill els mercats segurs que ja dominaven per altres molt pro-
blemàtics, o bé d'un caràcter clarament circumstancial.

"Acabà el senyor Cambó, manifestant que era de doldre que no es dediqués
entre nosaltres un major interès a estudiar els aconteixements econòmics
de la post-guerra. A l'estranger (tant en els països bel.ligerants com -
en els neutrals) s'ha publicat una copiosa literatura respecte a aquest
punt. El senyor Cambó feu vots per a que el Centre sigui qui tingui l'ho-
nor de recopilar aquesta bibliografia en profit propi i en el dels homes

estudiosos de nostra terra.

"La conferència, veritable lliçó d'Economia nacional catalana, fou interessantíssima per les qüestions de que tractava i digne del merescut - prestigi i competència del senyor Cambó.

"B."

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 d'abril de 1917, p. 78-81)

CAMPANYA PRO DESCANS DOMINICAL

"Hem de seguir retenint dintre nostre pit anhelant, aquell crit de victòria que retronjarà per l'espai tan bell punt l'haurem assolida per -- complet. Anem triomfant, sí, però poc a poc, parcialment; ara en una -- barriada, mercès a la dil.ligència del seu Tinent d'alcalde, convençut més que no pas d'altres de la justícia que ens assisteix; ara els pa-- trons d'un ram determinat, els moblistes, que han pres la pausable de-- terminació de tancar col.lectivament, confiant que els demás secundaran l'acció llur; després els sastres del districte VIII, que, llevat de -- tres, han acordat ço que els moblistes. És a dir, que aquell ambient -- tan necessari a la nostra tasca, es va formant davant les proporcions -- formidables que adquireix la Campanya.

"Aquesta persistència, aquesta serenitat amb què es va desenrotllant el nostre plan, té desconcertats als amos botiguers. Es belluguen conti-- nuament; fa pocs dies els hem malmès una contra-acció que preparaven a base d'uns nous pactes, més vergonyosos que els actuals, que volen fer prevaldre, però que no ho lograran, car l'Institut de Reformes Socials dictaminà en contra d'ells. Som els amos de la situació estratègica, i, per tant, tot intent d'ofensiva per part d'aquella 'bona gent' ha de -- fracassar com suara ha succeït.

"Però hem de tenir en compte, companys, que fa ja tres mesos que estem clamant d'una manera enèrgica i seriosa, com a homes dignes, i el com-- pliment de la llei de Descans Dominical no té efecte en absolut.

"Aquest poc respecte a ço legislat no és pas nou en nostre malhaurat -- país. Mes, és possible que aquesta força nostra, tota vida, sigui detu-- rada en la seva coratjosa marxa? El temps va escorrent-se i, no obstant, cada dia que passa ens reconforta més i més. Seguim amb la mateixa fer-- mesa dels primers dies i esperant amb l'esperit asserenat, la fi; però no pas la que desitgen alguns patrons al.liats amb el temps i potser -- amb bona part d'autoritats. La fi la imposarem nosaltres, desfent aquest concepte erroni que tenen format del dependent detallista, els seus ex-- plotadors. Ara, amb la Campanya actual, alcançarem per a nostres com-- panys el repòs a què tenen dret el diumenge, per a dedicar-lo a sanear son cos i son esperit. Més endavant, fent reglamentar el seu treball, --

acabarem amb aquest esclavatge a què és sotsmès, que ni temps li lleu - per a emprar-lo en son millorament, malgrat les ànsies de perfecció - que ell sent. En una paraula, taulell i dependent, fins ara considerats monstruosament una sola 'cosa', deixaran de ser-ho, i el dependent passarà a ocupar el lloc d'home lliure que li correspon.

"Per a donar el primer pas, hem apel·lat a tots els procediments legals. Una actuació semblant a la seguida per nosaltres, era desconeguda en - nostra ciutat. Doncs malgrat tot, no hem reeixit encara. Optimistes sempre, continuarem la ruta empresa; però si acostant-nos al cim devé aquella més tortuosa, no vacil·larem en pendre'n una de més dreturera, enc que més perillosa, que hi mení més zviat.

"Entenem que no és hora de fer-ho. La Junta de Reformes Socials ha rebut de les Tinències d'alcaldia una munior de denúncies fetes per nosaltres, la revisió de les quals ja ha començat i bentost va a emetre dictamen. Les penyores que apliquin, han de cuidar de fer-les efectives - les Tinències: aquestes les cobraran íntegres, les rebaixaran o les condonaran. Quant a la primera i segona denúncies, no ens té cas el que facin; però en ésser a la tercera -hi ha una infinitat de comerciants que en tenen deu de seguides-, la llei diu ben clarament que el càstic serà, quan menys, de 250 pessetes. Què es farà llavors? Oh, llavors potser serà arribada l'hora de les resolucions supremes. Botiguers i autoritats, que trin!"

("Acció" del CADCI, juny de 1917, p. 15 i 16)

LA MEVA REELECCIÓ

"Amics i companys: Una vegada més m'heu confiat amb el càrrec de President del nostre benvolgut Gremi; altre cop m'haveu fet digne d'una confiança que dubto si en sóc prou mereixedor, ja que són tan migrades les meves aptituds personals per a representar tan honorós càrrec.

"Mercès a tots... Fóra un desagraït si no ho fes constar així.

"Haveu vençut el meu resolt propòsit que tenia de no estar a la presidència enguany, ja que avui és de necessitat que ho sigués persona de més grans coneixements que els meus...

"Mes, els vostres prec, agermanats amb el meu gran amor que tinc en aquest benemèrit Centre Autonomista, on va néixer aquest ja avui formós Gremi, aquestes ànsies que frueixo de renaixement per la nostra classe, m'han decidit, per un any més, a continuar treballant amb tot el meu entusiasme, que és molt, sense defalliments de cap mena, faci ço que faci.

"Emprò, la meva lealtat, m'obliga a dir-vos públicament, que si la vostra benevolença amb mi fos tan gran que intentéssiu reelegir-me, no ho feu pas, ja que resoltament dic no podria acceptar-ho, ja que a més de raons poderoses i que no és del cas relatar, és convenient, necessari que per aquesta presidència hi posin a aquesta joventut valenta que sotosament avui abunda en nostre Gremi, ja que d'ells n'han de venir orientacions noves, esperits lluitadors...

"Viatjants..., corredors...: per acabar; permeteu-me que vos faci un prec molt amic i molt social: prosseguiu amb fermesa la renovació soferta per la nostra classe; siguem educats i cults a l'ésser de viatge; donem sempre proves de solidaritat i un gran companyerisme entre nosaltres; amb decissió i valentia sapiguem fer-nos respectar nostres drets per aquestes poderoses Companyies ferroviàries i de totes menes, quan tinguem raó i ens vulguin trepitjar; i siguem resolts, units i ben disciplinats quan el Gremi de Viatjants i Corredors mani complimentar un acord... No vos emmiralleu mai amb els enemics, amb els decaiguts, amb els que trobant-ho tot mal fet, són incapaços de fer res. Prosseguiu - avant sempre; pot ésser tard, mes ells vindran amb nosaltres...

"Si ho fem així els resultats seran perfets i esplendorosos per a nosal

tres, i a l'ésser en el viatge serem respectats per tothom, i el Gremi de Viatjants i Corredors, potent, formós, es veurà capaç d'aventurar-se a emprendre amb serietat totes les campanyes justes i honrades...

"Si així ho feu vos restarà reconegut, amb representació del Gremi de Viatjants i Corredors, el vostre President i amic

"Antoni Nadal."

Parlament fet amb motiu de la reelecció de Nadal com a president del Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI.

("Acció", juliol de 1917, p. 12)

LLETRA DEL GREMI DE VIATJANTS I CORREDORS DEL CADCI AL DIARI 'A B C'

"El Gremio de Viajantes y Corredores, anejo al Centro Autonomista de Dependientes, nos ha enviado copia de la carta dirigida al director del diario matritense 'A B C' con motivos de sus injustas campañas contra nuestra región. Dicha carta dice así:

"En Junta ordinaria celebrada hoy acuerda el Gremio de Viajantes y Corredores, compuesto de más de mil socios, viajeros y corredores de comercio, por unanimidad y haciéndose eco de gran número de cartas de compañeros nuestros que viajan por Cataluña y España, hacer constar nuestra más enérgica protesta contra el periódico de su dirección, por la publicación del desdichado artículo, preñado de groserías contra Cataluña y contra nuestra lengua y desdeñosas ironías hacia sus viajeros titulado 'La tragedia del catalán' y el cual firma un tal Julio Camba.

"Este despreciable artículo, como tantos otros publicados en 'A B C', ha despertado unánime y santa indignación en Cataluña, y asco en los viajeros en particular, aludidos directamente por el sujeto firmante del artículo.

"Me place comunicar a usted que, entre otros acuerdos prácticos tomados por esta Junta, hay el de hacer pública nuestra más viva protesta, en todos los diarios de Barcelona y Madrid, para que se sepa en Cataluña y España entera quiénes son los insensatos que van sembrando odios y cuanto justa es nuestra protesta en defensa de nuestra amada Cataluña y su lengua, contra los que tan groseramente la ultrajan.

"No merece, en rigor, dicho artículo, la molestia de una protesta, por cuanto, además de estar acostumbrados los catalanes a leer y oír sandeces y calumnias de gente inculta, que no nos conocen, siquiera no nos causan aquéllas ninguna herida; sólo nos producen una honda repugnancia y desprecio sin límites, al par que tristeza, al ver el afán de cierta Prensa, de ciertas plumas, de distinguirse con medios tan perversos y de tanta vulgaridad.

"Los mismos tópicos de siempre, las frases estereotipadas de la Prensa anticatalana, que salen a relucir de cuando en cuando, pero, no precisamente por su gusto o voluntad espontánea, sino con el fin de lograrse -

las simpatías de su público o el apoyo de un Gobierno o tan solo de un presidente de ministros. Es decir, calumnias con reembolso.

"Los catalanes amamos todos al resto de los españoles y si no otra --- prueba pudiéramos ofrecer, lo sería la entrada continua de hermanos de todas las regiones españolas en esta Cataluña, tan vilipendiada de lejos, pero tan buena cuando en ella se vive.

"Que hable el infinito número de castellanos, de madrileños mismos, que viven entre nosotros; que hablen imparcialmente de Cataluña y que contesten a ese infeliz Julio Camba, quien creerá ¡pobrecito! haber clavado una pica en Flandes y lo que ha clavado es su pluma en el ridículo más grande y su nombre en el total descrédito para quien no lo conocía o le conocía poco. Y con él, el diario 'A B C'."

("El Diluvio", 3 d'agost de 1917)

CONVOCATORIA DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI

"COMPANY!

"Us sabem home que viu -amb més o menys dificultats- el moment actual. Cada dia i a tothora les vostres orelles senten aquest martelleig dels noms pomposos que estan en voga. No hi ha organisme que no es redreci i proclami sos drets. Tothom vol viure la vida digna.

"Doncs bé, que no hi tenim dret -vos i nosaltres- a dir-hi la nostra? - Hem de seguir tolerant que ens considerin pels de l'eterna sofrida classe? No sentiu rojar sempre els darrers?

"No volem provocar un conflicte més; ben al contrari, anem a evitar-lo. Voleu ajudar nos en aquesta empresa? Aleshores no manqueu a una reunió extraordinària que tindrà lloc en nostre estatge el dissabte, dia 17 - del corrent, a les deu en punt de la vetlla.

"No farem sinó dir-vos el que ja estem convençuts és en l'ànim vostre i sol.licitar el vostre apoi. Si us veiem predisposat a secundar-nos, aixecarem coratjosos el braç i baixarem a la palestra segurs del triomf.

"Si contra el que esperem, ens veiéssim sols, retindrem avergonyits nos tres anhels, però ens quedarà la íntima satisfacció d'haver complert el nostre deure, llençant a temps el crit d'alerta.

"Barcelona 3 de novembre de 1917.

"El Secretari Joànn Casas i Figueras

"El President Josep M. Feliu i Codina"

(Full solt)

MANIFEST DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI AL
POBLE DE BARCELONA

"Ha arribat la nostra hora. Ha vibrat magestuosa en el moment solemne - de les grans inquietuts, com fatalment havia d'ocorrer. Romandrem impas- sibles al seu toc? Mai; la nostra resignació té un límit, al qual ja hi som a frec. Amb prou serenor d'esprit hem guaitat l'abim pacrós que s'o- bre als nostres peus, i lliure la pensa, hem deixat que hi aparegués - vertiginosa la visió de nostra vida actual. Hem vist les nostres cons- tants demandes de millorament rebutjades; la befa de que el nostre esta- ment havia sigut objecte mes d'una vegada; nostres llars mancades de - benestar i convertides en veritables nius d'engunies... En fi, ens hem vist tal com són, despullats d'aquesta indumentaria fastuosa amb que - vergonyosos ens amaguem als ulls de tothom.

"I aixís ens presentém davant teu, poble de Barcelona. No pas per a ob- tenir la commiseració. Per a dirte amb el cap ben alt que la nostra clas- se, essencialment obrera, en l'instant de la liquidació de tot lo vell, es redressa i, afirmant la seva personalitat viva i indestructible, com font de joventut eterna i vigorosa que és, proclama son dret a viure una vida digna; dret que per tots els mitjans aném a fer que ens sigui recq- negut.

"Si la nostra potencialitat de productors positius de la riquesa es dis- cutida, sabrém provar-ne la forsa. Lluitar es viure. Sortosament són ja prou compactes nostres rengleres per a afrontar amb fermesa qualsevulga lluita. Mes, als indecisos, els dirém que encara hi ha cabuda per a tots aquells ciutadans que, dignificant-se, vulguin laborar per l'engrandi- ment de la nostra Barcelona, cap i casal de la nació catalana."

("El Diluvio", 22 de novembre de 1917)

RECENSIO DE LA REUNIO DEL 17 DE NOVEMBRE DE 1917 DE LA SECCIO PERMANENT D'ORGANITZACIO I TREBALL

"An aquests moments crítics la nostra Secció ha sentit la necessitat de fugir d'aquesta passivitat a què semblava ésser sotmesa. Vol actuar com entitat netament obrera que és. I a l'empendre aquesta tasca ha començat fent una afirmació de vida per mitjà del manifest, que ha fixat prou fufusament en grans cartells per als carrers de nostra ciutat i escampat en milers d'exemplars entre la dependència barcelonina.

"No era únicament el que mancava fer surar la nostra personalitat en mig de la desfeta general per mitjà d'un document; era indispensable que els fets acompanyessin les paraules. ¿Podíem afrontar el perill? Sincerament, preferirem polsar als nostres companys i en aquest fi vèrem enviar a tots els associats, juntament amb el número anterior d'ACCIO, una convocatòria invitant-los a una reunió per al passat 17 de novembre.

"I amb sorpresa extraordinària vegérem el dia de la celebració d'aquell acte que els socis s'acostaven, a la fi, a la Secció. Aquell retraïment inexplicable envers nosaltres, era plenament desmentit per la concurrència desacostumada que hi havia, puix la gran sala de festes del Centre apareixia omplenada, i al calor de l'entusiasme que allí hi regnava -- s'hi fongué potser per sempre més el glag que ens mantenia inconscientment allunyats uns d'altres.

"Inicià l'acte el Secretari de la Secció, llegint la convocatòria que hem esmentat, i tot seguit En Josep M. Feliu i Codina, President d'aquesta Junta, s'aixecà a parlar.

"Començà fent remarcar les grans fites que ha marcat el Centre en son camí ascensional, que l'ha conduit al nivell envejable on avui es troba, mercès a la continuïtat de la seva obra. Aquesta es podria donar com a perfecte en quasi tots els ordres, menys en un primordial com el que més, el social, que fins ara l'hem tingut bastant oblidat. ¿Què n'és la causa? ¿Qui el culpable? En Feliu posà de manifest el desamor que senten per a nostra volguda Secció d'Organització i Treball la major part de socis del Centre. ¿Isolada com es troba, és llògic que regeixin els

projectes de la mateixa encaminats a la millora de condicions del treball dels dependents? I no és pas que la Secció no se'n hagi preocupat: perdura en el record de molts les sorolloses campanyes que a favor del treball intensiu, tancament a les vuit, augment salaris, descans dominical, etc., que ha promogut i quals resultats, certament, no han respost a les nostres esperances.

"Els presents instants, digué, ens criden a la brega, i an aquesta cal anar-hi preparats. Sense aquesta preparació, la Junta de Govern no voldria assumir la responsabilitat d'una actuació intensa i eficaç com requereixen les circumstàncies. Els nostres Estatuts diuen que la Secció serà integrada per als Gremis. Fem, doncs, que això no sigui lletra morta. Cada soci ha d'ésser afiliat al seu respectiu, i així podrà realitzar-se obra profitosa. Si an aquesta crida la Secció es veu corresposta, acabà dient En Feliu, la primera campanya a emprendre, inajornable, és la d'augment salaris.

"Apaibagats els aplaudiments que es tributaren al parlament presidencial, En Casas i Figueras donà lectura al Manifest que transcribim més amunt, que merequé l'aprovació de tothom, finint l'acte en mig del major entusiasme.

"Aquella unió de companys palesà la seva conformitat a l'exposició del criteri de la Junta, inscribint-se aquella nit mateixa als Gremis corresponents, a quin efecte la Secció havia montat un servei extraordinari d'oficines."

("Acció", desembre de 1917, p. 4 i 5)

ESCRIT DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL DEL CADCI ALS PATRONS, AMB OCASIÓ DE LA CAMPANYA PER L'AUGMENT DE SOUS, EL DESEMBRE DE 1917

"Barcelona desembre 1917.

"Respectable senyor:

"Amb aquella franquesa que ha caracteritzat sempre els nostres actes, - venim avui a trucar a les portes del seu cor segurs de que han d'obrir-se'ns de bat a bat i ser-hi acollits amb la noble hospitalitat que a - vosté el distingeix. Ignorem si en presència de la nostra personalitat -modesta o no- mostrarà l'extranyesa de lo inconegut: més, en obrir nos tres llavis, tenim la plena convicció de que desapareixerà el més lleu recel que vosté pogués sentir, car tot seguit podrà reconèixer en nos- tres veus les de la gent amb qui el lliga una mutua afecció nascuda de la convivència constant que fan amb vosté: els seus dependents.

"Vulgui fer atenció, doncs, al que li diuen ells per boca nostra.

"La commoció que experimenta el món en aquests crítics moments afecta - absolutament a totes les classes socials. L'Estat es mostra impotent - per a posar fora de perill l'existència dels seus ciutadans. Aquests, - davant l'amenaça, supleixen l'economia política, que se sent fracassada, per la individual.

"Qui compta amb reserves, triomfa, malgrat els obstacles. Mes nui, com els dependents, no disposa d'altre mitjà econòmic que el que obté com a premi del seu treball, pot resoldre el grandíols conflicte que s'agegan- ta per instants?

"La inquietut que regna en les nostres cases, potser influeix en que no sabem trobar altra solució que la de presentar-nos davant de vosté, i - amb tots els respectes, demanar-li que el nostre sou sigui millorat en relació amb l'encariment de les necessitats de la vida. Vosté, amb cer- tesa, té constituïda família, i així doncs, ens sentim rellevats d'indi- car-li la proporció d'aquest augment.

"Que sigui just el que la seva consciència li dicti, per a que no tin- quem de deixar abandonats nostres deures de família, sacratíssims com -

els dels demés.

"I ara en pendre comiat de vosté permeti'ns que li diguem que la major part d'obriers, aquells precisament que son dispensats de la presentació que se'ns exigeix als obrers mercantils, gens d'acord amb la nostra manera de viure, fa temps i en més d'una ocasió se'ls ha concedit el que nosaltres avui respectuosament sol·licitem.

"Convençuts de que fent-se càrrec de la justícia que assisteix a nostra petició, accedirà sense nous requeriments al nostre prec, n'hi quedem - profundament reconeguts.

"La Junta de Govern de la Secció Permanent de Organització i Treball"

("El Poble Català", 30 de desembre de 1917)

REGLAMENT DE LA SECCIÓ PERMANENT D'ORGANITZACIÓ I TREBALL

"CAPÍTOL PRIMER

"Objecte

"ARTICLE Ier La Secció Permanent d'Organització i Treball del CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA, ENTITAT OBRE- RA, té per objecte proposar, fomentar i conseguir totes aquelles re- formes que sien millorament i perfecció de les condicions de treball de la classe de la dependència mercantil o industrial, així com in- tervenir en totes aquelles qüestions que, amb referència al seu inte- rès professional, afectin al dependent català.

"Amb aquest objecte, procurarà organitzar degudament a la dependència comercial i industrial, crear i sostenir institucions socials, inter- venir en l'elecció i funcionament de la Junta Local de Reformes So- cials, Tribunals Industrials i demés organismes creats o que es creïn amb el fi d'intervenir en els problemes del treball.

"Igualment, i als objectes d'assegurar la seva eficàcia, farà objecte de la seva preferència, la creació i enfortiment d'una Caixa de Resis- tència, que es formarà de la manera que s'indicarà en el lloc corres- ponent d'aquest Reglament.

"ARTICLE 2.^{on} Per a conseguir els fins mencionats en l'article ante- rior, podrà valdre's de tots els mitjans que cregui convenients, men- tre concordin amb la general actuació del Centre i en res modifiquin o apartin dels seus ideals.

"CAPÍTOL II

"Dels socis

"ART. 3.er Seran socis de la Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, tots els socis actius del Centre que hagin sol·licitat sa inscripció en aquesta Secció Permanent.

"ART. 4.^{rt} Els socis d'aquesta Secció pagaran a la mateixa la quota anyal de divuit pessetes.

"CAPÍTOL III

"Organització.

"ART. 5.^{nt} La Secció serà regida per una Junta de Govern, composta de President, Caixer, Secretari, Vocal-Directiu, Vocal-Secretari, i dels Presidents, amb el caràcter de Vocals nats de la mateixa, de les agrupacions Gremials que, de socis del Centre, puguin crear-se.

"ART. 6.e El President y Vocal-Directiu seran també, per dret propi, Vice-president y Vocal 4.^{rt} respectivament, del Consell Directiu del Centre.

"ART. 7.e La Junta de Govern de la Secció serà elegida pels socis de la mateixa reunits en Junta General, efectuant-se la elecció en votació secreta i separatament per a cada càrrec, prohibint-se en absolut les votacions per aclamació.

"ART. 8.e La Junta es renovarà cada any per meitat, essent per tant la duració dels càrrecs bis-anyal, exceptuant els de President y Vocals-Présidents de Gremis la renovació dels quals deurà fer-se anyalment.

"El primer any seran renovats el Caixer i Vocal-Secretari, i el segon any tots els demés.

"Tots els càrrecs son reelegibles.

"ART. 9.e La Junta de Govern deurà reunir-se ordinàriament dues vegades al mes, en els dies que ella mateixa es senyali al constituir-se, per a enterar-se de la marxa de la Secció, acceptar o desestimar les proposicions presentades, i pendre tots aquells acords que cregui convenientes dintre ses atribucions.

"També deurà reunir-se extraordinàriament, sempre que la convoqui el President, ho demani un dels individus que la componen, o ho demani el Consell Directiu del Centre.

"ART. IO. La convocatòria per a les reunions extraordinàries de la Junta de Govern deurà fer-se per mitjà d'avís individual, indicant els assumptes que deguin tractar-se en la mateixa, i els acords que es prenguin seran vàlids qualsevol que sia el nombre de concurrents.

"ART. II. L'individu de la Junta que deixi d'assistir a quatre sessions ordinàries seguides de la mateixa, s'entendrà que dimiteix el càrrec i serà substituït pel soci de la Secció que, a jutj de la Junta, més convenient sia.

"En igual forma seran cobertes totes les vacants que occorrin per dimissió dels individus, exceptuant-se els càrrecs de President y Vocal-Directiu, que deuran substituir-se en Junta General ordinària de la Secció, convocada a l'efecte, i sia qualsevol el motiu de la vacant.

"CAPÍTOL IV

"Atribucions

"ART. 12. Seran atribucions del President:

"I.- La representació oficial de la Secció.

"II.- Convocar i presidir els actes i sessions que celebri la mateixa.

"III.- Firmar les actes de les sessions, així con els oficis i comunicacions que dirigeixi la Secció.

"IV.- Intervenir amb sa firma en tots els cobraments i pagaments que faci la Secció.

"V.- Donar compte al Consell Directiu del Centre, dels acords presos per la Secció i posar-se d'acord amb ell per a realitzar-los.

"ART. 13. Correspondrà al Caixer, la guarda dels cabals de la Secció; verificar i autoritzar amb sa firma, tots els cobraments i pagaments de la mateixa i dur els llibres necessaris per a la bona marxa de la Secció.

"ART. 14. Correspondrà al Secretari, redactar i firmar les actes de les sessions, els oficis, convocatòries, etc.; portar la correspondència i guardar tots els documents que pel seu interès ho mereixin.

"ART. 15. Correspondrà al Vocal-Directiu, substituir al President en cas de malaltia, ausència temporal o dimissió, i ésser, junt amb el President de la Secció, el protaveu de la mateixa dins el Consell Directiu del Centre.

"ART. 16. Correspondrà al Vocal-Secretari, concòrrer a les sessions i substituir al Secretari en cas d'ausència, malaltia o dimissió.

"ART. 17. Correspondrà als Vocals-Presidents de Gremis, representar en la Junta de Govern al Gremi respectiu i defensar els interessos d'aquest i assistir a les sessions de la Secció.

"CAPÍTOL V

"Juntres Generals

"ART. 18. Cada any, en la primera desena de juny, deurà celebrar-se Junta General ordinària, per a procedir a la lectura i aprovació de l'acta anterior; lectura de la Memòria redactada pel Secretari, detallant els actes duts a cap per la Secció en l'any transcorregut; discussió i aprovació de l'Estat de comptes que deurà presentar el Caixer; discussió i aprovació de les proposicions que presenti la Junta de Govern o els socis hagin fet per escrit i amb quaranta vuit hores d'anticipació, i elecció dels individus que deguin desempeñar els càrrecs qual renovació sia reglamentària.

"ART. 19. Deurà celebrar-se Junta General extraordinària, sempre que ho cregui convenient la Junta de Govern de la Secció o sia demanat per la tercera part de socis d'un Gremi.

"En les Juntes Generals, extraordinàries sols podrà tractar-se dels assumptes objecte de la convocatòria.

"ART. 20. Les convocatòries per a les Juntes Generals extraordinàries es faran, si és possible, per mitjà de paperetes que es passaran a tots els socis, en les que es detallaran els assumptes que deguin ésser objecte de la Junta.

"En cas de tractar-se d'un cas urgent, podrà convocar-se per mitjà de la premsa local, indicant l'objecte de la Junta.

"Prèvia la citació reglamentària, seran vàlids els acords presos en Junta General, qualsevol que sia el nombre d'assistents a la mateixa.

"CAPÍTOL VI

"Ingressos i pressuposts

"ART. 21. Els cabals de la Secció estaran formats:

"Per L'import de ço que es recaudi en quotes dels socis inscrits a la mateixa.

"Per la subvenció que li senyali el Centre i que li pertoca segons l'article 35 de sos Estatuts generals.

"Pels donatius que per qualsevol concepte rebí de particulars o entitats.

"Per lo que reculli en subscripcions o arbitris voluntaris.

"ART. 22. L'administració i guarda dels mateixos anirà a càrrec de la

Junta de Govern de la Secció.

"ART. 23. Cada any, una vegada hagi pres possessió dels seus càrrecs la Junta de Govern, dintre del mes de juliol, acordarà el pressupost de la Secció en el qual consignarà forçosament el 15 per 100 de la recaudació de quotes com a subvenció especial a la Secció Permanent de Socors Mutus. En els mateixos pressuposts consignarà les indemnitzacions corresponents al Centre per als serveis de personal, esta da i demás despeses que del mateix percibeix.

"Forçosament, també, deurà reservar-se, d'acord amb la recaudació que mensualment s'efectui, la quantitat mínima de 0,01 pessetes per soci, assignació que es procurarà augmentar sempre que les atencions vers la Secció Permanent de Socors Mutus del Centre i les indemnitzacions an aquest ho permetin.

"ART. 24. L'anterior article no podrà esser mai derogat ni modificat.

"CAPÍTOL VII

"De la Caixa de Resistència

"ART. 25. Els cabals d'aquesta Caixa estaran formats:

"Per l'assignació estatuida per l'article 24 i pels donatius que per qualsevol concepte pugui rebre's de particulars o entitats.

"El capital que formi aquesta Caixa, podrà i deurà invertir-se única i exclusivament, en actuacions de caràcter social, propies de la Secció.

"CAPÍTOL VIII

"Dels Gremis

"ART. 26. Per a facilitar l'estudi i defensa dels interessos professionals i de les millores dels mateixos que d'un modo especial afectin als socis de la Secció, aquesta els agruparà en els Gremis següents:

"Dependents de Magatzem.

"Dependents d'Escriptori i Banca.

"Dependents de Detall.

"Dependents Viatjants i Corredors de plaça.

"Dependents de Fàbrica i Taller.

"Dependents Mogs i Cobradors.

"Dependents afectes als serveis marítims.

"CAPÍTOL IX

"De la Dissolució

"ART. 27. En cas de dissolució de la Secció, els cabals que aleshores posseeixi la mateixa, seran entregats al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, Entitat obrera.

"CAPÍTOL X

"ART. 28. El domicili social de la Secció serà el del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona, Entitat obrera, el qual el té avui a la casa de la seva propietat a la Rambla de Santa Mònica, 25, d'aquesta ciutat.

"Barcelona, 6 de desembre de 1915.

"El President

"PERE PALÀ I PUIG

"El Secretari

"JOAQUIM ESTREMS I BORRÁS

"Presentado en duplicado ejemplar a los efectos del artículo 4.º de la Ley de Asociaciones de 30 de junio de 1877.

"Barcelona, 22 de diciembre de 1917.

"El Gobernador,

"P.D.

"J. Die

"Hi ha un segell que diu "Gobierno Civil de la Provincia de Barcelona".

"Nota.- Aquests Estatuts són els resultants després de les modificacions aprovades pel Govern Civil en 20 de novembre de 1917."

EL PROGRAMA ESCOLAR PER A 1917-18

"Al comensar el actual curs de 1917-18, la Secció d'Educació del Centre ordenà les ensenyances que se donaven en nostres Escoles Mercantils Catalanes i formà un plan d'estudis que de moment recomanava als alumnes, però declarant que aquest plan d'estudis tindria caràcter obligatori així que la Secció cregués arribada la oportunitat.

"En la reunió a que foren convocats els alumnes, D. Joan Bas i Soler com a President de la Secció, ja exposà clarament el fi que la Secció perseguia i les ventatjes que els alumnes obtindrien de la nova ordenació. No obstant, creiem obligació per part nostra, parlar breument de la mateixa qüestió des de aquestes columnes.

"La educació que's dona en la escola primària es insuficient per a desempenyar el càrrec de dependent de comerç. Quan el jove dependent ja fa algun temps que ha entrat en un despatx, se dona compte d'aquesta insuficiència i es allavors que acut a una escola nocturna, pera adquirir aquells coneixements que la realitat li ha fet veure que necessitava. Les Escoles Mercantils del Centre han tingut aquest objecte; completar i ampliar la cultura comercial dels dependents catalans per a que la seva tasca resultés profitosa a ells i a Catalunya.

"En quasi totes les escoles nocturnes els alumnes tenen facultat de matricular-se en les assignatures que creguin mes oportú i aquest regisme de absoluta llibertat ha conduit a alguns grans inconvenients que per si sols poden disminuir i fins anular, la utilitat que del sosteniment de la escola podria esperar-se.

"En primer lloc, el dependent se matricula en aquelles assignatures que tenen una utilitat pràctica immediata i deixa de banda, materies de fonamental importancia. Resultat d'aixó es que en la major part dels cassos, al arribar a mig curs el alumne se dona compte de que no té la preparació suficient per a estudiar la materia que ha escollit. Si allavors deixa de anar a classe, ha perdut un any i a més, experimenta una contrarietat que en alguna ocasió el pot conduir al escepticisme, a no volguer començar de nou, un curs; si continua el estudi emprés, haurà de desenrotllar un gran esforç per a suplir les deficiències dels seus coneixements i encara els fruits que obtindrà al acabar, seràn evidentment mes petits

que els que haguera obtingut posseint la preparació necessària.

"Per altra part, el alumne que estudia les assignatures seguint el ordre que li aconsella la utilitat immediata o purament la predilecció personal, adquireix una cultura fragmentària; no's dona compte de la relació que hi ha entre les diferents matèries que cursa i si arriba a entreveure-la aquesta relació, mai es en el moment oportú. El alumne dona per acabats els seus estudis tenint idees incompletes de lo que ha estudiat, idees que al no estar relacionades les unes amb les altres, se perden amb gran facilitat.

"Tots aquests inconvenients desapareixen si la escola complementària adopta un plan d'estudis; les matèries se troven agrupades segons un determinat criteri pedagògic i aixis el alumne pot facilment obtenir el fruit proporcionat al seu treball.

"Les institucions que sostenen un reduït nombre de classes no poden formar un plan d'estudis i tenen de deixar llibertat mes o menys absoluta, respecte al ordre en que els alumnes poden matricular-se. No es aquest el cas de les Escoles Mercantils Catalanes; cada any se han establert noves assignatures i el moment ha sigut arribat de ordenar les ensenyances de manera que el esforç que el seu establiment representava pogués donar el màxim de rendiment i el màxim de utilitat.

"Creiem que els socis del Centre, se farán prompte càrrec de les raons pedagògiques que la Secció d'Educació ha tingut en compte per a la adopció de un plan d'estudis amb caracter obligatori. Pot-ser algú, de moment no hi haurà sapigut veure més que una limitació de la llibertat individual; esta clar que el antic sistema en que cada alumne elegia lliurement les assignatures en que podia matricular-se, resultava aparentment més cómodo, pero no cal oblidar que en les qüestions d'ensenyament no's busca la comoditat sino el augment de la cultura dels alumnes.

"Estém segurs que el programa per l'any escolar 1917-18 marcará una bona data en la actuació de les Escoles Mercantils Catalanes.

"Narcís Torn"

("Butlletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes", 1 de gener de 1918, p. 97-99)

EL VIATJANT CATALÀ EN LA POLÍTICA

"El viatjant de comerç a Catalunya es, la generalitat, autonomista.

"Potser algú d'esperit raquític trobarà absurda aquesta afirmació, majorment, tractant-se d'assumptes de casa nostra, però no ho es, si es té en compte, que no tots els catalans se senten autonomistes, sigui per manca de criteri o de sentimentalitat o per el que's vulgui; una bona part en tenim encara que's miren amb cert aire refractari tot ço que an aquest sentit ve fent-se. Afortunadament aquest contingent va mermentant-se cada dia, però es innegable que existeix, i com que existeix, per això afirmem d'una manera categòrica que la quasi totalitat de la nostra classe es autonomista o quan menys se sent identificada amb les aspiracions que de molt temps tenim formulades i que no tardarem molt en veure assolides. Per altra part, el viatjant català representa a la indústria i el comerç català que gairebé es representen l'espiritualitat de Catalunya.

"Essent doncs, un element tant íntimament lligat amb els vincles sagrats de nostra Pàtria, no pot per menys de sentir-se també íntimament lligat amb l'espiritualitat dels moments polític de Catalunya.

"El no reunir aquesta doble personalitat, es com estar desposseït del seny necessari que l'ha de guiar en llurs accions, perquè, digueu-me si nó, si, representant a la indústria i el comerç, es representen la branca principal de la vitalitat d'un poble, no volguent compenetrar-se amb l'ideologia d'aquest poble, forçosament ha d'existir una lluita titànica en l'ésser d'aquet ser, perquè de no coordinar el neixer d'aquestes dues especialitats que produeixen la força èpica imprescindible per a que un poble es manifesti, han d'estar en pugna constant, doncs, aquestes dues realitats de sobirana grandesa.

"Veritat es, que, amb una diferenciació de conceptes aixís, el qui refu si l'ideologia que'l moviment polític de Catalunya encleu, no podrà mai dir amb autorització, que representa la indústria o el comerç català.

"Com hem dit abans, ens sentim satisfets i cofois perquè an a la nostra classe son ben contades excepcions els qui defugen de treballar i laborar per a fer gran nostra terra, i si quiscún n'existeix, es que té un concepte tant migrat d'aquestes coses, que no sab veure, que per fer -

una obra sòlida, es menester que tots els materials siguin relacionats i armònics.

"Barcelona, 20 Desembre 1917.

"Cugat Guilera, Viatjant de Comerç."

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CADCI, gener de --
1918, p. 2)

ÉS UN VIATJANT !...

"Heus aquí una paraula, qu'el vulgus ignorant, a voltes pronunciava despectivament, sens comprendre l'altíssim sacrifici que l'esser viatjant exigeix.

"Fins fá poc, el viatjant de comerç era com si diguessim, una mena de marxant ambulat, i amb ell no se li tenien mes consideracions, que les que's tenen amb aquests pobres homes que porten pels pobles, son establiment a les espatlles...

"Mes afortunadament, l'esperit col·lectiu de la classe s'ha sapigut imposar, i avui se'l respecta i sol·licita com a quelcom digne; ha estat un miracle, sols realitzat per la força que amb l'unió de voluntats s'aconsegueix.

"iJa sou mil associats!-iEndavant sempre! No us ubriagueu amb el triomf conegut, car la estàtica contemplació del passat, faria no visquessiu amb prou intensitat la Vida del present.

"Vostre misió es molt gran; Catalunya espera encer molt de vosaltres; - puig heu d'esser, no tant solsement viatjants dels productes mercantils de nostra Patria, sino que també de son esperit renovellador; vostra misió es d'apostollatje, heu de catecacuitzar les terres de la vella Espanya inculcant-los-hi els sentiments de grandesa que'ls catalans sentim; heu d'esser vosaltres, en fi, els llaços movents que uneixin com una imensa trena, a tots els pobles d'Espanya.

"Massa sabem que vostre sacrifici no será mai prou recompensat; però al menys, us cabrá l'intima joia d'haver complert amb la patria, contribuint amb vostre esforç a enlairar-ls i fer-la forta.

"No volém acabar aquest nostre comiat, sens fer públic el desig, de que vostre hostatje social sigui el lloc de reunió de tots els viatjants que venen a nostre Ciutat, i amb aquest fi, hem muntat una secció, que facilitará els informes comercials que'ls senyors viatjants desitjin.

"Nostra aspiració fora que tots els Centres de Dependents de Catalunya fessin idéntic qferiment; doncs, aixís, semblaria qu'els viatjants de comerç surten de visitar els germans d'una Ciutat per anar a visitar -

als de altre, constituint d'aquesta forma una immensa família, integrada per tota la dependència catalana, essent son llaç de unió els viatjants del comerç i de l'indústria.

"Pel 'Centre de Dependents del C. i de l'I. de Manresa'.

"El President, Josep Riu

"Manresa, 19-12-1917."

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CADCI, gener de 1918, p. 4)

ELS NOSTRES VIATJANTS

"'PEL CENTRE I PER AL CENTRE'

"Lema del viatjant català.

"L'evolució nacional que, des d'uns quants anys va renovant a Catalunya, es manifesta en tots els ordres de la vida. No és sols la joventut de la política catalana que se enlaira i atueix la vella política espanyola. No és sols la ufania de l'ensenyança catalana que es difundeix i ar recone la pobresa de l'ensenyança castellana. No és sols la sinceritat dels ideals catalans que s'extén i plana per damunt els egoismes personals dels pobles castellans. No són sols aquestes manifestacions més vi sibles les que evocuen el camí envers la perfecció i la grandesa que se se gueix nostra Patria; es tota la nostra existència social que es troba en endegada dins un canvi de condició, on les velles rutines, ignorancies, deixadeses, desorientacions, individualismes i demás plagues engendrades del decaïment d'una raça, es transformen en sistemes, estudis, acti vi vitats, conceptes i col.laboracions, amb els quals Catalunya es desperta de la seva postració de dos segles, disposant-se a recupar el lloc preeminent que, per tradició i per niçaga, li correspon entre les nacions ibèriques.

"La organització del 'Gremi de Viatjants i Corredors' del CENTRE AUTONÒM MISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDUSTRIA és una de les tantes ma nifestacions suara exposades. Al 'Centre' li pertoca la gloria de sa existència. Al 'Centre' li pertocuen les primicies de sa renomnada.

"PEL CENTRE és que existeix el Gremi. D'ell eixiren sos primers elements morals i personals. Les escoles del 'Centre' són les conreadores del mi llorament intel.lectual dels novells viatjants, orientant-los envers ba se ses sòlides de coneixements mercantils, que destermen per sempre més la proverbial xerramequeria dels quins tenien per única ciencia el saber ex plotar degudament llurs amistats personals. La mutualitat del 'Centre' és la protecció més segura per als quins la desgracia persegueix fins a l'extrem d'arribar a la cessantia. La comunió corporativa del 'Centre' es un excel.lent educador de la mentalitat humana, enlairant-la al veri ta ble concepte patriòtic, que deu conèixer tot-hom havent per feina --

l'establir relacions entre sa Patria i altres terres. L'actuació professional del 'Centre' protegeix al viatjant en tota aquella serie de contingencies que dimanen del seu treball. I finalment, l'esplai físic que proporciona el 'Centre' fortifica corporalment, al jove dependent, fent-lo fort i apte per a sofrir amb èxit les molesties del viatge. Així, - mercès al 'Centre', és com ixen preparats els nostres viatjants.

"PER AL CENTRE es que treballa el Gremi. Per a ell es que propaga arreu el prestigi de la nostra institució. Els viatjants catalans proveïts d'aquell bagatge de cultura, de previsió, d'ideals, de seguretat i de fortitut que troben a casa nostra, li retornen esplendidament tanta riquesa amb llur amor a Catalunya, el millor present que al Centre se li pot oferir. Els viatjants són els nostres embaixadors. Ells fan conèixer la nostra llengua, les nostres costums, les nostres idees, les nostres -- obres. Ells són els capdavanters dels nostres polítics, dels nostres -- economistes, dels nostres artistes. Ells fan tot això que tan grat és - al 'Centre' i que tant contribueix al seu creixement.

"Però, avui que el 'Gremi' celebra el seu milenari de socis, proclamo - com a lema seu la frase **PER AL CENTRE I PER AL CENTRE**, digna pariona d'aquella altra que diu **PER CATALUNYA I PER A CATALUNYA** i és el lema de la nostra Entitat."

Rafael Pons i Ferreras, president del CADCI.

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CADCI, gener de - 1918, p. 4 i 5)

EL SO DE L'HORA

"Assistim, en aquests moments, a un, encara que esperat, no gens menys - esplèndid triomf col·lectiu, fill de l'esperit de la Santa Continuitat: l'haver assolit el Gremi de Viatjants i Corredors del nostre Centre -- allistar, en els seus rengles, el company que li correspon el nombre - MIL.

"Que'ns diu aquest fet? Dificilment compliríem el compromís que'ns hem imposat d'escriure 'quatre mots' tant sols si intentéssim recullir en unes ratlles la multiplicitat de conseqüències que té el fet; més, ens es impossible de tot punt deixar de constatar lo que per estimats companys els és un honor aquest succés que commemorem. Els que compliren el manament de l'assemblea i acceptaren el govern i direcció del GREMI, han conseguit mèrit remarcable; tenien sobre l'enclusa ferro fret; i ells, els amics, colpejant-lo certera i ininterrompudament, el feren es punejar cent voltes fins a fer-lo enrogir i en terme, un cop roent el metall, l'han modelat convertint-lo en eina servible; més que servible: en eina d'alt valor d'utilitat per a la feina que poden dur a terme.

"Companys, dels primers entre'ls aimants de nostres idealitats patriòtiques; conscients i envejosos de l'alt mèrit de la professió llur; vidents del prosselitisme necessari a amb dós sentiments per a que esdevinguin triomfants, per ells! per la ciutadania! per la riquesa del comercialisme i industrialisme que representen! de l'idea vaga d'agrupar a sa classe 'per a veure que's podia fer de bò' han devingut en definidors de la valoració de la tasca del viatjant; d'ennoblidors del estament; de coordinadors dels sentits professional i patriòtic.

"Ço es lo menys que diu el fet de que en terme brevíssim hagin conseguit a reunir MIL companys el seu redòs en un nús de cors ben estret!

"Si viscuéssim altres circumstancies, amb les ratlles precedents hauríem complert ja l'objecte. Mes ens trovem en moments trascendentals des de tots els punts d'obrir; minuts greuíssims i que seria pèrdua de salut si no'ls aprofitéssim per a complir una ineludible obligació: la de dir i repetir que són aquestes unes hores fatals i úniques; hores definitives. Oïu als polítics d'arreu; oïu als economistes; oïu als sociòlegs;

escolteu als que's dediquen a estudiar les manifestacions ja sublimes, - ja materials, de l'humana especie i veureu que amb rara unanimitat conclouen amb una mateixa definició; en que's forja un món nou i que en aquest món nou només hi viuràn les coses reals; go que tingui vida pròpia; go que sigui valor i solvencia, i que les modalitats de la farsa restaràn eternament oblidades. Que hi ha de profit per nosaltres en aquestes definicions? Tant com ne pogueu despendren!

"La nostra associació obeeix a concretes i determinades necessitats: a la de afirmar que som d'una professió i a la de que ella ha de servir - per a enaltir i lliurar a la raga nostra.

"Sentim, avui encare, aquestes necessitats? En volem la victòria? Si, i ben de jorn! Ens cal, per tant, sobreviure; ens precisa integrar el món nou, car en ell tenim nostra esperança. Veus-aquí el sò de l'hora: l'acomodar-se i disposar-se en forma, per resistir el trontoll de lo que s'acaba i per quedar inamovibles, forts i vigorosos en la vida futura. Es el sò de l'hora; ens signa que'l dependent, que l'empleat de comerç sense més espera cal que s'acocii i que les associacions dintre'l seu - si s'organitzin en forma que puguin treu-ren immediats beneficis del sistema.

"Ço es, en nostre Centre, per cas: Allistats els socis a la Secció Permanent d'Organització i Treball, cosa que es un fet, ja solzament amb tal d'ésser soci, la Secció ha d'ésser integrada per la representació - dels associats però no en forma indeterminada, no, sinó socis especialitzats, socis classificats: la Junta de la Secció, composta per companys que representin als socis classificats tots els que siguin empleats en escriptoris; altres que siguin dependents de cases detallistes; altres que siguin viatjants i corredors, etz., i després, cada un d'aquests gremis especialitzar-se en els articles i en les cases que integren els socis acoblats.

"Tal organització que paulatinament ja's fà, ja ha començat; el Gremi de Viatjants i corredors n'es un exemple palès; proporcionarà vida plena en nostre acoblament i, en el plantejament de nostres lluites per a redimir-nos, ens serà registre minució de dades, antecedents i pulsació certa, respecte a les probabilitats d'èxit de nostres tentatives.

"Les lluites que venen, que's plantejaràn en la futuritat o serà altament saludable escometre-les amb seguretat de victòria, o prudent ajor-

nar-les per terme que'l vèncer sigui cas que no ofereixi dubtes.

"Associar-se! Associacions, organitzar-se bé!

"Que el màxim esforç que en un moment es fassi hi correspongui el màxim de resultat!

"Ço que'ns diu el sò de l'hora: ço que cal obeir sens aplaçar-ho."

Josep M. Feliu i Codina, President de la Secció Permanent d'Organització i Treball del CADCI.

("Butlletí del Gremi de Viatjants i Corredors" del CADCI, gener de -- 1918, p. 7)